Leto VII, štev. 113 | Ljubljana, sreda 19. maja 1926 | Poštnina pavšalirana | Cena 2 Din

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25 —; za inozemstvo Din 40·— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo: Ljubljana, Knaflova ulica štev. 5/I. Telefon štev. 72, ponoči tudi štev. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ulica št. 54. — Telefon št. 36.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. — Telefon št. 609.

Podružnici: Maribor, Barvarska ulica št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.

Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljubljana št. 11.842 - Praha číslo 78.180 Wien, Nr. 105.241.

Ljubljana, 18. maja.

«Glasovanje 15. maja ne pomeni ničesar, ostalo je vse pri starem in vse je dobro.» Tako se glasi zaključna beseda g. Uzunovića k dogodkom prošlih dni. Bodri državljani naše edinstvene Jugoslavije si manejo oči in nič kaj urejeno jim ni v glavi. Kako je že bilo? Da, res, v noči od četrtka na petek je divjal velik boj proti korupciji in vršilo se je velevažno glasovanje o postavitvi anketne komisije proti Radi Pašiću in o nujni uvedbi zakona za pobijanje korupcije. Radićevci, klerikalci in razni njihovi priveski pri nas so v petek vedeli mnogo lepega povedati o svoji zmagi in ni nič čudnega, če se je našlo precej ljudi, ki so ta dan preživeli v razumljivem zadovoljstvu, da se sedaj vendar enkrat prične s pozitivnimi ukrepi proti državnim tatovom. Danes smo poslušali razgovor resnih ljudi, ki so ugibali ali ima anketna komisija pravico in možnost prisiliti g. Rado Pašića, da se javi iz Opatije, odnosno iz onega najbrž zelo prijetnega kraja, odkoder sedaj opazuje vrvenje po svoji dragi domovini. Naleteli smo sprva na začudene in koi nato na naravnost ogorčene obraze, ko smo skromno povprašali, **katera** anketna komisija se bavi z afero g. Rade. Ali ona, ki so jo skonstruirali gg. Radić, Korošec in Davidović ali tista, ki so ji tako blag delokrog in tako liberalne roke odredili radikali?

Odgovor daje g. Uzunović tudi tistim, ki dosedaj še niso razumeli. Nič se ni zgodilo in vse je dobro za gospodina tam v Opatiji. Glasi se paradoksno ali je vendar le res: Narodna skupščina je odklonila s tem, da je v petek ponoči preglasovala radikalski predlog, postavitev anketne komisije. In g. Radić, ki je skuhal svoj posebni dnevni red, da udari radikale in Pašića je direktno pripomogel, da je cela protikorupcijska akcija padla v vodo. Ni čudno, da se v nekaterih krogih v Beogradu, ki radi razkrivajo razne zakulisne tajnosti, pojavlja celo perpleksna misel, da so radićevci zato glasovali proti radikalskemu predlogu, da bi radikale in sebe sploh osvobodili vsake anketne neprijetnosti. Res je rezultat interpelacijske debate o korupciji ta, da radikalski predlog o postavitvi ankete ni bil sprejet, ostala dva predloga opozicije pa nista prišla na glasovanje, ker je predsednik po odklonitvi tega predloga, na katerega je vlada vezala vprašanje zaupanja, sejo zaključil. Debata je torej končala, kakor da bi sploh ne bil stavljen noben prehod na dnevni red!

Po našem mišljenju je to postopanje popolnoma napačno. Utemeljitev, da skupščina ni mogla več sklepati, ker se je vlada z odklonitvijo radikalskega predloga dejansko nahajala v demisiji, ne drži. Šele **formalna** obvestitev skupščinskega predsednika o **podani**, odnosno sprejeti demisiji ima po parlamentarnem običaju ta učinek. Netočen je tudi drugi izgovor, da poslovnik za slučaj, ako je motiviran predlog o dnevnem redu odklonjen, ne predpisuje nadaljnega glasovanja. Po našem mnenju je to naziranje krivo tolmačenje člena 76. poslovnika, ki določa, da se mora, kadar bi bil **prost** prehod na dnevni red odklonjen, glasovati o **motiviranih** predlogih po redu kakor so bili predloženi. V konkretnem slučaju prost prehod na dnevni red sploh ni bil predložen, temveč se je vlada izrekla za motivirani predlog radikalskega kluba. Ta je propadel, a bilo je v duhu člena 76., da bi predsednik nato dal na glasovanje po redu drugi motivirani predlog, to je oni samostojnih demokratov.

To se ni zgodilo, temveč je bila seja zaključena. Ker predpisuje čl. 73 skupščinskega poslovnika, da seja Narodne skupščine ne more biti preje zaključena, predno ni **dovršen** pretres začete interpelacije, se vlada sedaj postavlja na stališče, da je stvar definitivno končana in tudi skupščinski predsednik zastopa, kakor glasijo poročila, isto mnenje. Ako vztraja vlada pri svojem, potem bi se morala staviti v parlamentu nova interpelacija o korupciji in povodom nove debate, odnosno ob njenem zaključku, bi se šele moglo ponoviti glasovanje o postavitvi ankete. Toda medtem so radićevci v celoti akceptirali naziranje radikalov in se obvezali, da bodo storili le to, kar bodo radikali spoznali za pravo . . .

Po zaslugi in s pomočjo radićevcev imajo sedaj radikali možnost z utemeljitvijo, da se je o stvari itak že razpravljalo, zavleči odgovore ministrov na eventualno novo interpelacijo in s tem sploh celo afero odgoditi ad calendas graecas. Na drugi strani pa ni dvomiti o njihovi želji, da vsak odločneiši predlog o anketi upropastijo in imajo sedaj, ko so radićevci le še njihovi ponižni sluge, vsako možnost da to tudi v polni meri izvedejo.

Opozicija je v tem oziru nesporno v težavnem položaju. Vsaka njena akcija je vsled radićevskega izdajstva znatno oslabljena in je izgubila na stvarni efektnosti. Žalostno dejstvo je, da so radićevci s svojo taktiko zaslužili častni priimek **spasiteljev korupcije**, ki ga jim danes daje beograjska politična ulica. A nič manj kakor oni, so njihovi petkovi zavezniki, klerikalci, davidovićevci, pripomogli, da je akcija proti korupciji kompromitirana, ker se je v odločilnem trenutku po krivdi te gospode prevrgla v običajno politično kupčijsko zadevo in je pokazala, da nositeljem in podpornikom radićevskega predloga ni bilo za pobijanje korupcije, temveč za ustvaritev politične kombinacije, ki bi naj bila njih same privedla — k vladnim jaslim.

Prav žalostno poglavje politične zgodovine naše mlade države je zopet za nami.

Uzunovićevi vladi že štejejo dneve

«Morda bo še krajša nego njene predhodnice.» - Sklicanje Narodne skupščine. — Vlada odklanja vsako odločitev glede protikorupcijskih predlogov. — Min. svet o programu skupščinskega dela.

Beograd, 18. maja p. Važnih dogodkov danes ni bilo. Politični krogi živahno razpravljajo o včerajšnjih dogodkih v zvezi z rešitvijo vladne krize. **Novi vladi Nikole Uzunovića prorokujejo zelo kratko življenje. Splošno je politična javnost prepričana, da bo reparirana Uzunovićeva vlada tako kratka, kakor njegove prejšnje, če ne morda še krajša.** Nanjo gledajo vsi trezni politiki s še večjim pesimizmom kot na njene prednice, ker je sedanji kabinet sestavljen pod posebnim pritiskom, ne na temelju svobodnih pogajanj, ampak na podlagi diktata. Zato tudi ne verujejo, da bo St. Radić izpolnil obveze, za katere se je moral pismeno obvezati. **V parlamentarnih krogih naglašajo neparlamentarno rešitev poslednje vladne krize.** Pravijo, da vlada ni zadostila niti najnavadnejšim formalnostim. Najprej bi morala biti sprejeta demisija vlade, ki ji je zbornica izglasovala nezaupnico. Ako vlada, ki ji je parlament tako brutalno odrekel zaupanje, ne izvaja iz tega posledic, potem jasno kaže parlamentu svoj prezir in ne more računati na mirno sodelovanje. Tudi radikalni krogi sami niso zadovoljni z rešitvijo krize. Večina radikalskih poslancev izjavlja v razgovorih z novinarji, **da je tudi ta Uzunovićeva vlada navaden provizorij, ki se ne more lotiti resnega parlamentarnega dela.**

Med tem beležijo novinarji že prvi konflikt v vladi. Baje si je St. Radić izgovoril, da sme imeti še dva že napovedana shoda, in sicer v Somboru ter Stari Pazovi. V zvezi s tem je radićevski državni podtajnik dr. Pernar pričel premeščati občinske beležnike v tamošnjih krajih. Kakor hitro je za to izvedel notranji minister Boža Maksimović, je ustavil premeščenja, dr. Pernarju pa je prepovedal vsako vmešavanje v njegove posle.

Danes dopoldne sta konferirala predsednik skupščine Trifković in g. Uzunović, **kdaj naj se skliče prihodnja seja Narodne skupščine.** Po dosedanjih dispozicijah se bo ta seja vršila 26. t. m. z dnevnim redom: Določitev dnevnega reda prihodnje skupščine.

Iz predvidenega dnevnega reda je razvidno, **da vlada odklanja nadaljevanje glasovanja o predlogih glede pobijanja korupcije.** Vlada smatra, da je tozadevna debata s predlogi vred končana in zato ne more biti govora o kakršnemkoli predlogu vlade v tej stvari. Vaš dopisnik se je nocoj obrnil do min. predsednika Uzunovića, ki je odgovoril, da vlado interpelacije ne zanimajo. To je stvar opozicije. Vlada vendar ne bo sama sebe interpelirala. »Hvala Bogu,« je dostavil Uzunović, »da smo se rešili te stvari!«

Od 6. do 8. zvečer je bila **seja ministrskega sveta.** Po izjavah ministrov se je na tej seji razpravljalo o delovnem programu skupščine. Na dnevni red zbornice pride v poletnem zasedanju baje zakon v trgovinski in brodarski pogodbi z Italijo, potem tarifni del, obmejne in veterinarske konvencije in zaključni protokol. Neptunske konvencije še ne pridejo na dnevni red. Nadaljni program obsega baje konzularne konvencije zakon o centralni upravi, o podaljšanju izrednih pooblastil zakonodajnega odbora, o ukinjenju čl. 292. finančnega zakona glede višine invalidskega davka, o izenačenju neposrednih davkov, o izkoriščanju vodnih sil, o sodnikih, ustrojstvu sodišč in državnih pravdnikih, o odvetnikih in o policiji itd. itd. Seveda tega programa nihče ne vzame resno.

Nocoj sta bila na dvoru minister doktor Nikić in minister Miša Trifunović, ki sta poročala kralju zgolj o resortnih zadevah.

Moralična in politična kvaliteta obnovljenega sporazuma RR

Pribičevićeva «Reč» o programu radikalov in radićevcev. — «Samouprava» o značaju radikalskega zaveznika Radića.

Beograd, 18. maja p. Nocojšnja »Reč« prinaša več zanimivih člankov o političnem položaju in o zadržanju radikalov in radićevcev povodom vladne krize. List pravi, da so dogodki, ki so se odigrali zadnje tri dni odkar je Uzunovićeva vlada padla v skupščini popolnoma podkrepili prepričanje, da imajo radikali in radićevci v resnici svoj program, namreč **izigravanje slehernega parlamentarizma v naši državi in ubijanje vere v kakršnokoli moralo pri ljudstvu.** Reči se mora, da imajo vladni zavezniki v tem uspeh. Iz Narodne skupščine so že napravili cirkus in iz parlamentarizma javno komedijo. V bodoče se bo dal vsak neparlamentarni čin ali pokret opravičiti v radikalsko-radićevski politiki. V prihodnje ne bo za vsako tako dejanje toliko kriv oni, ki ga je storil, ampak radikalna stranka in radićevci ki so ustvarili to možnost. Tudi oni morajo biti žigosani kot nosilci korupcije in boja proti onim, ki korupcijo pobijajo. Prvi korak vse poštene javnosti mora biti, da z vsemi silami dela na to, **da padejo te klike in stranke** in da se onemogočijo radikali in radićevci na državni upravi. »Reč« navaja potem razna epiteta ki si jih delijo radikali in radićevci in citira tudi današnjo »Samoupravo«, ki govori o znanem intervjuju St. Radića z novinarji. »Samouprava« pravi, da je ta intervju živo in čisto ogledalo popolnega političnega šarlatanstva St. Radića in avtentičen dokument za njegovo popolno politič. nepreračunljivost. Tako piše pravi »Reč« službeni organ radikalne stranke. In včeraj je ista **radikalna stranka sklenila s tem nepreračunljivim politikom in šarlatanom sporazum o skupnem delu v državi!** Kako srečna mora biti država, ki jo vodijo na ta način kvalificirani šarlatani in nepreračunljivi ljudje!

V drugem članku napada »Reč« davidovičevce, ki so kazali tako vročo željo, da pride o zopet v vlado. List ugotavlja da so jih radikali prevarali. Davidovičevci so jim služili le kot sredstvo, da morejo pritisniti na radićevce. Gg. Davidović in njegovi prijatelji imajo torej nedvomno velike zasluge, da ostanejo radikali in radićevci še nadalje na krmilu. Posebno zaslugo so si stekli še za parlamentarizem. Zakaj namesto, da bi zahtevali od vlade, naj insistira da krona sprejme po parlamentarnem običaju njeno ostavko in da šele potem začne pogajanja za nov kabinet so najprej začeli pogajanja z g. Uzunovićem in so tako omogočili da je vlada v nasprotstvu s parlamentarnim načelom ostala na krmilu čeprav je v parlamentu padla.

Beograd, 18. maja. p. Današnja »Samouprava« objavlja članek pod naslovom »Kje je iskrenost?« v katerem piše na koncu z ozirom na zadnji incident v skupščini o St. Radiću naslednje: »Kot ugoden rezultat te krize se more smatrati dejstvo, da je splošno zavladalo prepričanje, **da se s St. Radićem in njegovo najbližjo okolico ne morejo vršiti nobeni resni posli.** Zadnji intervju ki ga je dal objaviti g. Radić je živo in čisto ogledalo njegovega **neizmernega političnega šarlatanstva ter avtentičen dokument njegove popolne politične nepreračunljivosti.** Človek, ki ordinarno in drzno zagovarja javno laganje s politično elastičnostjo, dokazuje, da je **absolutno izven vseh normalnih pojmovanj o politiki in da jo identificira s sejmsko obcenostjo.** Zaradi te kretnje g. Radića se morajo sramovati mnogi njegovi dosedanji prijatelji med Hrvati da so šli za takim voditeljem. Pri tem seveda ni govora o onih, ki so navezani na g. Radića zaradi osebnih interesov in ki morajo iti za njegovimi norostmi in nizkotami kot poslušni sužnji. Pri tem je govora o ljudeh, ki znajo politično misliti in ki jih v njihovem javnem delu vodijo dolžni ozir napram življenjskim interesom naroda in države.«

Priprave za razorožitveno konferenco

Ženeva, 18. maja. sb. Danes ob 11. dopoldne se je vršila prva seja komisije za pripravo mednarodne razorožitvene konference. Pri tem zasedanju so zastopane nastopne države: Francija, Belgija, Italija, Japonska, Brazilija, Španija, Češkoslovaška, Urugvay in Švedska, ki so zastopane tudi v Svetu Zveze narodov ter Zedinjene državu, Nemčija, Bolgarija, Rumunija, Jugoslavija, Poljska, Finska, Holandija, Čile in Argentinija. Kakor znano je sovjetska Rusija odklonila povabilo za udeležbo na tej konferenci. Konferenca bo razpravljala o obširni vprašalni poli, ki jo je na svojem zasedanju decembra meseca 1925. izdelal Svet Zveze narodov. Za predsednika konference je bil splošno predlagan Paul Boncourt v znak posebnega priznanja in simpatij Franciji za njen trajen trud v razorožitvenem vprašanju. Boncourt je izvolitev odklonil, nakar je bil izvoljen za predsednika holandski delegat Laudon.

Porazne podrobnosti o radićevski kapitulaciji

Stjepan in Pavle Radić sta se odrekla vsaki ingerenci na vodstvo parlamentarne politike HSS. — Radićevske ministre so izbrali radikali. — Radić gre v Dalmacijo knjige pisat.

Beograd, 18. maja p. Vsa politična javnost stoji pod vtisom popolnega moralnega poraza obeh vladnih strank, ki sta se po dogodkih zadnjih dni zopet sporazumeli. Želji, da dobijo v radićevcih poslušne poslužitelje so radikali žrtvovali vse moralne in državne ozire. Radićevci vstopajo v vlado ponižani in osramočeni. Čim več se izve podrobnosti o poteku včerajšnjih pogajanj med obema R. tem poraznejše so za radićevce. Tako sta proti izrecni zahtevi Radićevega kluba ostala v vladi radićevska ministra Nikić in Superina, glede katerih je g. Pucelj nesel še zvečer g. Uzunoviću sledeči sklep Radićevega kluba: »Hrvatski seljaški klub svoje podpore vladi g. Uzunovića ne veže na nobena osebna vprašanja, smatra pa, da v slučaju, ako v vladi ne more ostati Pavle Radić, ki je dejansko podšef stranke, ni treba, da ostaneta v njej dr. Nikić in eventualno dr. Šuperina.« Uzunović je to zahtevo gladko odklonil in radićevci so končno pristali tudi na pogoj, da se morata oba Radića, Stjepan in Pavle, odreči vsakemu vplivu na politiko in zadržanje Hrvatskega seljaškega kluba! Radikali kažejo radićevcem odkrito preziranje ter se obnašajo popolnoma kot njihovi gospodarji. »Pokazali smo vam,« pravijo, »kako znamo sekati glave,« s čemer mislijo na St. in Pavla Radića, ki so ju pognali iz vlade. Eden vodilnih radikalov je izjavljal danes pred novinarji, da so radikali sicer vedeli, da so Radićevi ljudje strahopetci, da pa so toliki, kakor so se pokazali, niso vedeli. Za drugič vedo radikali sedaj že vnaprej, da morelo od radićevcev doseči, kar hočejo.

Radić izvršuje prvo točko svoje kapitulacije

Zagreb, 18. maja n. Kakor znano, so se morali radićevci med drugim obvezati, da ne bodo dopustili, da piše St. Radić dalje v svoje liste o političnih stvareh. V zvezi s tem je bila za jutri pripravljena izdaja »Doma« odložena, ker so morali iz lista iztrebiti vse Radićeve članke. Na vprašanje vašega dopisnika so povedali v uredništvu »Doma«, da ne bo v prihodnji številki »Doma« niti vrstice od Radića. »Dom« izide šele pojutrišnjem.

St. Radić se je danes zjutraj pripeljal iz Beograda. Niti zagrebškim niti beograjskim novinarjem ni hotel dati kakršnekoli izjave in jih sploh ni hotel sprejeti. Prihodnje dni se poda baje v neko dalmatinsko selo, kjer bo, kakor je pripovedoval v Beogradu, — knjige pisal.

Zopetno prekinjenje francosko-angleških pogajanj

Francija noče pristati na angleško zahtevo. — Povratek Peretа v Pariz.

London, 18. maja. (radio). Danes so se v finančnem ministrstvu med francoskim finančnim ministrom Peretom in angleškim zakladnim ministrom Churchillom nadaljevala pogajanja o konsolidaciji francoskega vojnega dolga. Razgovori so omejeni na one točke, ki še ovirajo končni sporazum o poravnavi francoskega dolga Angliji.

Kot podlaga pogajanj služijo smernice, ki jih je očrtal Peretov prednik finančni minister Caillaux v avgustu preteklega leta. Po tem načrtu bi imela izplačati Francija svoj dolg v 62 letnih obrokih in sicer povprečno 12 milijonov 500.000 funtov letno. Natančna razporedba teh odplačil še ni določena. Kakor je minister Churchill v svojem govoru z dne 26. aprila naznanil spodnji zbornici, bo znašala začetna kvota odplačil francoskega vojnega dolga Angliji minimalno vsoto 4 milijonov funtov.

Kakor poroča današnja «Manchester Guardian», je bil v Washingtonu med Berangerjem in Mellonom dosežen sporazum ter bo Francija plačala Zedinjenim državam tekom prihodnjih pet let vsoto okoli 6 milijonov 750.000 funtov letno. Ker pa je francoski dolg Ameriki in Angliji v razmerju 7 : 5 in ker stoji angleška vlada na stališču, da mora v vprašanju konsolidacije vojnih dolgov ohraniti soglasno postopanje z drugimi državami, se splošno misli, da minimum odplačil francoskega dolga Angliji ne bo znatno presegal vsote letnih 5 milijonov funtov tekom prihodnjih pet let. Angleži upajo, da se bo ponudba francoskega finančnega ministra znatno približala gornji vsoti.

London, 18. maja. (radio). *Ker sporazum glede spornih točk ni bil dosežen, se vrne jutri francoski finančni minister Peret v Pariz, da prisostvuje seji ministrskega sveta. Peret se v kratkem vrne v London. Med tem se bodo nadaljevali razgovori med francoskimi strokovnjaki in uradniki zakladnega ministrstva.*

London, 18. maja. (radio). Pogajanja niso dovedla do uspeha, ker zakladni minister Churchill ni priznal združenja francoskega državnega dolga s trgovinskim dolgom Francoske banke.

18 dni rudarske stavke v Angliji

Včeraj so se vršila prva oficijelna pogajanja med rudarji in vlado. — Intervencija dvora. — Delno pomanjkanje premoga.

London, 18. maja. (radio). V ospredju vsega zanimanja je sedaj premogovni spor. Zastopniki rudarjev so stopili v zvezo s predstavniki državnega oddelka za rudarstvo. Razpravljali so o raznih točkah predloga, ki ga je stavil ministrski predsednik Baldwin. Predsednik vlade se nazbrže sam sestane z izvrševalnim odborom strokovne organizacije rudarjev. Vodja rudarjev Cook je izjavil, da obstoja možnost mirne rešitve spora, ako se bodo v zadostni meri zaščitili interesi rudarjev v smisl predlogov ministrskega predsednika. Izvršni odbor rudarjev se sestane v četrtek. Razjasnil bo rudarskim delegatom položaj, ni pa gotovo, da sprejme na tem sestanku pooblastilo za nadaljno akcijo brez predhodnega obvestila krajevnih organizacij.

London, 18. maja (radio). Danes popoldne je razpravljal izvršni odbor rudarske zveze o vladnih predlogih glede ustavitve rudarske stavke. Po seji so se sestali delegati z ministrskim predsednikom v prostorih spodnje zbornice. Prisotni so bili Sir Steel Mailland, delovni minister lord Birkehead, Chamberlain in Foks, tajnik rudokopov.

Razprava o vladnih predlogih je trajala dve uri. Končno je bilo sklenjeno, da se seja nadaljuje jutri. Ker vsebujejo vladni predlogi komplicirana tehnična vprašanja želi izvršni odbor rudarske zveze, da o teh vprašanjih razpravlja tudi jutrišnja konferenca rudarskih delegatov.

Lastniki rudnikov se skušajo ravnati po vladnih predlogih in uravnati plače tako, da bo zagotovljen trajen mir v premogovni industriji. Za jutri je sklicana tudi konferenca osrednjega odbora zveze lastnikov. Kakor poročajo listi, bo stopil dvorni minister v zvezo z obema strankama.

Posledice stavke so precej občutne. V širokih plasteh prebivalstva vlada pomanjkanje premoga, kar ovira tudi popolno vzpostavitev vseh industrijskih obratov. Železnice imajo sicer še mnogo premoga, vendar pa je morala Južna železnica omejiti obrat na svojih progah za 40 — 50 odstotkov.

Vsi listi v svojih poročilih o stavki soglasno hvalijo postopanje min. predsednika in izražajo upanje, da bo mirna rešitev vseh industrijskih sporov okrepila gospodarsko moč države. «Westminster Gazette» povdarja, da se je treba zahvaliti nesebičnosti prostovoljcev, ki so s svojim brezplačnim delom obvarovali državo pred velikimi stroški.

Preustroj Sveta Zveze narodov

Ženeva, 18. maja. (radio). Danes je končala komisija za organizacijo Sveta Zveze narodov svoje delo in dovršila poročilo, ki ga v kratkem predloži Svetu v razpravo. Sklenila je, da se sestane 23. julija in razpravlja o vprašanju pomnožitve števila stalnih sedežev in zahtev Brazilije, Kitajske, Španije in Poljske. Komisija je soglasno sklenila, da se prizna Braziliji nestalen sedež, Aziji pa primerno zastopstvo.

Pangalos se približuje opoziciji

Atene, 18. maja. d. Veliko pozornost je zbudilo dejstvo, da sta se sestala predsednik republike Pangalos in vodja opozicije general Kondylis. Temu sestanku je prisostvoval tudi general Otonaios, ki je vnet pristaš Pangalosa. V političnih krogih naglašajo z vsem poudarkom, da gre za spravo med Pangalosom in opozicijo. Vendar vztrajajo listi opozicije na svoji zahtevi po svobodnih volitvah in prete svojemu voditelju Kondylisu, da ga bodo izključili iz stranke. Važno je vsekakor, da se hoče Pangalos pogajati z opozicijonalnim kartelom (Kafandaris, Mihalokopulos in Papanastasiu). Tudi govore resni politični krogi o tem, da dobi Kandylis mandat za sestavo nove grške vlade.

Belgijska vladna kriza

Bruselj, 18. maja. (radio). Sestava nove vlade je poverjena Jasparju.

Za neodvisnost britanskih dominijev

London, 18. maja. b. Južnoafriški general Hertzog je imel na univerzi govor, v katerem se je zavzemal za popolno mednarodno neodvisnost dominijev. Edina skupnost med njimi in Anglijo naj bo kralj.

Po zmagi Pilsudskega

Notranja vojna na Poljskem je končala nepričakovano naglo. Po zavzetju Belvedera je demisijoniral tako Wojciechowski, predsednik republike kakor tudi Witosov kabinet; s tem je prešla zakonita oblast na sejmskega maršala Rataja, ki vodi svoje posle v glavnem v sporazumu s Pilsudskim. Z demisijo zakonitih predstavnikov najvišje državne oblasti se je izvršila kapitulacija onih faktorjev, zoper katere je Pilsudski pričel svoj upor; s tem se je končala domača vojna.

S strani, ki so simpatizirale z Witosovo vlado, se naglaša, da je desnica storila svoj odločilni korak iz skrbi za državne interese Poljske, zakaj ako bi bila vztrajala v odporu zoper Pilsudskega in bi se razvila prava državljanska vojna, bi moglo to postati usodno za državo, ki meji na tako nezanesljive sosede. Ne da se kontrolirati, koliko je bil baš ta nagib merodajen; da je bila situacija zares opasna, tega se ne da tajiti. Gotovo pa so prav tako odločali drugi momenti: vojaški poveljniki so v presenetljivo velikem številu potegnili s Pilsudskim ali vsaj ostali mirni. Predvsem pa je nastop delavstva in železničarjev prevesil tehtnico na levo stran, saj je stara stvar, da odločajo v dnevih revolucije mesta s svojimi masami.

Kaj sedaj? Sestavila se je nova vlada, ki ji stoji na čelu profesor Bartel, prijatelj Pilsudskega. Po izjavi Rataja, sejmskega predsednika, pa bo ta vlada ostala v funkciji samo toliko časa, dokler ne bo parlamentarno predstavništvo države izvolilo novega predsednika republike. Volitev se bo določila čim prej, tako vsaj se zatrjuje. Če bo kandidiral za predsednika republike maršal Pilsudski, ki ima sedaj formalno samo pozicijo vojnega ministra, se še nič ne čuje; pričakovati je vsekakor, da si bo izbral tako mesto, ki mu bo zanaprej zasiguralo odločujoč vpliv v državi.

Toda glavno vprašanje je, kako se bo nadalje razvijal parlamentarni položaj. Witosove vlada je razpolagala v sejmu z 243 mandati od skupnega števila 444 poslancev. Ako bi tedaj v sejmu ostalo dosedanje razmerje, bi večina v njem nastopila zoper Pilsudskega. Toda Witosova večina ni bila kompaktna; njen centrum je imel v svoji levi strani skupine, ki bi mogle iti tudi z levico; osobito se mora to reči o narodni delavski stranki, ki je ob izstopu socijalnih demokratov sprva tudi hotela iz vlade s svojim zastopnikom. Ali kljub temu bi se iz sedanje levice pač komaj, komaj dala sestaviti vlada, ki bi se mogel Pilsudski opirati nanjo, zakaj z narodnimi manjšinami v sejmu se pač ne more računati kot s sestavnimi deli kompaktnega vladnega bloka. Da bi pa pritegnil k sebi dovolj močan del centruma, na to pač ni misliti.

Ponuja se torej verjetnost, da bo poljski sejm razpuščen, — zakonita doba mu poteče šele prihodnjo jesen — in da bo Pilsudski izvedel nove volitve, ki naj bi ustvarile primerno levo orijentirano večino. Trdi se že dolgo, da se je med volilci na Poljskem od zadnjih volitev dalje dovršila preorijentacija na levo in da bi se pri rednih volitvah prihodnjo jesen levičarske stranke zelo ojačile. Baš iz bojazni pred porastom levice so pripravljali na desnici reformo volilnega reda, ki naj bi škodoval majhnim strankam na korist velikih. S tem bi sicer največ pridobil centrum, toda izgubile bi osobito stranke narodnih manjšin, ki bodo igrale v bodoči notranji politiki vedno znatnejšo vlogo. Pilsudski je tedaj do neke mere upravičen izvesti reformo volilnega reda, ako bi se mu zdelo oportuno. Vsekakor pa se bo v formalnem oziru moral vrniti k parlamentarnemu sistemu, sicer ga leve stranke vendarle ne bi mogle podpirati.

Vrednosti političnega prevrata za celokupno državno korist se nikakor ne da oceniti. Ali toliko je gotovo, da kredita Poljski pred inozemstvom ne bo povečal, pač pa obratno. Zakaj kakor hitro prične oborožena sila posegati v politične dogodke, postane samo predmet političnega boja in s tem se nevarno izpodkopava njena osnova sama. Dalje je ustvarjen opasen precedens, ki ga more ponoviti marsikdo, ni treba da baš Pilsudski. Vprašanje je le, če so bili motivi, ki so napotili maršala na usodne korake, moralno dovolj tehtni, da so upravičili tak eksperiment.

Bratski slovanski Poljski želimo, da bi ostal revolucijonarni prevrat zadnjih dni osamljen slučaj v njeni novi zgodovini, da nas ne bi upravičeno spominjal na nesrečne notranje borbe, ki so pred stoinpetdesetimi leti upropastili staro Poljsko.

Pilsudski predsedniški kandidat

Pariz, 18. maja. (radio). Iz Varšave poročajo, da predvideva socijalistična stranka kandidaturo Pilsudskega na mesto predsednika republike, nakar bo Bartelova vlada takoj podala ostavko. Po zadnjih nemških vesteh se je v Poznanju sestavila protirevolucijonarna poljska vlada in da koraka general Haller s 25.000 možmi proti Varšavi.

Nemška križarka v Mehiki

Berlin, 18. maja. b. **Križarka «Hamburg» je dospela v San Pedro v Mehiki, kjer so jo trdnjave in vojne ladje pozdravile s topovskimi streli. Na krovu križarke so pozdravili poveljnika zastopniki oblastev. Ladja ostane v San Pedru dva tedna.**

Razorožitvena predkonferenca v Ženevi

c **Ženeva, 16. maja.**

Po dolgotrajnem odlašanju se 18. tega meseca končno vendarle snide v Ženevi pripravljalna komisija za svetovno razorožitveno konferenco. V komisiji so zastopane vse pomembnejše države razen Sovjetske Unije, ki je odklonila sodelovanje radi svojega konflikta s Švico. Poleg članic Zveze narodov so poslale svoje delegate v Ženevo tudi severno-ameriške Zedinjene države in Nemčija.

Predmet, o katerem bo komisija razpravljala, ima svoj temelj že v versajski pogodbi in v kovenantu Zveze narodov. Versajska mirovna pogodba določa, da se nemška vojaška moč skrči «v svrho, da se omogoči priprava splošne omejitve oboroženja». Kovenant pa pravi v členu 8., da «se mora za ohranitev miru skrčiti oboroženje posameznih držav na najnižjo mero, ki je skladna z varnostjo dotičnih držav in z izvedbo mednarodnih obveznosti, ki bi jih zahtevala kaka skupna akcija».

Sedanja pripravljalna komisija ima nalogo, da na temelju teh tekstov in sklepov zadnjih dveh plenarnih zasedanj Zveze narodov pripravi materijal za končno svetovno razorožitveno konferenco, ki bi se sklicala seveda šele tedaj, ko bi bilo gotovo, da se je udeleže vse sile, torej tudi Rusija, in bi bilo vsaj nekaj izgleda na kak realen uspeh.

Ne glede na to, da zboruje pripravljalna komisija brez Rusije, ki spada med glavne militaristične sile, se bo sedanje zasedanje v Ženevi imelo boriti še s številnimi drugimi težavami, tako da je upravičena precejšnja skepsa glede njenega uspeha. V glavnem si stojita glede predmeta in obsega same razprave nasproti dve temeljno različni naziranji. Anglija in Amerika zahtevata v bistvu znižanje vojaških dejanskih in vidnih efektivov na kopnem in v zraku. Glede morja bi želeli razpravljati kvečjemu o redukciji podmornic, ki so morda glavno pomorsko obrambno in napadalno sredstvo Francije in deloma tudi Italije. Glede ostalih pomorskih problemov pa smatrata anglosaški velesili, da so se deloma že rešili na konferenci v Washingtonu, kar bi se imelo morda še dostaviti, pa naj bi se prepustilo novi pomorski razorožitveni konferenci. Težko se je znebiti vtisa, da hočeta Anglija in Amerika razorožiti evropski kontinent, sami pa za vsako ceno očuvali hegemonijo na morju.

Francozi pa zahtevajo, da se mora razpravljati **o razorožitvenem vprašanju kot celoti**, da se morajo upoštevati nele vidni efekti, marveč se morajo preceniti tudi vse materijalne in tehnične sile, ki bi jih posamezne države mogle izrabiti v vojne svrhe.

Nemčija bo očividno skušala izrabiti v svojo korist konflikt med britansko in francosko tezo. Ona teži za uničenjem razorožitvenih določb versajske mirovne pogodbe in zahteva izenačenje svoje oborožene sile s Francijo in odpravo obvezne vojaške dolžnosti v vseh državah. Če bi se ji izpolnile te zahteve, bi nakrat stala po efektivnih oboroženih silah kot enakovredna vojaška moč, po svoji razviti tehniki pa bi celo prekašala zmagovalce v svetovni vojni.

Razumljivo je torej, da bodo spričo teh nasprotujočih si tendenc razprave v Ženevi silno težavne, in bati se je, da ostanejo le akademskega značaja.

Razorožitev in izdatki za vojaštvo

Razorožitev in izdatki za vojaštvo. (Francoski podatki za razorožitveno konferenco.)

n, **Pariz**, 17. maja

Spričo razorožitvene predkonference, ki se prične v torek v Ženevi, so nadvse zanimivi podatki, ki jih prinaša »Temps« po poročilu Bouillaux-Lafonta za proračun l. 1926, o vojaški moči posameznih držav (velesil in nekaterih zapadno evropskih dežel).

Vojaški stroški posameznih držav.

Če primerjamo izdatke za vojaštvo in mornarico l. 1913.—14. in l. 1924.—25. in se ti izdatki preračunajo na predvojne cene, dobimo sledečo lestvico:

	1913.—14.	1924.—25.
Anglija (funtov)	86.028.000	74.000.000
Indija (rupijev)	318,990.000	260,000.000
Japonska (jenov)	190,885.940	226.684.709
Italija (lir)	927.985.000	706,760.000
Belgija (frankov)	87,891.000	126.000.000
Španija (pezet)	390,440.000	425,911.000
Švica (frankov)	55,474.000	45,500.000
Holandska (goldin.)	50,355.000	66,000.000
Zed. drž. (dolarjev)	257.354.067	393,478.930
Francija (frankov	2.326,506.321	1.102,000.000

Po teh podatkih so sledeče države po vojni **znižale** svoje izdatke za vojsko in mornarico:

Francija	za 51	odstotkov
Italija	» 24.9	»
Švica	» 18	»
Anglija	» 14	»

Zvišale pa so svoje militaristične **izdatke:**

Zedinjene države	za 53.9	odstotkov
Belgija	» 43	»
Holandska	» 31	»
Japonska	» 18.7	»
Indija	» 12.9	»
Španija	» 9	»

Omeniti je še, da izdaja Nizozemska za svoje indijske kolonije še posebej 54.750.000 florintov, ki pa jih plačujejo kolonije same.

Razumljivo je, da je Belgija zvišala **za 43 odstotkov izdatke za armado, ker se je odpovedala iluzorni nevtralnosti.** Manj razumljivo pa je, da je **Amerika,** ki je zavarovana z morjem proti eventualnim napadom in ki najzgovornejše očita evropskim državam militarizem, **v največji meri (skoro za 53 %) zvišala izdatke za militarizem.** Zanimivo je končno, da je **Francija,** ki jo hočejo predstaviti kot nepomirljivo nasprotnico miru, **najobčutnejše znižala izdatke za oborožitev** (za 51 %).

Vojaški proračun Francije in Nemčije

Leta 1925 je porabila Nemčija 500 milijonov 722.259 zlatih **mark** (t. j. 2.523 milijonov 250.165 francoskih frankov) za kopno vojsko, razne policije, zrakoplove itd. Francija, ki ima obširne kolonije, pa je vporabila za vse vojaške in mornariške izdatke 4.074 milijonov 655.654 frankov. Če odštejemo vse izdatke, ki jih je prevzela Francija na temelju versajske pogodbe in jih tako primerjamo istovrstnim nemškim izdatkom, dobimo za Francijo številko 2.949 milijonov 452.000 frankov, torej jedva nekaj več nego za Nemčijo.

Nemčija izda od svojega proračuna eno desetino za vojne svrhe, Francija pa le eno enajstino.

Za 100.000 mož broječo Reichswehr porabi Nemčija 87,857.887 frankov, Francija pa le 29,008.320 frankov za 340.000 mož v Evropi stoječe armade. **Potemtakem so nemški izdatki za trikrat manjšo armado trikrat večji nego francoski.**

Za obleko istih 100.000 mož troši Nemčija 105,792.000 frankov, Francija pa za svojih 340.000 vojakov le 89,033.943 frankov. Tekoči nemški izdatki za vzdrževanje in popravilo materijala so tudi večji od francoskih. Za obnovo orožja znašajo nemški tekoči stroški 209 milijonov frankov, francoski pa le 140 milijonov. Za municijo troši Nemčija 137 milijonov, Francija pa le 39. Podobno je pri drugih postavkah.

Senzacijonalne izpovedbe v falzifikatorskem procesu

Vloga poslanca Hira. — Princ Windischgrätz še vedno trdovraten. — Skrivnostno pismo grofa Bethlena. — Kako se zagovarja ministrski predsednik.

Budimpešta, 18. maja. s. Pri današnji razpravi proti falzifikatorjem je izjavil poslanec Lingauer: «Pri večerji januarja meseca 1923 pri Štefanu Friedrichu se ni govorilo o ponarejevanju francoskih frankov, temveč le v splošnem o falzifikacijah denarja.» Priča grof Emerik Karolyi je izjavil, da ni neposredno vedel za falzifikacije frankov, temveč da je bil poučen le po nekem poročilu, ki mu je bilo izročeno. Ako ga pa branitelj dr. Ulain, ki mu je pod obvezo molčečnosti izročil ta dokument, odveže te molčečnosti, bo objavil vsebino tega pisma. Dr. Ulain je izjavil, da gre za informacijo, ki jo je dobil kot odvetnik, vsled česar ne more dovoliti, da se grof Karolyi odveže te dolžnosti. Državni pravdnik je nato pripomnil, da se s postopanjem, kakor ga je pokazal grof Karolyi, onemogoči izvedba vsakega kazenskega procesa.

Nato je sodni dvor odšel v bolnico sv. Roka, kjer je bil vpričo štirih glavnih obtožencev, vseh branitelјev in številnih novinarjev zaslišan kot priča bolni poslanec Jurij Hir. Na vprašanje državnega pravdnika, ali je ministrski predsednik grof Bethlen odobraval vso zadevo, je izjavil Hir: «Pri grofu Bethlenu se ne more nikoli vedeti nič natančnega. Izjavil je le, da bo nekaj dni razmišljal o tej stvari ter me nato obvestil. Nekaj dni kasneje sem po sluga dobil v svoje stanovanje pismo ministrskega predsednika. To pismo ima sedaj princ Ludvik Windischgrätz.»

Državni pravdnik dr. Strache: «Ako dvigate proti ministrskemu predsedniku take obtožbe, ste dolžni povedati, kje je sedaj to pismo. Moram to na vsak način vedeti.»

Priča Hir: «Nočem in ne morem za sedaj povedati tega kraja. S tem bi napravil težke neprilike mnogim osebam.»

Obtoženec Windischgrätz je nato izjavil, da ni z grofom Bethlenom nikoli govoril o falzifikacijah francoskih frankov. Pismo je bilo pisano v času, ko ni bil niti kartografski zavod niti on sam interesiran na falzifikacijah frankov. Pismo je bilo pisano takrat, ko so bili voditelji te akcije še drugi, ki jih noče imenovati. Na vprašanje branitelja dr. Ulaina je izjavil Windischgrätz, da pismo ni v njegovi posesti. Predsednik: «Ali tudi ni bil v vaši posesti?» Windischgrätz: «Na to ne odgovarjam.» Predsednik: «Kaj je bila vsebina pisma?» Windischgrätz: «Tega ne povem.» Predsednik: «Ali je bilo pismo starejšega datuma?« Windischgrätz: «Bilo je iz poletja 1923. Ne smatram se pa za upravičenega, da bi se izjavil o tem pismu.»

Na vprašanje predsednika je ponovil Hir, da se je pismo nanašalo na falzifikacije. «Falzifikacije frankov so bile v pismu označene kot dokumenti. Pod tem izrazom smo razumeli franke.» Predsednik: «Kako ste mogli na podlagi tega pisma ponarejevati franke?» Hir: «V pismu je stalo, da vlada dovoljuje, da se prične z delom in na podlagi tega se je pričelo s ponarejevanjem frankov.»

Windischgrätz je nato zanikal, da je bil Hir posredovalec med njim in ministrskim predsednikom. «Občevali smo,» je dejal Windischgrätz, «z ministrskim predsednikom neposredno. Ako v imenovanem pismu ni bilo izrecno govora o frankih, se je vsekakor nanašal na to zadevo.» Več branitelјev je nato stavilo vprašanja na Hira, kje je sedaj to pismo, odnosno drugi dokumenti, ki so s tem v zvezi. Hir je izjavil, da jih more dobiti. Predsednik je nato v energičnem tonu izjavil, ako Hir ne bo izročil pisma in drugih dokumentov, ga bo k temu prisilil ter ga eventualno kaznoval z denarno globo ali pa dal aretirati. Hir je odgovoril s tresočim glasom: «Morem le reči, da pismo ni v mojem stanovanju.»

Na predlog državnega pravdnika je sklenil sodni dvor izvesti hišno preiskavo v Hirovem stanovanju. Nadalje je sodni dvor sklenil, da se Hir ne zaprisežе, ker obstoja upravičen sum, da je bil udeležen pri kazenskem dejanju.

Budimpešta, 18. maja. s. Ministrski predsednik grof Bethlen je danes popoldne pri enournem zaslišanju, pred katerim je bil zaprisežen, izjavil, da o falzifikacijah francoskih frankov ni imel pojma, da ni nikoli kril falzifikatorjev ali pa jih branil. Predložil je akte, iz katerih izhaja, da ni obsojal samo sredstva, temveč tudi cilje princa Windischgrätza. Nadalje je zavrnil tudi trditve Hira, s katerim je bil skupaj en dan, in sicer avgusta meseca 1923 ob Blatnem jezeru, kjer si je ogledal posestvo, ki ga je hotel kupiti. Hir je takrat fungiral kot posredovalec. Salvus conductus ni bil izstavljen po njem.

Mogočno naraščanje SDS v Dalmaciji

Split, 19. maja.

Po doslej znanih rezultatih občinskih volitev, ki so se v nedeljo vršile v Dalmaciji, so dobili v severni Dalmaciji:

samostojni demokrati	72	mandatov
jugoslovenski blok	26	»
radikali	105	»
radićevci	99	»
združeni radićevci in klerikalci	8	»
komunisti	3	»
klerikalci	1	»
davidovićevci	0	»

Razmerje samostojnih demokratov v severni Dalmaciji napram celoti radikalov in radićevcev je kakor 1 : 3.

V južni Dalmaciji so samostojni demokrati dobili preko **100 mandatov.**

Vsi ti volilni rezultati dokazujejo mogočno naraščanje samostojnih demokratov, obenem pa nazadovanje vseh drugih strank. Posebno mizerno so se odrezali klerikalci, a davidovićevci so v severni Dalmaciji popolnoma propadli, v južni pa dosegli le neznatne uspehe. Rezultat je za samostojne demokrate tem ugodnejši, ker mu je treba pridružiti tudi velik del volilcev Jugoslovenskega bloka, ki so vsi nacijonalno orijentirani, pa če že niso izključno formalni člani SDS, so tem manj pripadniki radikalov, radićevcev ali kake druge politične stranke.

Odveč je poudarjati, da so radikali in radićevci v vseh svojih postojankah izvajali teror, ki pa je bil docela brezuspešen. V marsikateri radikalski kuli, kjer doslej sploh ni bilo samostojnih demokratov, so zdaj priborili po več mandatov. Najhujši fiasko so poleg davidovićevcev in klerikalcev doživeli še Trumbićevi federalisti, ki so v vsej Dalmaciji (s Splitom vred) oteli jedva 1500 glasov.

Obči dojem še ta, da je SDS pri nedeljskih občinskih volitvah v Dalmaciji pokazala izredno žilavost in elan. Radikali in radićevci so se izčrpali v obrambi proti njej in zdaj morajo le z resignacijo priznavati, da se njeno naraščanje ne da zadržati.

Darujte za Sokolski Tabor!

V boju brez upa zmage

Klerikalci so si od zadnje Radićeve in Jovanovićeve akcije silno veliko obetali. Dr. Korošec je že razdeljeval ministrske listnice in v Ljubljani so zadnje tedne klerikalni voditelji že sestavljali načrte, kako bodo zakrpali svoje prazne strankarske blagajne. Dr. Korošec, ki je še nedavno govoril v beograjski skupščini, da Slovenci nimamo svojega kralja, ker je kralj Aleksander srbskega rodu, je v svojih zadnjih govorih v Ljubljani svojo stranko z veliko vnemo postavljal tik pred prestol. Prav pošteno so se klerikalci že pripravljali na vstop v vlado. Kakor navadno, pa se je tudi sedaj izkazalo, da je dr. Koroščeva politična dalekovidnost precej meglena. V nedeljo je še pisal »Slovenec«, da pomenja glasovanje v skupščini 14. maja visoko aktivno postavko v naši politični bilanci, da bodo imeli dogodki tega dne blagodejen vpliv, očividno zato, ker je mislil na izpolnitev dr. Koroščevih prorokovanj, v torek pa že piše, da je bilo **»od vsega početka** (!!) jasno (!), da je ost reševanja nastale krize naperjena predvsem proti SLS.«

Sedaj se moramo seveda ponovno vprašati, koliko je vredna politika dr. Korošca, ki je z vso vnemo pomagal ustvarjati položaj, ki se more razviti le proti željam SLS? Vsaka pametna stranka bi pognala v pokoj voditelje, ki dosežejo vedno nasprotno, kar hočejo. Klerikalna pamet pa je drugega kova, zato hoče z glavo skozi zid. Uspeh je seveda običajno tak, da bolj v tem boju brez upa zmage glava samo klerikalce v splošno zabavo vseh pametnih ljudi. Seveda piše sedaj »Slovenec«, da hočejo v Beogradu samo zato držati klerikalce od vlade stran, ker SLS noče pod nobenim pogojem izdati »narodnega programa na korist velesrbskega centralizma.« Ne pove pa glasilo klerikalne stranke, da ni postavil klerikalcem nihče nobenih pogojev in da jih sploh vprašali niso, ali bi šli v vlado. Dr. Korošec je bil zaradi tega zelo ogorčen in mislimo, da je njegovo nezadovoljstvo izvirało predvsem iz dejstva, da se klerikalcem ni nudila možnost izdati pod kakršnimkoli pogojem svoj «narodni program na korist velesrbskega centralizma«, v katerem so sveočasno s tako vnemo sodelovali.

In tako se godi, da so klerikalci prisiljeni vztrajati pri svojem programu še nadalje v boju brez upa zmage. Nihče se za klerikalce ne zmeni in dr. Korošec mora še nadalje igrati vlogo proroka, čegar prorokovanja se nikoli ne izpolnijo.

Nečuven političen atentat

Zavraten napad s puškami na udeležence zbora SDS v Slunju.

Zagreb, 18. maja r. Ko so se v nedeljo proti večeru pristaši SDS po zboru Svetozarja Pribićevića v Slunju vračali domov proti Plaškemu, jih je v gozdu Kmelju napadla tolpa podivjanih političnih nasprotnikov. **Iz zasede so začele grmeti lovske in vojaške puške.** Proti pristašem SDS je bilo izstreljenih nad 60 krogel. **Učitelj Milovan Momčilović je bil težko ranjen in ga je bilo treba takoj prepeljati v bolnico v Ogulin.** Lažje pa je bil v glavo zadet s šibrami seljak Kovačević. Krogle in šibre so letele na vozove, s katerimi so se vozili zborovalci SDS, iz neposredne bližine. **Preko ceste so bile za oviro položena štiri bukova debla,** ki so vozove zadržala, da so divjaki lahko izvršili atentat. K sreči so skoraj vse krogle v temi izgrešile cilj. Čim so atentatorji izstrelili zaloge svojih nabojev, so pobegnili. Ko so vozovi nadaljevali vožnjo skozi vas Topolnico, je na zadnji voz padel poslednji strel, ki je letel tik nad glavami. Orožništvo pridno zasleduje zavratne napadalce. Po nekaterih vesteh izgleda, da so atentat vprizorili tisti radikalski korteši ki jim dopoldne ni uspelo motiti zbor v Slunju. Dva sta bila še ponoči aretirana in odvedena v zapore sodišča v Plaškem.

Politične beležke

Žalostna vloga klerikalcev

Za vlogo, ki jo klerikalci igrajo v Beogradu, je značilno, kar piše včerajšnje »Vreme«, ki pravi: »Klerikalni poslanci so silno oslovoljeni, ker jih Uzunović ni upošteval ob priliki reševanja vladne krize, zlasti pa so jezni na Davidovića, ker se je pogajal z Uzunovićem brez njihove vednosti. Sicer trdijo, da so odklonili poziv za vstop v vlado g. Uzunovića, smatrajo pa za žalitev Slovencev, ker se pri sestavljanju vlade »narodnega sporazuma« ne upošteva klerikalci. Demokrati in muslimani trdijo, da je dr. Korošec sam prej izjavljal v skupščini, da ožji blok ne obstoji, vsled česar Davidović ni imel nobenih obveznosti napram dr. KoroščU. To priznavajo tudi klerikalci, trdijo pa, da se je ožji blok v zadnjem času obnovil v tehničnih vprašanjih, vsled česar bi bilo prav, da bi Davidović vsaj obvestil dr. Korošca o sestanku z Uzunovićem, četudi ni imel obveznosti za pogajanja v imenu bivšega ožjega bloka. Značilno je tudi, da je v nedeljo dopoldne imel dr. Korošec sestanek z Davidovićem, ki ga pa ni informiral o svoji konferenci z Uzunovićem v stanovanju Miše Trifunovića, tako da je bil dr. Korošec zelo iznenaden, ko so mu povedali novinarji, da se Davidović pogaja z Uzunovićem.« Slično poročajo o vlogi dr. Korošca pri rešitvi zadnje vladne krize tudi drugi listi. Blamaža klerikalne taktike je torej kompletna.

St. Radić in krona

Pod tem naslovom objavlja včerajšnje »Vreme« daljši članek, ki se bavi z Radićevim izrabljanjem kraljevega imena v strankarske namene. St. Radić, ki je prej vsak svoj shod otvarjal v vzklikom »Živela republika«, je po svojem prihodu iz zapora pričel obsipati nosilca krone z najbolj laskavimi izrazi. Pri tem je pogosto zagrešil netaktnosti, ki so se kazale že v tem, da se je sploh spuščal v oceno moralnih, političnih in intelektualnih kvalitet kraljeve osebe, četudi je bila najpovoljnejša, ker monarh, ki stoji nad vsemi, sploh ne more biti predmet ocenjevanja. Vendar pa se v tem ni videlo slabih namenov, pravi »Vreme«. Ko pa je St. Radić postal minister, je pričel vlačiti v javnost potek in vsebino svojih razgovorov s kraljem v demagoškem namenu, da bi na ta način povečal svojo popularnost in podprl svoje popolnoma strankarske interese. Tudi Radićevo sporočanje kraljevih pozdravov na strankarskih shodih zelo čudno osvetljuje njegov monarhizem in lojalnost. Nadalje ugotavlja radikalno glasilo, da so bile po sprejetju proračuna seje skupščine odgodene do 5. maja z glasovanjem radikalno - radićevske večine. Ko je naslednji dan po vloženih interpelacijah o korupciji prišel St. Radić z dvora, je vzkliknil novinarjem: »Ni več korupcije!« Namen njegov je bil jasen. Potegniti je hotel na ta način drugega ustavnega faktorja v vrtinec strankarskih bojev ter ga označiti kot svojega zaveznika in inspiratorja ter tako izzvati proti njemu nezadovoljstvo v radikalni stranki. Tudi Radićeva avdijenca pred glasovanjem o interpelacijah je imela napraviti vtis, da postopanje St. Radića in tovarišev pri razbijanju koalicije na seji skupščine 14. maja ni bilo svojevoljno, trdi »Vreme«. Zato naglaša končno, da napravlja postopanje St. Radića vtis peklenskega sistema, zaradi katerega je treba resno razmišljati o tem, kako bi se v bodoče onemogočilo izvajanje takih perfidnih in nevarnih metod.

St. Radić in dr. Laza Marković

»Beograjski dnevnik« ugotavlja, da je dr. Laza Marković postal lani naenkrat največji Radićev prijatelj v Beogradu in da je napadal brez milosti vsakogar, kdor ni hotel verovati v Radićevo izpreobrnjenje. Dr. Marković si je v toliki meri pridobil Radićevo zaupanje, **da ga je Radić kasneje kandidiral za mesto notranjega ministra!** Radić je večkrat zahteval na pristojnem mestu, naj se notranji minister Boža Maksimović zamenja z dr. Lazo Markovićem. Pred dnevi pa je St. Radić imenoval na svojih shodih dr. L. Markovića za korupcijonista in se dotaknil tudi njegovega zasebnega življenja. Zanimivo je, da je za Radića postal dr. Laza Marković korupcijonist, ko se je razbila koalicija z radikali, pa je bil zanj najboljši človek, ko je sklepal z njim politične kupčije.

Naši kraji in ljudje

Proslava Palackega v Ljubljani

Češkoslovaška Obec v Ljubljani je priredila sinoči pod protektoratom konzula ČSR proslavo Františka Palackega povodom 50-letnice njegove smrti. Prostrana dvorana «Kazine» je bila polna odličnega občinstva, zlasti pa so bili v velikem številu navzoči člani ČO., zastopniki vojaških in civilnih oblasti, konzularnega zbora, mestne občine, univerze, mnogih kulturnih korporacij, naprednega dijaštva ter narodnega ženstva. Prireditev je bila prav pestra z lepo izbranim vsporedom. Sodeloval je oddelek dravske divizijske godbe, ki je odigral več lepih komadov.

Slavnostno predavanje je imel v češkem jeziku češkoslovaški konzul g. dr. *F. Resl*, ki je v kratkem umetniško podanem govoru podal plastično sliko velikega «očeta naroda» Františka Palackega ter orisal njegove nesmrtne zasluge za češkoslovaški narod, kakor tudi njegovo plodonosno znanstveno in kulturno delo. V slovenskem jeziku je nato prof. dr. N. *Preobraženskv*, povdarjal zasluge, ki si jih je Palacky s svojim delom pridobil za vse Slovanstvo. Oba govornika sta za svoja izvajanja žela obilo odobravanja.

Sledile so še razne pevske točke. Nastopila sta kot solista g. Milan Jug in gdč. *Golobova* ter bila živahno aklamirana. Prav dobro je uspel tudi oktet akademikov ter mešani zbor učiteljišča pod vodstvom prof. E. Adamiča. Violinsko točko je efektno izvedel g. *Rupel* ob spremljevanju gospe prof. Šlaisove.

Lepemu umetniškemu vsporedu je sledila animirana zabava.

Mariborski občinski svet

Maribor, 18. maja.

Nocoj se je vršila kratka seja občinskega sveta. Na dnevnem redu so bile večinoma zadeve gradbenega značaja, o regulaciji in parcelaciji nekaterih mariborskih cest. Galerije so bile prazne.

G. župan je najpreje poročal o dopisu mariborskega velikega županstva, ki predlaga občini, naj premišlja o ukrepih, da bi se dovolilo krošnjarjenje v mestu le prodajalcem izdelkov hišne industrije, Ribničanom, Kočevarjem, dočim naj bi se Dalmatincem in Bosancem ta obrt zabranila. Isto predlaga veliko županstvo tudi za Celje, Ptuj in Rogaško Slatino. Dopis je bil izročen odseku. — Občina bo izvrševala škropljenje ceste k tovornemu skladišču v Melju v lastni režiji, železniška direkcija kot lastnica pa naj izvrši tlakovanje ceste.

Poročevalec finančnega odseka podžupan dr. Lipold je poročal o prodajah raznih stavbnih parcel. — Dr. Kac je referiral za gradbeni odsek o novih načrtih regulacije in parcelacije obsežnega ozemlja med topniško vojašnico in Tržaško cesto. Nov načrt predvideva 15 m široke glavne ceste in 12 m široke stranske ceste. Predlog je bil soglasno sprejet. Obširnejša razprava se je razvila o vprašanju regulacije ceste ob brodu, ki bo spajala Meljsko cesto pri Kvasovi hiši z novimi objekti tovarne Šonski in Hutter ob Dravi in bo služila kot potrebna cesta tudi za težki tovorni promet. Sprejet je bil predlog finančnega in gradbenega odseka, da se izvrši ta regulacija in da se dovoli tozadevni kredit v znesku 70.000 Din, k čemur bodo prispevala tudi zainteresirana industrijska podjetja.

Zadnja zadeva javne seje je bilo vprašanje določitve najemnine v novi stanovanjski hiši v Frančiškanski ulici, ki je last mestne občine. V omenjeni hiši oddaja občina troje trisobnih stanovanj in troje enosobnih v drugem in tretjem nadstropju. Odsek je predlagal, da se oddajo prva stanovanja za mesečno najemnino 620 Din, druga pa po 190 Din, in sicer le za mestne uslužbence. Končno je o višini najemnine sklepal občinski svet v tajni seji. Tu je bila najemnina nekoliko znižana.

Ob 18. se je nadaljevala tajna seja, v kateri je bilo več oseb sprejetih v občinsko zvezo in rešenih nekaj uradniških zadev. Predložena je bila tudi bilanca mestnega električnega podjetja, za katere pregled je bila izvoljena posebna komisija.

Iz življenja dozorevajoče šolske dece

Že parkrat smo objavili nekaj zanimivih podatkov iz šolskih popisnic, ki jih je učiteljstvo sestavilo za mariborski pedagoški krožek v svrho študija šolskih vprašanj. Ker so te popisnice zelo važne za poznavanje otroške duše — iz njih se dajo s precejšnjo zanesljivostjo posneti socijalne razmere, v katerih živijo otroci, pa tudi njih želje za bodočnost — priobčujemo danes nekoliko opazovanj po podatkih otrok nekaterih višjih razredov osnovnih šol v različnih krajih.

Najprej četrti razred neke osnovne šole v Mariboru, ki ga obiskujejo desetletna dekleta. Kako živijo doma, kako spijo, kako se igrajo, kako mislijo na bodočnost? Samo zanimiva vprašanja s še zanimivejšimi odgovori! Ogromna večina živi v slabih gmotnih razmerah; skoraj vse deklice trpe vsled stanovanjske bede, ki vlada v Mariboru. Samo 11 jih je, ki spe same v postelji, ena spi na tleh v kuhinji, 18 jih spi v postelji z materjo ali sestro, ena pa spi v sobi, v kateri prenočujejo tudi trije moški in se preseli v kuhinjo k materi samo takrat, če je bolna.

Vsa dekleta, razen ene, pomagajo doma pri gospodinjstvu, igrajo se rade, zlasti z žogo in punčko, igrajo se «miš in mačko» ali pa «se skrivajo». Ena zahaja stalno z materjo v kino, v katerem je mati kot strežnica zaposlena. Ena deklica ima hudo mačeho; opravljati mora vsa dela v kuhinji, ribati tla itd., igrati se sme le redkokdaj, ker ji mačeha tega ne dovoli.

Želijo pa postati: dve frizerki, tri učiteljice, štiri uradnice, štiri modistinje, (da bi se lepo oblačile, nosile lep klobuk!), dve prodajalki, ena železničarka (da bi dobila legitimacijo za prosto vožnjo kakor njen oče-železničar), ena pestunja, pet kuharic (da bi dobro redle), dvanajst šivilj brez posebno značilne motivacije. Nobenih skrbi in tudi ne želj za bodočnost nima samo ena, hčerka — tovarnarja, ki si ne želi postati nič. Za hčerko medvojnega in povojnega «privrednika» dovolj značilno!

Bolj resne v svojih odgovorih in željah so učenke šestega razreda iste šole, deklice v starosti 13 do 14 let.

Še žalostnejša socijalna slika se pokaže iz njih odgovorov glede razmer v domači hiši. Od 27 deklic jih samo šest spi samih v postelji, vsa ostale pa bodisi s sestro, materjo, staro materjo, z očetom ali bratom. Ena deklica mora spati z dvema sestrama v postelji v sobi, v kateri biva dvanajst oseb, druga spi s sestro na tleh v sobi, v kateri prebiva tudi dvanajst ljudi.

Neka deklica navaja, da so ji oče, brat in sestra bolni na pljučih, druga, da biva v skrajno vlažni sobi med stranišcem in pralnico, tretja, da služi, ker nezakonska mati noče skrbeti za njo. Vsa dekleta morajo opravljati domača dela, varovati otroke, hoditi po žemlje in slično, nekatere strežejo pri tujih ljudeh. V prostem času čitajo ali šivajo, za igrače ni časa. Samo pet deklic je dobro oblečenih, sedem pa jih ima naravnost nezadostno obleko ali perilo.

Želje glede bodočnosti: ena bi rada postala modistinja, pet prodajalke, dvanajst šivilje, po ena učiteljica ročnih del, risarka, kuharica (ker rada dobro je!), pestunja in ena tudi — babica.

Neprimerno boljše ko v mestu so stanovanjske in prihranjevalne razmere otrok v nekem velikem industrijskem kraju. Od 14 dečkov v najvišjem razredu imajo vsi dobro hrano in obleko. Šest je «mladih junakov»-abstinentov, eden telovadi pri Orlu, eden pri Svobodi. Trem je najljubša igra nogomet, petim «lov», eden se nikoli ne igra. Dva spita sama v postelji, vsi ostali skupaj z bratom ali očetom. Razen enega, ki bi v splošnem rad postal «dober gospodar», si vsi žele postati obrtniki, med drugimi dva mehanika in trije mizarji. Ker imajo veselje in deloma celo orodje za dotični obrt, so njih želje realne.

Ivan Franke

Dar slovenskih umetnikov svojemu senijorju ob njegovi 85letnici. Plaketo je modeliral akad. kipar Lojze Dolinar.

Kongres župe S. J. S. U. za Slovenijo

S hitrimi koraki se približujejo binkoštni prazniki, ko poleti naša omladina v Novo mesto med zelene dolenjske griče, da poda bilanco svojega dela v preteklem letu. Še lansko leto je bil kongres v Ljubljani precej skromen, letos pa smo napredovali v toliko, da bo po vsej Sloveniji odjeknil glas omladine, ki sili kvišku, k solncu. Odjeknil bo glas omladine, ki bo izražal jekleno voljo do dela, napredka, da bomo vredni zaupanja ki ga stavlja v nas vsa javnost v Sloveniji, ki misli in čuti za enotno, veliko in močno Jugoslavijo. Kongres je organizirala marljivá novomeška »Prosveta«, ki je prekosila samo sebe in iz tega zborovanja napravila dan, ki bo zapisan v zgodovini našega jugoslovenskega naprednega dijaštva.

Spored kongresa, kamor pridejo gostje dne 22. t. m. ob 9. zjutraj iz Ljubljane in iz Celja v Novo mesto, je sledeči:

V soboto 22. t. m. ob 10. v Narodnem domu slavnostna seja delegatov, katere pozdravi najprej pokrovitelj kongresa g. gimn. direktor v Novem mestu A. Škerlj, nato pa sledé referati zastopnikov posameznih društev, v katerih se bodo povdarjale smernice našega delovanja v bodočnosti. Popoldne ob pol 14. začne zborovanje s poročili društev o njihovem delovanju in župnim občnim zborom. Zvečer pa prirede v veliki dvorani Narodnega doma zbrana društva slavnostno akademijo, prokroviteljstvo je prevzel blagohotno protekor »Prosvete«, g. ravnatelj A. Škerlj. Pevski zbor vodi osebno skladatelj g. prof. E. Adamič. (Ker smo za akademijo poslali posebna vabila, prosimo vsakogar, ki mu ga pomotoma nismo poslali, naj se zglasi od srede do petka od 17. do 19. v Narodnem domu, pritličje levo.)

Drugi dan se bo vršil pod pokroviteljstvom ljubljanskega lahkoatletskega podsaveza župni sportni dan, na katerem prav tako tekmujejo vsa društva.

Bled pred sezono

Bled, 18. maja.

Letna sezona se bliža. To je opažati vsepovsod. Letovišče je povsem oživelo, dela se, popravljajo se različna pešpota, urejajo nasadi, parki in druge naprave, ki služijo tujcem kot šetališča. V letošnji sezoni je pričakovati posebno številen obisk tujcev, ker so cene zelo nizke in omogočajo tudi srednjim slojem, da si privoščijo po trudapolnem delu nekaj dni počitka v našem divnem gorskem raju. Dosedaj je posetilo Bled okoli 500 oseb, med temi Angleži, Amerikanci, Avstrijci, Čehoslovaki, Francozi, Italijani, Nemci, Poljaki in Rumuni. Lepo število inozemcev je vsekakor posledica dobro zasnovane vsestranske reklame, ki obeta najboljše uspehe in je upati, da postane Bled pri enakem nadaljnem delu za pospeševanje tujskega prometa, kar je najboljše jamstvo za vsestranski napredek.

V letošnji sezoni se obetajo zelo zanimive prireditve, mednarodni tenis-turnir, mednarodne konjske dirke, veslaške in plavalne [illegible], cvetlični korzi, redni družabni izleti [illegible] romantično okolico in na hribe ter še [illegible] druge zabave, ki bodo nudile letoviščarjem mnogo užitka. Posebno pohvale je vredno, da posluje na Bledu od 15. t. m. carinarna, ki olajšuje inozemcem prihod kakor tudi odhod z Bleda ter jim prihrani nadaljno carinsko revizijo na državnih mejah. Železniška uprava je uvedla izborne železniške zveze z inozemstvom ter opremila vozni red s preglednim stolpcem zvez z glavnimi postajami v inozemstvu. V tukajšnjih hotelih je že polno življenja in vrvenja, za binkoštne praznike pa je veliko število naročil za prenočišče. S 1. majem je pričel tudi redni avto promet Lesce-Bled in obratno po zelo nizki ceni 10 D'n za osebo.

Tudi narava sama pospešuje lepoto Bleda, ki je ves v pomladanskem cvetju in more razvedriti najtužnejše srce in obuditi k veselemu življenju tudi najbolj zaspano dušo.

Obnovitev procesa proti Paskijeviću?

Zagreb, 18. maja.

Glede na našo včerajšnjo dnevno vest o možnosti obnovitve procesa proti morilcu Paskijeviću, poročajo današnji zagrebški listi še sledeče podrobnosti:

Včeraj in danes so pisali nekateri listi, da se obnovi proces proti Paskijeviću, ki je pred tremi leti umoril v gozdu v bližini Zagreba dva trgovca in jima odvzel 400 tisoč kron. Za to hudodelstvo je bil obsojen na več let ječe, ker še ni bil polnoleten, ko je izvršil svoj čin. Paskijevićev takratni branitelj je zaprosil sedaj sodišče za obnovitev razprave na temelju novih prič, ki so povedale, da so nekatere priče na predlanski razpravi izpovedale v prilog Paskijevićevemu prijatelju Draženu Thierryju. Branitelj pravi, da so njegovega klijenta prisilili v zaporu z obljubo, da bo zelo milo kaznovan, ako vzame vso krivdo nase in reče na razpravi, da je izvršil umor sam. Odvetnik je tudi izročil sodišču krvave bankovce, ki so bili odvzeti umorjenima in zahteva, naj se kemičnim potom preišče, čegava je kri in čegavi so odtiski prstov na novčanicah. Branitelj prosi za obnovo procesa, ker je uverjen, da je moral imeti Paskijević sokrivce. Državno pravdništvo se sedaj bavi s to zadevo in bo najbrže predložilo grafologom in izvedencem krvave bankovce in beležnico, ki se je našla na licu mesta, v preiskavo. Predvsem gre za to, da se dožene, čegava je pisava v tej beležnici, ker ni knjižica ne Paskijevićeva in tudi ne nobenega umorjenih trgovcev. Zagrebška javnost se naravno zelo zanima za ta proces, ki je že svojčas zbudil velikansko pozornost. Verjetno je, da bo sodišče odredilo novo kazensko razpravo.

Na cesti...

Ljubljana, 18. maja.

Težki so časi socijalne bede in moralne propasti, v katerih živimo. V teh časih, ko se vsakdo poskuša prebiti skozi življenje na čim lažji način, se porajajo v možganih posameznikov prav originalni zamisleki, kako bi prišli do denarnih sredstev na račun drugih. Tudi v Ljubljani poznamo tipe, povečini mlade in zamazane pobalinčke iz predmestij, ki ustavljajo na večer pasante na vogalih ulic in stegujejo roke: «Oče je brez dela, mama pa leži v bolnici... Prosim podpore...!» Človeku se skoro težko zdi, da ne bi segel v žep in odrinil vsaj mal novec. Zvečer žvenketa malemu paglavcu v žepu precej kovanih dinarjev, ki jih zapravi na stojnicah, doma pa je pozneje zlasan, ker se je ves božji popoldan potepal po mestu, dopoldne pa pozabil na šolo...

So pa tudi slučaji, da stariši res pošiljajo otroke beračit v mesto, na ulico in v lokale. Denar pa ne gre morda za živila, marveč ga stariši zapravijo za žganje. Zadnje dni je bilo ustavljenih v mestu več malih otrok, ki so nadlegovali pasante za miloščino. Kretali so se posebno radi okrog kolodvorov, pred večjimi restavracijami in kavarnami, stegovali roke in prosili, to pa tako vsiljivo, da je bilo preveč celo tujcem, ki jih niso tako navajeni in so po navadi bolj radodarni. Sempatja se je nudila ljudem slika kot v kakem italijanskem mestu, kjer se tujec malih moledovalcev komaj sproti otresa.

Policija je preiskala nato več takih slučajev in pri tej priliki je prišlo za Ljubljano in naše razmere do naravnost ogabnih rezultatov. Otroci so bil absolutno brez vsake vzgoje. Doma niso dobili zaželjene in zadostne hrane, stanovanja so bila zanemarjena, očetje notorični alkoholiki, matere pa nikdar doma. Iz odraslih otrok se rekrutirajo malopridneži, ki so kljub svoji mladosti zabeleženi že v kriminalni razvidnici kot nevarni individiji.

Ljubljana, dasiravno ne velika, ima v svojih predmestjih nakopičene toliko mizerije, da je upravičena skrb za bodočnost.

Pred sodniki

Ludovik ima na deželi denarnega strička. Ker mu domovanje ni ugajalo, si je zidal ljubko hišico, a denar je založila njegova dobra tašča. Ker je pa Ludoviku še vedno trda predla za denar, je stopil k svojemu denarnemu stričku in ga prosil, naj mu pomaga. Stric mu je obljubil pomoč, toda zahteval je garancijo. Ludovik je pa napisal menico za 2500 Din in kar sam podpisal dva posestnika. Striček ni dobil pravočasno denarja in je nečaka ovadil. Pri sodniji pa je bilo stričku naenkrat žal, da je naznanil nečaka, saj se je oglasila tudi tašča, ki je odprla svojo rejeno denarnico in stričku odplačala 2500 Din. Striček ni pričal; nečak je pa trdil, da ga sploh ni mislil goljufati in si je samo v hipni zadregi pomagal. Vsi so odšli zadovoljni iz sodišča, a najbolj zadovoljen je bil stric, ki je spet imel varno spravljene svoje ljubljene tisočake.

•

Tesarjev Ivanček z Brda je videl v Ljubljani lesenega konjička, ki je mirno stal pred svojim voznikom, kateri ga je jezdil in po njem udrihal z bičem. Ivanček je prišel domov, pa si je mislil, da se bo tudi on z domačim liscem lahko potegal kot oni fantek s svojim lesenim konjičem. Ko je mati sadila krompir, se je konj zadovoljno pasel ob njivi. Prišel je Ivanček in začel po njem udrihati. Tedaj je pa konj dvignil nogo in Ivanček je videl devet solnc, čeprav niti eno ni sijalo. Preplašena mati je nesla dete v bolnico, kjer je kmalu okrevalo. Bila je naznanjena, pa oproščena, ker je bila na nesreči nedolžna.

•

«Tone, vi imate 8, a vi Luka 3 mesece ječe,» je razglasil sodbo predsednik senata in Tone iz Mengša ter Luka iz Rožne doline sta se sključena kot dva pooseblјena paragrafa splazila skozi vrata. Tone je namreč ponaredil dve naročilni pismi, a Luka jih je speča. Trgovca v Ljubljani, ki sta dobila pismi, sta bila prepričana, da sta naročili od Tonetovega očeta, spoštovanega trgovca in Lukec je odnesel sladkor, praženo kavo, slanino, vsega za 6855 Din. Blago sta prodala in si izkupiček delila. Tone je bil pravzaprav izumitelj vsega, oče ga je radi delomržnosti pognal od doma; zato je pa dobil tudi večje plačilo.

LJUBLJANSKI DVOR kino

Danes ob 4., pol 6., pol 8. in 9.

II. First National velefilm:

„Joana, miljonarjeva hči"

Film razkošnosti, pikantnosti, zabave, veselja, žalosti. Ne odlašajte, čas hiti! Film kvalitete „Črni angel". 3908 a

Prednaznanilo: Senzacija v pravem pomenu besede „Kralj Amerike".

Telefonično naročene vstopnice dobite do četrt ure pred pričetkom predstave v pisarni.

Na splošno željo smo predvajanje

BUSTER KEATON

filma

„Norčava hiša"

podaljšali še za danes nepreklicno zadnji dan.

Hitite, ker pošteno se boste nasmejali samo pri tem filmu.

Predstave ob 4., pol 6., pol 8. in 9. uri.

Kino Ideal

1517

Svetovna senzacija nad senzacijo!

„KRALJ AMERIKE"

68 a

Pripravlja Kino „Dvor".

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama

Četrtek, 20.: «Idiot». B.
Petek, 21.: Zaprto.
Sobota, 22.: «John Gabriel Borkmann». C.

Ljubljanska opera

Sreda, 19.: «Boheme». F.
Četrtek, 20.: «Glumači». «Gianni Schicchi». D.
Petek, 21.: «Wally». E.
Sobota, 22.: «Večni mornar». A.

Mariborsko gledališče

Sreda, 19.: «Veseli kmet». A. (Kuponi.)
Četrtek, 20.: «Marija Stuart». B.

Ljubljanska opera. Nocoj se poje v ljubljanski operi Puccinijeva «Bohème» za red F. Ulogo Mimi poje pri tej predstavi prvič na našem odru ga. Pavla Lovšetova. Ostale uloge so v dosedanji zasedbi. Nastopijo: ga. Poličeva ter gg. Banovec, Betetto, Mitrovič, Šubelj in Zupan.

Premijera Petrovičeve «Zemlje» v zagrebški drami. Danes, v sredo zvečer, se vrši v zagrebškem dramskem gledališču premijera drame Pecije Petroviča «Zemlja», ki ji je zajeta snov iz malomeščanskega življenja. Uprizoritev režira pisatelj «Majstorice ruže» gosp. Joza Ivakić, inscenira pa slikar Vasilij Uljaniščev.

Iz zagrebške opere. V zagrebški operi se je izvajala v torek zvečer «Pikova dama» od Čajkovskega. V petek pa se bo pela Saint-Saensova opera «Samson in Dalila» z altistko Marto Pospišilovo v ulogi Dalile. V soboto pa se bo prvič v letošnji sezoni izvajala opera skladatelja Šafranek «Hasanaginica».

Osiješki kapelnik Schwarz angažiran v Beograd. Uprava beograjskega gledališča je angažirala za prihodnjo sezono dosedanjega kapelnika v Osijeku, dirigenta Riharda Schwarza. Kakor znano, se osiješka opera najpozneje koncem letošnje sezone razpusti.

Gostovanje Jos. Rijavca v zagrebški operi. G. Jos. Rijavec gostuje te dni zopet v zagrebški operi in poje partijo grofa Almavive v Rossinijevem «Sevilskem brivcu».

Slovo Hudožestvenikov od Beograda. Praški disidenti Hudožestvenega teatra iz Moskve so se pred par dnevi poslovili od Beograda s toplim in ginljivim recitacijskim večerom. Na sporedu so bile pesmi, odlomki iz proze in scene v minijaturi. Moški in ženski člani ansambla so recitirali Čehova, Puškina, Jesenina in še nekatere druge, modernejše pesnike. Skupina je sedaj odpotovala v Pariz, kjer bo gostovala tri tedne, nato pa se poda na Češkoslovaško, kjer se razide.

Koncert pianista Alfreda Cortota

(V Filharmoniji, 17. maja.)

To je bil spet recital, kakršne pri nas dokaj redko doživimo, klavirska produkcija velikega interpreta-umetnika, ki nas je uveril o upravičenosti svojega svetovnega slovesa.

Alfred Cortot je globok, resen, visokega poslanstva prepričevalno si svest in obenem tehnično v najvišje dozorel muzik. Interpretiral je vse skladbe klasično popolno in jih muzikalno do zadnjih detajlov izčrpal.

Concerto da Camera Antonia Vivaldija (1680 — 1743) je skrajno zanimiva italijanska baročna umetnina, ki je pod prsti Cortotovimi zvenela iskreno restavrirana v duhu svoje dobe. Pianist nam jo je dal v vseh treh stavkih (Preludium — Siciliana — Allegro) s takim razumevanjem in klasično finočo, da smo jo verno uživali. Interesantno je, da so imenovani koncert, čigar rokopis se nahaja v berlinski bivši cesarski biblioteki, nemški muzikologi izdali kot delo zdaj Friedmanna zdaj Johanna Sebastiana Bacha, kljub temu, da je, če izvzamemo nekatere premembe registrov, ki se klavirskim sredstvom bolj prilegajo, le klavirska transpozicija popolnoma iste Vivaldijeve skladbe za godala.

V Chopinu, čigar neposredni učenec je potom Décombesa, se je veliki francoski pianist izkazal izrednega mojstra. Njegova svojevrstna interpretacija 24 Chopinovih Preludijev, ki jim je Cortot — to smo šele pri koncertu točno spremljali dal duhovito markantne spremne besede, je tako visoka, tako produševljena in tako naravno močna, da je pero ne more opisati in oceniti. Pianist je štiriindvajset vsebinsko in zunanje ne sovisečih skladb igral zapored na pamet. Kakšen spomin!

Debussyjevo Pogreznjeno katedralo smo že večkrat čuli od raznih koncertantov. Mislim pa, da ob njej bretonske legende o potopljenem yskem božjem hramu, ki se v jasnih jutrih, ko je morje čudovito prosojno, dvigne počasi iz globine oceana in iz dna stoletij s pesmijo svojih zvonov in davnih svetcev, še nikdar nismo tako živo in občuteno razumeli.

Etuda v valčkovi obliki (Saint-Saens) in istega avtorja Bourée (starofrancoski ples) samo za levo roko sta žela mnogo aplavza. Pokazala sta Cortotovo brezprimerno lahko, gibko, kar božajoče izvabljanje tonov.

Lisztova 2. rapsodija, dobro poznano delo, polna zanosa, sile, prekipevajoče vneme in ljubavne zamaknjenosti je iskreno vnela. Občudovali smo v njej zlasti jasno tematično obdelavo interpretovo, vervo, polet.

Za glušeče pritrjevanje se je Cortot zahvalil s Chopinovim Valčkom in Brahmsovo Uspavanko (v samo klavirski priredbi). V obeh intimno lepih, nežnih skladbah se je pianist pokazal znanega muzikalneca poeta, sanjača.

Španca Albeniza (1860 — 1909) objestne, kipeče, temperamentne Seguidilje je moral umetnik ponavljati.

Piano Pheyel je pel čisto in izredno jasno, a nekam suho, negibko. Basi so premalo sočni in širokozvočni. Francoskim klavirjem Erard in nemškim Bösendorferjem bi dal prednost.

P. K—n.

Jugoslovenski delegat na zborovanju PEN-kluba v Berlinu. V Berlinu se vrši od 16. do 19. maja mednarodni kongres znanega PEN-kluba (kluba pesnikov, založnikov in novelistov). Na tem kongresu zastopa naše književnike pesnik Gustav Krklјec, ki živi v Beogradu.

Kaj delajo ruski pisatelji? Korespondenca CEPS poroča iz Prage, da zida Maksim Gorki sebi vilo v Sorentu, živi pa začasno v Napolju, kjer piše nov roman. Pisatelj Kuprin pa kani otvoriti v Parizu knjižnico in prodajalno knjig, ki ga bo lahko preživljala.

Novo knjigo o Dostojevskem je izdal prof. Grossmann v Moskvi pod naslovom «Poetika Dostojevskega». V predgovoru razlaga pisec, da Dostojevskij kot umetnik še ni proučen, da je pa otvoril čisto novo vrsto romana, ker je podajal filozofske ideje v obliki nizanja avanturističnih prigod. Ta način pripovedovanja je zelo blizu angleškemu «romanu groze» in francoskemu kozerskemu romanu. Po sodbi prof. Grossmanna je imel na Dostojevskega največji vpliv francoski romanopisec Balzac.

Domače vesti

Morala je rešena!

Najpreje je papež izrekel, da ženske ne smejo biti prekratko oblečene, ne spredaj ne zadaj, ne zgoraj ne zdolaj. Potem se je v ljubljanski nunski cerkvi pojavil oglas, da smejo vanjo le takšne osebe, ki so dovolj spodobno oblečene. Očividno ne pričakujejo kratkokrilega obiska. V Mariboru se je pa zadnjo nedeljo udeležila šolarske maše v frančiškanski cerkvi tudi neka učenka, ki je imela, gorje, — imela je kratke rokavce, in nedolžne ročice gole. Hu, hu! Učiteljica jo je zapodila iz cerkve.

Če bi papež vedel za ta efekt, bi se najbrže zjokal, ali pa bi rekel kaj druzega.

M. A. C.

---

* **Proslava 85 letnice slikarja Ivana Franketa.** Na svojem zadnjem občnem zboru je izvolila ljubljanska sekcija Strokovnega udruženja jugoslovenskih oblikujočih umetnikov nestorja slovenskih slikarjev, g. Ivana Franketa za svojega častnega člana. Odbor je poveril kiparju Dolinarju nalogo, da izdela mesto diplome Franketovo portretno plaketo, sivolasemu kolegu v spomin. Predaja te plakete se je vršila na slavnosten način na slavnostnem banketu, ki ga je udruženje priredilo predsnoči svojemu tovarišu o priliki njegovega 85 letnega rojstnega dne. Po pozdravnem nagovoru predsednika je slikar Vavpotič v znešenih besedah orisal življenje in delovanje slavljenca, nakar se je g. Franke ginjeno zahvalil ter v skoraj enournem govoru pojasnjeval glavni umetniški problem, s katerim se bavi intenzivno zadnja leta. Slavljenec je vztrajal še do pozne ure v družbi svojih mlajših kolegov ter je odšel v zavesti, da ga vežejo kljub časovnim dimenzijam tople simpatije z ostalimi umetniki. Intimno slavlje so posetili poleg umetnikov in njih soprog zastopniki »Narodne galerije«. Častna plaketa bo razstavljena nekaj dni v trgovini Magdič na Aleksandrovi cesti.

* **Občinske volitve v prevaljskem okraju.** Preteklo nedeljo so se vršile v nekaterih občinah prevaljskega okraja občinske volive, ki so pokazale, da ljudstvo vedno bolj podpira SDS. Bile so to po večini občine, ki so jih imeli v svojih rokah socijalisti, ker tvori v industrijskih krajih Črna, Mežica in Prevalje večino prebivalstva delavstvo tamošnjih rudnikov in tovarn. V Črni je dobila SDS 80 glasov in 4 odbornike (lani pri skupščinskih volitvah 60 glasov.) Socijalisti 371 glasov in 17 mandatov, SLS 98 glasov in 4 odbornike (lani 174 glasov). Mežica SDS 84 (3) lani 62, Korunovci 78 (3), Möderndorfer 372 (15), klerikalci 84 (3), lani 123. Prevalje zadružene napred. stranke 77, socijalisti 236, SLS 268, lani 330. Libeliče napredna gospodarska lista 4 mandate, klerikalci 5. V Koprivni in Št. Danielu je bila samo po ena skupna lista. Tako izgleda torej propadanje SDS, o katerem vedo toliko povedati klerikalni listi.

* **Gozdarski kongres v Ptuju.** V petek in soboto se je vršil v Ptuju kongres članov Jugoslovenske zveze gozdarjev, ki ga je sklicala ljubljanska podružnica omenjene zveze. Oficijelnega dela kongresa so se ude ležili tudi veliki župan dr. Pirkmajer, župan dr. Senčar, vladni svetnik dr. Vončina in okrajni sodnik dr. Travner za muzejsko društvo. Na kongresu se je povdarjalo, da bo Zveza z vsemi sredstvi delovala na to, da se v Mariboru ustanovi nižja gozdarska šola, ki bi bila velike važnosti za mariborsko oblast, ki obiljuje na mnogih obsežnih gozdovih. Tudi veliki župan je izjavil, da bo projektu posvetil posebno pozornost.

* **Hermann Wendel v Trstu.** V pondeljek zvečer je dospel v Trst znani nemški publicist Hermann Wendel. Nastanil se je v hotelu Savoia. Iz Trsta potuje Wendel v Dalmacijo in potem na Grško.

* **Iz »Vodnikove družbe«.** V Ljubljani je pristopilo okrog 1500 članov »Vodnikovi družbi«, kar je vsekakor premalo, zato pozivamo gospode poverjenike, da napno vse sile, da se število članov podvoji. Tudi po drugih naših mestih bi lahko bilo več članov ako bi se vsak rodoljub zavedal, da je njegova narodna dolžnost, da pristopi »Vodnikovi družbi«. Pogrešamo med člani tudi šolske in učiteljske knjižnice, med ustanovniki pa naše denarne zavode. Rodoljubi, ki imate uplivno besedo v naših denarnih zavodih, storite svojo dolžnost! V Ljubljani je pristopilo družbi lepo število ustanovnikov Zadnje dni sta prijavila svoj pristop gospoda Viktor Meden, veletržec in dr. Ciril Pavlin, generalni tajnik Vevške papirnice Tudi v mariborski oblasti je zanimanje za »Vodnikovo družbo« vedno večje. To izpričuje zlasti dejstvo, da je samo Ormož dal 4 ustanovnike. Družbi so pristopili kot ustanovniki: »Okrajna posojilnica«« in gospodje Lj. Kuharič, trgovec, Iv. Veselič, trgovec in Lavoslav Ševnik notar. Naj dobe mnogo posnemalcev!

* **Novice iz Rogaške Slatine.** V soboto je ljubljanska vojaška godba otvorila sezono z državno himno pod taktirko kapelnika dr. Čerina. Število gostov je že naraslo na okrog 60. Med njimi je tudi znani rodoljub dr. Jurtela iz Ptuja. — S 15. majnikom smo dobili tudi običajne sezonske prometne olajšave, direktne vagone pri dnevnih brzovlakih med Beogradom in Rogaško Slatino. Povrh tega smo letos še napredovali v toliko, da imamo sedaj tudi popoldansko zvezo z brzovlakom v Ljubljano iz Slatine, ker opoldanski osebni vlak iz Maribora ne čaka več brzovlaka v Poljčanah, ampak v Celju, kjer bodo lahko gostje prestopali v brzovlak proti Ljubljani. — Orožniški komandir Muršič je prestavljen v Ljutomer, na njegovo mesto pa je prišel g. Pišer iz Grobelna, ki ga je ljudstvo kot zavednega narodnjaka simpatično sprejelo. — Lepaki po Slatini so v nedeljo javljali malo senzacijo: prvi nastop židovskega politika v Sloveniji med kmečkim ljudstvom, namreč zdravnika dr. Mavro Grossa iz Karlovca, načelnika židovske cerkvene občine v Rogaški Slatini kamor je prišel lani ordinirat med sezono. Poleg dr. Grossa, ki je tudi letos dobil dovoljenje za ordinacijo v Slatini, je bil javljen kot govornik na shodu v Tržišču pri Slatini g. Prepeluh. — Na ustanovnem zboru slovenskih radičevcev v Celju sta bila izvoljena v širši odbor tudi 2 Slatinčana, gg. Španiček in Gert. Sedaj je prišel še dr. Gross, pa lahko rečemo: Tres faciunt collegium. — Priljubljeni slatinski župan g. Hvalec leži še vedno težko bolan in vrši mesto njega občinske posle podžupan g. Vidgaj, krojaški mojster v Rogaški Slatini.

* **Vpijoči glas iz globin.** Iz vrst kronskih upokojencev smo prejeli: Vedno tišji postaja naš krik, krik kronskih upokojencev, zapuščenih vdov in osiromašene dece. Živimo kot sence neko omrtvičeno životarjenje in vedno redkejše so vrste. Ljudje, ki so 30 do 40 let svojega dela dali javnosti, morajo zdaj jetnikovati, zvezani od najbolj grozne brige ali bo jutri še kos kruha na mizi. Namesto, da bi bilo kot plačilo za trud dolgih, prejšnjih let, naklonjeno za starost vsaj mirno, tiho življenje jih davi groza strahotne bede. Dajte nam vsaj pravico, ki ste nam jo dolžni! Pravico, ki ste jo nemo poteptali, kajti za usmiljenje so itak gluha vaša otrovana ušesa! Naj bi bil ta klic nov dokument iz kronike leta 1926, okras in diploma za vse tiste krmarje naših državnih poslov, za vse tiste vodje, ki tako »človeško« skrbe za nas, za kronske upokojence.

* **»Ratni Album 1914.—1918.«** izide v najkrajšem času, ker so odstranjene vse težkoče. V »Albumu« bo 2540 slik, klišeji za nje so že izgotovljeni. Knjiga izide v našem, francoskem in angleškem jeziku. Tiskana bo na finem papirju in trdo vezana. Na prvi strani bo imela sliko kralja Petra Osvoboditelja. Album, ki ga stavljo in tiskajo v Berlinu, je v tehničnem oziru vsestransko uspel in bo naravnost sijajno opremljen, da bo lahko uspešno tekmoval s sličnimi deli pri ostalih narodih. Delo bo v kratkm dotiskano, nakar se takoj dopošlje v Beograd. Kdor Albuma še ni naročil, a ga želi imeti, naj ga takoj naroči, ker se knjiga kasneje ne bo prodajala. Po poročilih iz Berlina, bo »Album« dotiskan in poslan v Beograd koncem meseca junija tekočega leta. Uredništvo »Ratnog Albuma«, Beograd, kralja Milana ulica 69.

* **Sestanek somišljenikov SDS v Grosupljem** bo na binkoštno nedeljo ob 3.30 popoldne v kolodvorski restavraciji.

* **Društvo nižjih državnih uslužbencev za Slovenijo,** sklicuje izredni občni zbor za 30. maja ob 15. pop. v dvorani Mestnega doma. Dnevni red se objavi potom posebnih vabil Dolžnost članov je, da se ga polnoštevilno udeleže.

* **Smrtna kosa.** V Mariboru je umrla dne 16. t. m. vdova gospa Ana Svenšek roj. Holz, skrbna mati in blaga ženska. Njene zemske ostanke so položili včeraj k večnemu počitku. — V starosti 78 let je umrl včeraj na Viru pri Domžalah posestnik g. Franc Medved. Pogreb se bo vršil v četrtek, ob 9. dop. na domače pokopališče. Blag jima spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

* **Sejem v Kostanjevici** se bo vsled Št. Jernejskega sejma vršil v soboto dne 29. maja.

* **Razpis služb.** Pri mestni klavnici ljubljanski je razpisana služba mestnega živinozdravnika 2. razreda in pa služba hladilničnega strojnega mojstra. Prošnje je vložiti do 31. majnika pri mestnem magistratu. Natančnejši pogoji so razvidni iz razglasa, ki je nabit na občinski deski v magistratnem poslopju.

* **Botri in botrice.** Urarji in zlatarji v Ljubljani opozarjajo občinstvo, da bodo imeli svoje trgovine na binkoštno nedeljo in pondeljek dopoldne odprte, popoldne pa zaprte. Da bo možno tudi slabše situiranim slojem preskrbeti birmancem in birmankam lepa in primerna darila, ki so mladini najljubša, je bilo sklenjeno, da se bo prodajalo blago po znatno znižanih cenah. 598

* **V vlaku okraden.** Na potu iz Skoplja v Slovenijo je ukradel nepoznan zlikovec v noči od 15. na 16. t. m. med Zemunom in Vinkovci nekemu podpolkovniku, ko je v prvem razredu brzovlaka počival, vso ročno prtljago, ter ga na ta način spravil v skrajno mučen položaj. Merodajne oblasti naj ukrenejo vse potrebno za zvišanje varnosti imovine potnikov na železnicah, posebno na glavni progi, ker se je že začela tujska sezija.

* **Pogorela** sta prošlo nedeljo v Lipnici v radovljiškem okraju hiša in gospodarsko poslopje Tonejčevo. Ker ni bilo v bližini vode za gašenje, je gasilna akcija ostala brezuspešna.

* **Železniška nesreča v Hercegovini.** Na postaji Čapljina v Hercegovini sta predvčerajšnjim dva tovorna vlaka s tako silo trčila skupaj, da sta bili obe lokomotivi močno poškodovani. Nekoliko natovorjenih vagonov se je prevrnilo in več oseb je bilo ranjenih. Škoda je precej znatna.

* **Grozen čin matere.** V Podgorici v Črni gori so našli na bregu potoka Ribnice truplo novorojenca, kateremu je bilo prerezano grlo. Zverinski materi pa še ni bilo dosti, marveč je truplo polila s petrolejem in potem sežgala. V bližini so našli tudi steklenico, v kateri se je pred zločinom nahajal petrolej. Zločinske matere doslej še niso izsledili.

* **Strela ubila seljaka.** V okolici Čuprije je v nedeljo divjala huda nevihta. Lilo je skoraj celo uro ter grmelo in treskalo. Seljaka Dragotina Aleksića, ki je pregledoval svoje polje, je nevihta zalotila na prostem. Nenadoma je močno zagrmelo in strela je zadela seljaka. Ostal je na mestu mrtev.

* **Grozen zločin v Beogradu.** V pondeljek zvečer so v beograjskem Vračarju prišli na sled groznemu zločinu. Branjevca Milana Obradovića so našli mrtvega v njegovi prodajalni. Glava je bila s topim orodjem popolnoma razbita. Policija je mnenja, da je bil umor izvršen iz koristoljubja od osebe, ki je vedela, da ima Obradović denar.

* **Samomor neznanega mladeniča.** Zagrebška policija je bila predvčerajšnjim obveščena, da so seljaki v nekem gozdu blizu Nove kapele našli obešenega mladeniča, starega približno 25 let. Perilo in obleka samomorilca sta bila popolnoma nova. Dokumentov ni imel in se identiteta samomorilca ni mogla ugotoviti.

* **Ubijalci srbskih vojakov pred sodiščem.** V Prizrenu se je predvčerajšnjim pričela sodna obravnava proti onim Arnavtom, ki so v novembru leta 1915. pobili 150 srbskih vojakov. Ko so srbske oblasti morale zapustiti Prizren se je 150 bolnih srbskih vojakov s kapetanom Stankom Petrovićem na čelu umaknilo v samostan Sv. Marka. Ko so Arnavti iz bližnjega sela Kabaša to opazili, jih je 60 mož brječa oboroženа tolpa napadla in vse pobila. Rešila sta se le slučajno vojak Mihajlo Antonijević in njegova sestra, ki sta sedaj edini priči velikega pokolja srbskih vojakov. Arnavti so po štiri vojake tirali iz samostana, češ da jih kot vetnike izroče bližajoči se bolgarski vojski Bolne vojake so na to z noži in sekirami pobili. Sedaj se je dognalo, da je bil iniciljator groznega pokolja Jusuf Uka z 19 tovarišl, dočim se ostali Arnavti nahajajo kot odmetniki na albanskem teritoriju. Ta dvajsetorica sedi sedaj na zatožni klopi. Na obravnavo, ki bo trajal več dni, je povabljenih nad 80 prič. Za proces vlada v naših južnih krajih povsod veliko zanimanje.

* **Dva razbojnika obsojena na smrt.** Slavonija je ona pokrajina v naši državi v kateri je največ razbojniških zločinov. Po smrti Čaruge je povzročila med prebivalstvom največ strahu tolpa Ivana in Joze Gulina, ki je v zadnjih dveh letih izvršila 23. razbojništev, 1 roparski umor in 15 vlomov. Te dni se je vršila pred osješkim sodnim stolom obravnava proti članom te tolpe. Ivan in Joza Gulin sta bila obsojena na smrt, Szabo na 10 let ječe, dva druga obtoženca pa na 8, oziroma 7 let ječe. Oba Gulina sta povsem hladnokrvno vzela na znanje smrtno obsodbo.

* **Odkrita komunistična akcija.** Beograjska policija je v petek aretirala Radomira Arangjelovića, knjigovodjo zavarovalne družbe »Kontinent« in njegovo ženo Sofijo. Pri hišni preiskavi je policija našla važne dokumente o tajni akciji komunistov v naši državi.

* **Velika defravdacija.** Pero Stadelmann, veleposestnik v Veliki Kopanici je prijavil, da je njegov nameščenec Mate Kadić dvignil v Brodu pri trgovcu Veljku Lazarju 180.500 dinarjev ter se odpeljal z vlakom proti Zagrebu. Policija ga v Zagrebu ni izsledila.

Iz Ljubljane

u— **Agrarno reformni interesenti na ljubljanskem Barju** se opozarjajo, da je v mestnem gospodarskem uradu javno razpoložen izkaz prosilcev za kurivo (šoto) in sicer v času od 19. do 26. maja med običajnimi uradnimi urami. Vsak agrarno reformni interesent ima v tem času pravico napravljeni izkaz pregledati in vložiti eventualno pritožbo na okrožni agrarni urad v Ljubljani.

u— **Gospodarsko in izobraževalno društvo za dvorski okraj** ima občni zbor danes, dne 19. maja ob 8. zvečer v prostorih tajništva JDS v Kazini. Vabljeni so vsi člani društva.

u— **Trgovsko društvo Merkur v Ljubljani** ima svoj izredni občni zbor danes ob pol 8. zvečer v prostorih Gremija trgovcev, Ljubljana, Aleksandrova cesta. Odbor. 593

u— **Materin dan.** Ženska društva so sklenila, da bodo praznovala »Materin dan« dne 5., v glavnem pa dne 6. junija in sicer s cvetličnim dnevom, akademijo in popoldansko večjo prireditvijo na prostem. Z ozirom na to, da je prireditev zamišljena za splošnost, prosijo ženska društva, naj jih vsi sloji in vse stranke blagohotno podpirajo, da se bo »Materin dan« vršil res tako kakor naše matere zaslužijo.

u— **Društvo «Treznost» v Ljubljani** ima danes, 19. maja svoj redni sestanek ob pol 19. uri na moškem učiteljišču. Dnevni red 1.) Antialkoholni dan. 2.) Poročila iz Kragujevca (br dr. Mikič). 3.) Slučajnosti. — Odbor.

u— **Akademski omladini!** Akademska sekcija abstinent. društva »Treznost« v Ljubljani priredi pod pokroviteljstvom SSLU danes dne 19. t. m. ob 15. uri v balkonski dvorani sestanek vseh akademikov-abstinentov in vseh, ki so v boju proti alkoholizmu naklonjeni. Dnevni red bo sledeči. 1.) Otvoritev. 2.) Predavanje dr. F. Mikiča »O pomenu boja proti alkoholu«. 3.) Sprejemanje novih članov. 4.) Razno. K čimvečji udeležbi na sestanek so vabljeni vsi, ki jim je bodočnost naroda in človeštva draga. — Akademska sekcija »Treznosti«.

u— **Policijske prijave.** Od pondeljka na torek so bili prijavljeni sledeči slučaji: 2 goljufiji, 3 tatvine, 1 prestopek kaljenja nočnega miru, 3 prestopki obrtnega reda, 14 prestopkov cestno-policijskega reda in 1 telesna poškodba. Aretaciji sta bili izvršeni 2 in sicer: 1 radi splošnega suma in 1 radi vlačugarstva.

u— **Vlom v stanovanjsko sobo.** Ko sta prišla v pondeljek zvečer ključavničarja Edvard Urbas in Alojz Rodič v Strojnih tovarnah z dela v delavsko stanovanjsko sobo v poslopju tovarne, sta oba hkratu opazila, da je bil izvršen tekom popoldneva v sobo in omare vlom. Urbasu je tat odnesel kompletno sivo obleko, modre hlače, nekaj srajc, nikljasto uro ter nekaj drobiža v gotovini, Rodiču pa 1500 Din vredno obleko iz angleškega blaga. Kot vlomilec je bil takoi osumljen neki delavec v tovarni, katerega je opazila na dvorišču neka v tovarni stanujoča stranka, ko je odnašal velik zavoj. Tat je po dejanju izginil vendar mu je policija na sledu.

u— **Okradena delavka.** V pondeljek popoldne so opazili ljudje na dvorišču skladišča «Balkan» na Dunajski cesti sumljivo mlado žensko, ki se je tamkaj zadrževala dalje časa. Šele proti večeru je izginila z njo vred pa tudi obleka delavke Pavle Železnikove iz Rožne doline, ki jo je imela spravljeno v garderobi.

u— **Goljufiv potnik.** Pred tedni se je pojavil na deželi neki potnik, ki je izvabljal od ljudi naplačila za povečanje slik. Tekom časa je ogoljufal tako ljudi po Dolenjskem in Gorenjskem za večje denarne svote, veliko škodo pa je napravil tudi fotografu Francu Kuncu v Ljubljani v Wolfovi ulici, na čegar ime je prejemal naročila. Na podlagi pismenih pritožb oškodovanih strank je bil sedaj goljufivi potnik prijet v osebi Ignaca Rozmana in vtaknjen za pokoro v luknjo.

u— **Najboljši in najtrpežnejši češki čevlji Tip-Top in Baly-Švica, se dobe le v trgovini Žibert, Prešernova ulica, Ljubljana.** 540

Iz Maribora

a— **Iz državnega statusa.** Za podelitev našega državljanstva sta zaprosila Nikolaj Kazakov, pogdbeni delavec v delavnicah državne železnice v Studencih pri Mariboru dosedaj pristojen v Sternikov pri Moskvi ter Peter Mislej, hišni posestnik v Mariboru, doslej pristojen v Vrapče na Krasu. — Za izstop iz našega državljanstva je prosil dr Krsti Kometer, odvetnik v Trstu, dosedaj pristojen v občino Pohorje pri Mariboru.

a— **Rodbinski večer CMD** ki se je vršil preteklo soboto v Mariboru, je bil prav prisrčen in domač. Marljivi gimnazijski orkester je zasviral več točk, naši malčki pa so deloma v lepih narodnih nošah zaplesali rajalno kolo, ki ga je sestavila gdč. Pečnikova. Učenke II. razreda meščanske šole so pod vodstvom gdč. Zacherlove ljubko zapele več lepih narodnih pesmi. Tudi ostali spored ki ga je v celoti izvajala mladina, je bil skrbno sestavljen. Obisk bi bil lahko boljši. Prireditev je bila v čast mariborski CMD.

a— **Za tretji esperantski kongres,** ki se bo vršil o binkoštih v Mariboru, je dovolilo prometno ministrstvo polovično vožnjo na državnih železnicah.

a— **Mariborska uprava »Jutra«** opozarja vse naročnike »Jutra«, stanujoče v Mariboru, naj ne prihajajo po časopise v kolodvorsko čakalnico, ker s tem samo otežkočajo hitro razdelitev raznašalcem. V bodoče naj si preskrbi vsakdo list od raznašalca šele pred kolodvorom.

a— **Nedeljeno uradovanje na magistratu.** Dočim ima večina državnih uradov nepretrgano uradovanje imajo mariborski magistratni uradi 7 urni deljeni uradni čas do 18. ure. Zato je društvo mestnih uslužbencev naslovilo na občinski svet prošnio, v kateri predlaga, da bi se uvedlo uradno poslovavanje, izenačeno z onim državnih uradnikov V slučaju nedeljenega uradovanja bi imeli uradniki ves svoj prosti čas skupaj in bi ga lahko uporabili z večjim efektom tudi za nadurno uradno poslovanje. O prošnji je sklepal občinski svet na snočnji tajni seji ter določil, da bo v poletnih mesecih od 1. junija do 1. septembra uradovanje nedeljeno, sicer pa ostane kakor dosedaj deljen uradni čas.

a— **Zaključek vajeniške razstave in razdelitev nagrad.** Predvčerajšnjim je bila slovesno zaključena štiridnevna razstava izdelkov vajencev mariborskih obrtnikov. Popoldne ob petih so se zbrali poleg številnega občinstva v razstavni dvorani v Krekovi ulici razstavljalci-vajenci, ki jih je v primernem nagovoru pozdravil predsednik Splošne zveze obrtnih zadrug za mariborsko oblast g. Bureš. Nato je bilo razdeljenih med razstavljalce 60 denarnih nagrad v celokupnem znesku 5000 Din. Denarni zneski so naloženi v hranilnih knjižicah pri raznih mariborskih denarnih zavodih, da se mladina tako sistematično vzgaja k štedenju. Bilanca vajeniške razstave je nad vse razveseljiva. Poleg velikega moralnega uspeha razstavljalcev beleži razstava tudi krasen obisk posetnikov. Želeti je le, da bi ostala razstava stalna institucija kot ogledalo strokovne izurjenosti obrtnih vajencev in da bi bila združena z razstavo obrtno-nadaljevalne šole.

a— **Umrli so v Mariboru,** V času od 1. t. m. je umrlo v Mariboru in najbližji okolici 38 oseb. Iz mesta jih je bilo 16, iz splošne bolnice 16, iz okolice 3 in iz vojaške bolnice 3 osebe. Med njimi je bil en slučaj smrtne poškodbe radi pobesnelega bika in en slučaj uboja na Betnavski cesti.

a— **Pretepi v vinotočih.** Kljub bolj kislemu vremenu so Mariborčani zadnjo nedeljo v lepem številu obiskali priljubljene vinotoče, pri katerih pa je prišlo to pot do par pretepov, tako da je morala nuditi pomoč tudi rešilna postaja. V vinotoču Jarca v Kamnici je praznoval Janez Draschbacher, 46 letni zidar pri tvrdki Kiffman v prijetni družbi god. Njegova žena se je vpletla z nekimi fanti v prepir, pred katerimi jo je hotel mož ubraniti. V nastalem pretepu je dobil Draschbacher več udarcev z ročajem krampa. Na glavi ima trikrat prebito kožo, po telesu hude rane in zlomljeno levo roko. Rešilna postaja ga je prepeljala v javno bolnico, proti napadalcem pa je orožništvo uvedlo preiskavo. — Pri vinotoču Švaja v Jarenini so se stepli fantje ter je med pretepom Fran Šantel z Vukovega vrha z nožem odrezal 26 letnemu Alojziju Mezgeču levi uhelj. Ranjenca so prepeljali v mariborsko bolnico, kjer so mu uhelj zopet prišili.

Iz Celja

e— **Preselitev celjskega mestnega oskrbništva na Spodnji Lanovž.** Tozadevno je treba popraviti nekatere netočnosti, ki so izšle v nekem slovenskem listu in ki utegnejo prav po nepotrebnem razburjati dosedanje stranke na Sp. Lanovžu. Za preselitev mestnega oskrbništva sta obstojala prvotno dva načrta; plinarna in Spodnji Lanovž. Iz varnostnih ozirov bi se pa moglo mestno oskrbništvo preseliti v plinarno le v slučaju, ako bi ta prenehala s svojim obratovanjem. Pridejo nadalje v poštev še investicijski stroški, ki so bili pri tem načrtu naravnost ogromni. Na Lanovžu je pa za mestno oskrbništvo pravzaprav že vse preskrbljeno, o čemer se je prepričala komisija mestne občine celjske na licu mesta. Vsa popravila gospodarskega poslopja bodo stala tu okroglo 40.000 Din. Za mestnega oskrbnika se bo rabilo samo eno stanovanje, ki pa postane itak prazno, ker se namerava neka stranka že sedaj izseliti. Drugih večjih izpremenb sploh ne bo. O kaki daljavi v Celju pač ne moremo govoriti. Upoštevati moramo pri tem druga večja mesta, ki gotovo nimajo istih udobnosti, kakor jih uživa glede dislokacij mesto Celje Za slučaj kakega velikega požara pa morajo itak biti vsi konji, ki so slučajno na cesti ali pa v bližini požarne brambe, na razpolago. In teh je v Celju dovolj. Kdor upošteva higijeno in gleda na lepoto mesta Celje mora le pozdraviti da se premeščajo hlevi iz sredine mesta v okolico.

e— **Izredni občni zbor** podružnice »Udruženja vojnih invalidov« v Celju bo v nedeljo, 23. maja ob 9. dopoldne v Narodnem domu v Celju. Na dnevnem redu je reorganizacija podružnice in sprememba pravil.

e— **Olepševalno in tujsko prometno društvo v Celju** je storilo za olepšavo in za tujski promet mesta Celja in okolice že marsikaj lepega in koristnega. Opozoriti bi ga to pot na oni del celjske okolice, ki je najbolj zapuščen za tujski promet pa vsekakor velike važnosti. Za Skalno kletjo vodi najbližja pot na Stari grad. Vsak tujec, ki pride v Celje, gotovo obišče tudi to lepo razgledno točko in si hoče ogledati kraj slavne zgodovine celjskih grofov ter celjskega mesta. Razočaran pa mora biti, ko ga vodi pot po tako zapuščenih in celo skrajno nevarnih strminah navkreber. S pomočjo celjskega odseka Planinskega društva, okoliške občine in posestnikov tega okoliša, bi se dala pot gotovo zboljšati in še marsikaj napraviti, kar bi bilo umestno za povzdigo tujskega prometa. Na vrhu bi bilo nadalje želeti, da bi posestniki postrigli grmičevje ob poti, ki ovira razgled preko Celja

Konec milijonskih dobičkov

ki so se brez truda ter brez reklame radi razvrednočenja valute lahko dosegli, je prinesel mnogim nesolidnim podjetjem katastrofo. Reelne tvrdke trgovska in industrijska podjetja pa, čeravno težko a vendar dosledno premagajo prehod v nove razmere.
Vsaka praznična številka «Jutra» je vsled številnih trgovskih oglasov pravo zrcalo neumornih, solidnih naših tvrdk in tisoči čitateljev «Jutra» jih s ponosom čitajo. Odveč je povdarjati, da bo tudi

binkoštna številka „JUTRA“

ki izide v pomnoženi izdaji z interesantnimi ilustracijami ogledalo vsega poslovnega in trgovskega prometa. Opozarjamo na to vse interesente in jih vabimo, da s primernim oglasom sodelujejo v tej

trgovsko poslovni reprezentanci Slovenije

Oglase za to številko sprejema oglasni oddelek «Jutra» do sobote opoldne.

Obleke za gospode

v izvrstnih kvalitetah priporoča po zelo zmernih cenah tvrdka

A. Kunc, - Ljubljana

Ustanov. l. 1879. 89

VI BODETE VEROVALI!

da eden par nogavic z žigom in znamko (rdečo, modro ali zlato) 93-a II

„ključ“

traja kakor štirje pari drugih, ako kupite eden par. Dobivajo se v vseh prodajalnah.

Birmanske-ure 53

F. Cuden Prešernova 1

100.000 Din za 10 Din

lanko zadene, kdor kupi srečko loterije društva „Trgovska akademija“ v Ljubljani 100a

885 dobitkov od 50 do 100.000 Din.

Naši onstran granic

p— *Iz Istre.* V Gradino, ki je selo daleč proč od prometa, sta prišli lani dve italijanski učiteljici, letos je došel še italijanski duhovnik. Domačini ne razumejo učiteljic ne popa, učiteljice in pa pa ne domačinov. — V Sv. Martinu so pokopali 94-letnega Mate Draščiča, ki je bil najbrže najstarejši človek v deželi. — V Buzetu je imelo okoličansko učiteljstvo zborovanje. Navzoč je bil tudi italijanski duhovnik Branca, ki je začel protestirati, ko je slišal, kako «tujerodni» učitelji govore med seboj v svojem jeziku. Še pošteni italijanski učitelji so se zgražali nad popom Branco.

p— *Vipavska podružnica planinskega društva* je svoj č s krasno delovala. Ali bi ne bilo prav, da bi zopet oživela in pomagala k prometu, ki obeta vipavskim krajem mnogo koristi. Na Nanos hodijo izletniki največ iz Trsta in Krasa. Slovenski turisti ga posečajo vedno manj. Na Nanosu in okoli njega se je izpremenilo že marsikaj pa se bo še. Napovedujejo se letoviščarji. Domačini se morajo dobro organizirati in poskrbeti za udobnost gostov.

p— *Proti razmeram v Opatiji* so pisale tudi «Hamburger Nachrichten», ki trdijo, da se čutijo hotelirji v Opatiji ruinirane vsled nasilne italijanizacije njihovih podjetij. Reška «Vedetta» odbija to mnenje, potem pa pravi, da se ne more več molčati o dnevni ostri borbi, ki se vrši v Opatiji proti italijanskim hotelirjem in zlasti proti «beneški družbi velikih hotelov». Nato pa ugotovi, da je v hotelih «Regina» in «Quarnero» vse osobje italijansko. Natakarji znajo nemško, francosko in angleško.

p— *Nov prefekt v Vidmu.* S kraljevim odlokom je bil imenovan za prefekta v Vid mu dosedanji parmski prefekt dr. Nikolaj Spadavecchia. Dosedanji prefekt dr. Umber to Ricci je stavljen na razpoloženje.

p— *O potrebi železniških zvez* pogostoma razpravljajo po raznih zastopih in društvih Sedaj se je oglasilo tudi italijansko planinsko društvo po svojem predavatelju inž. Garvingerju za zgradbo predelske železnice in za direktno zvezo Trsta z Reko, češ kako bi se prišlo s prvo hitro do Bovca in Trbiža, z drugo pa bi bil olajšani izleti na Učko. Ali teh dveh črt najbrže še prav dolgo ne bo. Rim ima polno drugih skrbi za druge province.

p— *Iz Gorice v Palermo* je premeščen predsednik civilnega in kazenskega tribunala v Gorici Otello Brelich. To je oni gospod, ki je odpravil na goriških sodiščih slovenščino, še predno je prišel službeni ukaz. Kako mu je pri srcu, ko odhaja iz domačih krajev?

in Savinjske doline. Celjski odsek SPD naj bi uvedel nadalje v gostilni pod Starim gradom spominsko knjigo za tujce.

e— **Koncerti v mestnem parku.** Olepševalno in tujsko prometno društvo v Celju bo prirejalo vsako nedeljo in četrtek promenadne koncerte v mestnem parku. Ob nedeljah bodo koncerti od 11. do 12. ure, v četrtkih pa od pol 6. do pol 7. pop. Vstopnina za osebo znaša 1 Din.

e— **Trgovsko društvo v Celju** sklicuje za četrtek dne 27. maja redni letni občni zbor, ki se bo vršil v rudeči sobi Narodnega doma z običajnim dnevnim redom. Začetek zborovanja ob osmih zvečer.

e— **Prosta stanovanja.** Stanovanjsko sodišče v Celju razglaša seznam prostih stanovanj. Stranke, ki spadajo po stanovanjskem zakonu med zaščitene osebe in reflektirajo na eno teh stanovanj, se pozivajo, da vložijo pri stanovanjskem sodišču najkasneje do 21. majnika ob 12. uri pravilno kolkovane prošnje. Stanovanja so razvidna na uradni deski.

e— **Prijava vozil, podvrženih davščini na vozila.** Mestni magistrat celjski razglaša naredbo velikega župana mariborske oblasti o pobiranju občinskih davščin na vozila. Opozarjamo vse posestnike vozil, da si ogledajo razglas na uradni deski.

e— **Redni letni občni zbor Ribarskega društva v Celju** bo v soboto, dne 29. maja ob 8 zvečer v salonu hotela Balkan.

e— **Združenje vojnih invalidov podružnica Celje** opozarja občinstvo da priredi podružnica dne 6. junija javno tombolo v korist najbednejšim članom. Karte so v predprodaji po vseh celjskih trafikah in stane vsaka 3 Din. Ker je prireditev res dobrodelnega značaja prosi odbor občinstvo da pridno posega po kartah.

e— **Redni sestanek članov krajevne organizacije SDS Celje** je danes zvečer ob 8. v mali dvorani Celjskega doma. Poleg organizatoričnega dela se bo obravnavala tudi **resolucija o socijalnem zavarovanju.** Sestanek odseka za socijalno zavarovanje je ob sedmih v klubovi sobi Celjskega doma in se pozivljajo člani odseka, da se te seje polnoštevilno udeleže.

e— **»Adria« čevlji, Celje, Narodni dom.** Ponovno znatno znižan. cene.

Iz Trbovelj

t— *Podporni fond izčrpan.* Beda rudarskega delavstva je po redukcijah in znižanju plač vedno hujša. Sedaj je izčrpan tudi že podporni fond za brezposelne rudarje in njihove družine, iz katerega je dajala občina podpore.

t— *Delavska hranilnica in posojilnica.* Pretekle dni so pričeli propagirati delavci, ki pripadajo raznim političnim in strokovnim organizacijam, misel delavske hranilnice in posojilnice, ki bi si pridobivala svoje premoženje z najmanjšimi vložki, ki jih morejo rudarji utrpeti.

t— *Delovanje okrajnega zastopa.* Okrajni zastop za laški okraj te dni razširja in tlakuje cesto od nove bolnice mimo Sokolskega doma do prvih hiš proti Vodam.

Iz Laškega

l— *Gostilničarska zadruga* je priredila preteklo soboto dobro obiskano in v vsakem oziru uspelo veselico v našem kopališču. Imeli smo priliko, da pozdravimo v svoji sredi goste iz Ljubljane, Celja, Zidanega mosta in drugod. Udeležil se je prireditve tudi zvezni načelnik g. Kavčič s soprogo, zvezni tajnik g. Pintar i. dr. K besedi so se priglasili gg. Kavčič, Majcen, dr. Roš. Zabava je trajala pozno v jutro.

l— *Občinska seja* se je vršila dne 10. t. m. in ne, kakor se je prvotno poročalo, dne 6. t. m. O vodovodu je podal g. župan obširno poročilo, iz katerega posnemamo, da bodo vsa pripravljalna dela že letos končana in da se bo letos tudi že pričelo z zgradbo. V to svrho ustanovljeni fond je dosegel že skoro 300.000 Din, pričakovati pa je izdatne subvencije tudi od ministrstva poljoprivrede. V poštev bo prišel najbrže močan izvirek «pod štengami» nad vasjo Slivno. — Župan je nato pojasnil razloge, ki so ga vodili k temu, da je dal na dnevni red tudi svoj predlog, da se zaprosi, naj se povzdigne trg Laško v mesto. Njegov predlog je podpiral g. podžupan Elssbacher, ki je v izbranih besedah kazal na zgodovino Laškega in njega pomen za laški okraj. Predlog je bil soglasno z navdušenjem sprejet, župan in podžupan pa sta bila pooblaščena, da predložita prošnjo osebno velikemu županu. — Okrajna hranilnica in posojilnica v Laškem je zaprosila, da se ji odstopi kupnim ali darilnim potom občinsko zemljišče od mosta in tehtnice ob drevoredu proti severu. Na predlog g. obč. svetnika Ignacija Pirnata se je s 14 glasovi sklenilo odstopiti svet brezplačno, eden ni glasoval, eden pa proti — seveda tisti mož, ki po listih še danes lažnjivo trdi, da je nemškega rodu in ki resnico popravlja z lažmi, kar se mu je pri seji dokazalo. Skrbelo se bo, da bo konec njegove široko-ustnosti.

Iz Metlike

m— *Zborovanje belokranjskega učiteljskega društva.* V soboto je imelo tukaj belokranjsko učiteljsko društvo svoje zborovanje, katerega se je udeležilo precejšnje število članov. Društvo je med drugim sklepalo o prireditvi kulturnega večera o priliki uradne konference dne 16. junija v Črnomlju. Belokranjski učiteljski zbor bo nastopil s šestimi točkami, a društvo vprizori «Golgoto». Predsednik je prečital razne okrožnice in sklepe eksekutive poverjeništva UJU kakor tudi poročilo revizijskega odbora o gospodarstvu poverjeništva, kar je društvo vzelo na znanje. Na predlog tovariša Tončiča se je ustanovil narodno-prosvetni in pedagoško-didaktični odsek. V ta odsek so bili izvoljeni: Ljubič, Maričeva, Štrbenk, Tončič in Lukežič. Društvo je sklenilo, da se v tem šolskem letu ne vrši nobeno zborovanje več, ampak se bo na dan uradne konference pogovorilo o eventuelnih važnih zadevah.

m— *Nesreča.* Pri delu na železniškem mostu pri Rosalnicah je v soboto ponesrečil progovni delavec Josip Lah. Ker so bile deske mokre, mu je izpodrsnilo ter je padel. Pri padcu je dobil težko poškodbo na glavi. Prvo pomoč mu je nudil okrajni zdravnik g. Küssel iz Črnomlja. Prepeljan je bil v bolnico usmiljenih bratov v Kandijo.

m— *Pasja steklina.* Tudi v Metliki se je pojavil slučaj pasje stekline. Stekla je psica kovača Ivana Prosenika, ki je vzgriznila tudi za roko Žugljevega dečka. Zahvaliti se moramo hitremu nastopu živinozdravnika, ki je dal psico takoj zapreti in kmalu ugotovil steklino. Dečka so prepeljali v nedeljo v Pasteurjev zavod v Celju. Psica je poginila.

Dopisi

LOGATEC. Odbor Esperantskega kluba naproša vse esperantiste, ki se nameravajo udeležiti III. nacijonalnega esperantskega kongresa v Mariboru (o binkoštih 23. — 24. t. m.), naj se čim prej javljo za pristop da dobe točne podatke glede odhoda in druge podrobne informacije. Tudi oni, ki se zasebno uče esperanto, se vabijo k udeležbi.

TRŽIČ. Za veseljem mora priti žalost. In prišla je v obliki obračuna pri volitvah v krajni šolski svet, ki so se vršile v petek dne 14. maja v občinski pisarni pod predsedstvom župana g. Lončarja. Volitev so se udeležile tudi okoliške občine in sicer Kovor in Sv. Katarina. Odborniki teh treh občin so zborno volili pet članov v krajni šolski svet šolske občine Tržič. Večina tržiške občine se je sporazumela z okoliškimi g. odborniki in izvolila z večino 35 glasov od 47 navzočih odbornikov može, katerih imena jamčijo, da se v naše šolstvo ne bo nikoli zanašala politika. Za Tržič so izvoljeni gg. Lončar, Žabkar in Primožič, za Kovor g. Košir in za Sv. Katarino g. Perne Jože. Ko so štirje gospodje iz Slov. ljudske stranke izvedeli za izid volitev za Tržič in čuli številko 35, jim je, milo rečeno, sapo zaprlo. In gospod župnik, ki ni član SLS, je skromno predlagal, naj se volitve nadaljujejo kar z vzklikom. Seveda bi bile take volitve protizakonite, zato se niso vršile. Tako je izpadel končni obračun za kr. šolski svet tržiški, ki pod klerikalno večino ni drugega delal, kakor metal večini v občini polena pod noge. Sedaj se končno začne resno delo za šolstvo in prosvetno delo med narodom.

ŠOŠTANJ. Obrtniško gibanje v šoštanjskem okolišu ne popušča v agilnosti. Lep primer stanovske zavednosti je pokazal občni zbor Zadruge oblačilnih strok, ki se je vršil v nedeljo pri Berločniku ob polnoštevilni udeležbi članov iz vseh delov šoštanjskega okraja. Zborovanje je vodil predsednik Volk, ki je poleg poročil funkcijonarjev podal izčrpno sliko poslovanja zadruge in je posebno temperamentno nastopil proti »fušarije«, ki je ravno v oblačilni stroki najbolj razpasena. Vsi udeleženci so kazali za poročila in izvajanja živahen interes. Odboru je bil podan absolutorij in soglasno je bil sprejet novi proračun. — Pod okriljem ljubljanskega Urada za pospeševanje obrti se je od 13. do 15. maja vršil v Šoštanju tridnevni tečaj za luženje (pajcanje) lesa. Vodil ga je prof. Tratnik. Tečaj, ki se je vršil v mizarski delavnici mojstra Vinka Perovca, je izborno uspel. Udeleženci, 18 po številu, so priredili zaključni večer pri Cerovšku, kjer se je predsednik mizarske zadruge mojster Novak v prisrčnem govoru prof. Tratniku za naklonjenost in pouk.

SREDIŠČE OB DRAVI. Koncert Sokolskega pevskega zbora zadnjo nedeljo v Sokolskem domu je bil ena najlepših prireditev letošnje sezone in najdostojnejši zaključek iste. Navdušen aplavz polne dvorane in skromen šopek, ki ga je dobil pevovodja in duša zbora br. Joža Čulek, so dokaz, s kako iskreno radostjo deli naše občinstvo uspehe sokolskih pevcev. Skrbno izbrani spored je otvoril moški zbor z Adamičevim Lucipetrom banom. Odpel je še 2 Prelovčevi: «Kaj mi nuca planinca» in «Hiša pri cesti stoji«, vse tri z razumevanjem in zanosom. Dirigent učestvuje i fizično i duševno v nijansiranju muzičnih interpretacij. Zatem oktet, uvežban in siguren; Istotako ženski zbor, žal samo z eno pesmijo: Divja rožica. Mešan zbor je ugajal najbolj. »Jutranja pesem« od Jereba, Volaričev: Gospodov dan in Ocvirkova: »Moja domlad«, vse tri odpete iz polnih src: to je bilo ne samo krasno uvežbano, temveč tudi iskreno občuteno petje. Izvrstni soprani in zvenki alti ojačalo mestoma šibko metalnost moških glasov in se uveljavljo zlasti tam, kjer moški glasovni materijal zaostaja za ambicijo. Mešani zbor je odnesel lavoriko večera. Ponovno smo imeli že priliko pohvaliti pevovodjo br. J. Čuleka, ki je vložil ogromen trud v to, da je dovedel naš kor do sedanje kvantitativne in kvalitativne višine; od srca mu želimo, da napreduje ž njim do skrajne mogočnosti in popolnosti. Zdravo!

Sokol

VIII. mednarodna tekma v Lyonu

Kakor je naši javnosti že znano, priredi Mednarodna evropska telovadna zveza svoje VIII. tekmovalno telovadbo letos o Binkoštih v Lyonu. Dočim so pri VII. tekmi v Ljubljani leta 1922. ob priliki vsesokolskega zleta tekmovali le Francozi, Belgijčani, Luksemburžani, Čehoslovaki in Jugosloveni, je pričakovati v Lyonu večje udeležbe k tej četudi zelo težki tekmi. Italijani, ki so ob Olimpijadi v Parizu kot vrsta nastopili pri orodni telovadbi prvovrstno, so svojo prijavo za Lyon preklicali ter preklic utemeljili s tem, da za lahkoatletiko nimajo dovolj dobrih tekmovalcev. Mednarodna telovadna tekma obsega poleg predpisanih in poljubnih vrhunskih vaj na orodju (drog, bradlja, konj in krogi) tudi nekaj panog lahke atletike in sicer skok v višino, tek na 100 yardov, metanje krogle, plavanje na 50 m in plezanje po vrvi.

Vsi udeleženi telovadni savezi se na tekmo temeljito pripravljajo, tako da bo boj posameznih skupin nad vse zanimiv. Naše jugoslovensko Sokolstvo odpošlje k tekmi 12članski ekspedicijo pod vodstvom saveznega načelnika dr. Viktorja Murnika. Člani sodniškega zbora so za JSS. bratje Smertnik, Svetlič in Kuščer. Tekmovalno vrsto pa tvorijo bratje Derganc, Osvald, Porenta, Primožič, Seršen, Štukelj, Šumi, Vidmar in Zupan. Upanja na častен uspeh je mnogo, kar je tudi pokazala poizkusna tekma dne 13. t. m. tako da lahko želimo srečno pot našim vrlim borcem, ki so včeraj zvečer odšli v Lyon. Napnite vse sile, da bo zmaga čim večja — naša radost čim popolnejša. Naprej!

VIII. zlet vsesokolski v Pragi. Kako ogromnega obsega bo vsesokolski zlet v Pragi naj objasnijo nastopne številke: Zletišče obsega 320.000 kvadratnih metrov, od tega je telovadišče dolgo 320 m, široko 202 m. Prostora je za 14.400 telovadcev pri prostih vajah in za 129.643 gledalcev. — Priglašenih je na zlet 60.731 članov in 31.270 članic, 17.628 naraščanikov in 17.497 naraščajnic. — Telovadcev je naznanjenih za proste vaje 25.333, k tekmi pa se je zapisalo 39 vrst višjega oddelka, 455 nižjega oddelka, 43 za prvenstvo. Odigranih bo 34 hazena in 44 odbojnih partij. — Srednješolskega dijaštva bo na tisoče. K srednješolskim igram pristopi 2597 dijakov za nižji in 5019 za višji oddelek, 109 vrst na orodju itd. itd. — 34 velikih evropskih mest pošlje svoje zastopnike v goste matički Pragi; razen vseh slovanskih narodov bo tiste dni gostil češkoslovaški narod v svoji sredi Francoze, Belgijce, Italijane, Rumune, Švicarje, Angleže in Luksemburžane; priglašeni so tudi Litvanci in Finci. Na zletu bo zastopanih 6 evropskih armad. Velika zletna scena «Kde domov muj», ki bode pri njej sodelovalo nad 4000 oseb ima namen predočiti slovanstvu pa tudi vsem ostalim narodom lepoto češkoslovaške države, pokazati narodne običaje, značaj raznih plasti naroda, pod geslom: «Živimo v krasni zemlji, ljubimo se medsebojno, želimo pravde vsakomur; delamo v miru, toda v nevarnosti hočemo biti složni, srčni in hrabro braniti našo domovino.»

Sport

Zakaj se ni odigrala tekma Hašk : Primorje

Jubilejni nogometni turnir Ilirije se je, kakor smo že poročali, končal z neljubim incidentom, ki je brezdvomno precej pokvaril dober vtis, ki so ga na občinstvo napravile ostale jubilejne prireditve S. K. Ilirija. Za nedeljo določena tekma med Haškom in Primorjem se radi tega incidenta ni vršila, kar je seveda povzročilo med občinstvom, ki je moralo v dežju čakati celo uro na pričetek tekme Hajduk : Ilirija, docela upravičeno ogorčenje.

O vprašanju, kdo je povzročil ta incident, so v naši javnosti mišljenja precej različna. Že v naprej moramo poudarjati, da ves nastali spor ne moremo smatrati kot spor med Ilirijo in Primorjem. Potrebno je, da se na podlagi obstoječih pravil pojasni faktično stanje stvari.

Kot sodnik za tekmo Hašk : Primorje je bil določen g. Hus, ki pa je tajniku sekcije ZNS g. Vodišku v soboto, torej pravočasno, sporočil, da ne more prevzeti te naloge. Vzrok, ki ga je navedel g. Hus, nam ni znan in je tudi za presojo položaja docela irelevanten. V smislu pravil je bil g. Vodišek dolžan, da takoj skliče sejo odbora za delegiranje sodnikov, ki je edini merodajen, da določi novega sodnika. G. Vodišek tega ni storil, temveč je na lastno pest sam določil za sodnika g. Deržaja. Za sklicanje seje tega odbora je imel brezdvomno dovolj časa. Po pravilih ni imel g. Vodišek na noben način pravice brez odbora samovoljno določiti sodnika. Pa recimo, da mu je bilo tehnično nemogoče, sklicati to sejo. Per analogiam bi bilo nato postopati po § 8 Pravilnika ZNS, ki pravi: «Ne osvane li 15 časaka poslije, od kako je imela započeti utakmica na igralištu, *biraju oba kluba* drugog saveznog suca, koji se nalazi na igralištu.» Primorje je to hotelo tudi doseči in Hašk, ki je bil na vsem sporu neinteresiran, bi bil na to brezdvomno pristal. Toda g. Vodišek je hotel pokazati svojo «moč» ter je vztrajal na svojem nepravilnem stališču, da mora soditi podsavezni sodnik g. Deržaj in nihče drugi, čeprav sta bila, ako abstrahiramo od g. Planinška, ki je že v soboto sodil eno tekmo, na igrišču savezna sodnika gg. Fink in Mužina. To je formalna stran cele zadeve, iz katere se jasno razvidi, kdo je povzročitelj nedeljskega incidenta.

Z moralne strani pa moramo naglasiti še sledeče: Ako že g. Vodišek, ki je odbornik Ilirije, napram lastnemu klubu in napram publiki ni imel toliko obzira, da omogoči brezhiben zaključek jubilejnih prireditev Ilirije, bi bila kljub temu dolžnost primorjanskega moštva, da nastopi proti Hašku, seveda *s protestom proti nepravilnemu postopanju tajnika sekcije ZNS.* Razvoj našega sporta je v prvi vrsti odvisen od javnosti, ki bi brezdvomno simpatično sprejela to gesto Primorja. Razumljivo je, da je težko trenotno kloniti v zavesti, da se je moštvu dogodila krivica, toda objektivni gledalci, in ti so, kakor upamo, še v večini, bi bili brezdvomno na strani Primorja. Ekstremni nastopi niso priljubljeni v javnosti.

JSK Jugoslavija : ASK Primorje

Gostovanje znamenitega kluba je iznenadilo ne samo prijatelje in pripadnike nogometnega sporta, nego tudi vso ostalo sportno javnost. Po nastopu dunajskih Amateurjev in splitskega Hajduka pomeni gostovanje beograjskega in jugoslovenskega prvaka višek nogometne sezone v Ljubljani in Sloveniji sploh. Z ozirom na velike vozne stroške je bilo ljubljanskim klubom doslej nemogoče, da bi angažirali Jugoslavijo za eno ali več tekem v Ljubljani, čeprav se je vedelo, da bi njen nastop v Ljubljani vzbudil ogromno zanimanje. — Končno je dana prilika tudi nam, da zamoremo prisostvovati tekmi tega znamenitega našega kluba. O rezultatih, ki jih je dosegla ravno Jugoslavija v zadnjih dveh letih bi bilo preveč, da bi se o tem pisalo, saj je splošno znano, kako nenadno, da celo nepričakovano se je kvaliteta njenega moštva dvignila, vsled česar je zamoglo dve leti zaporedoma priboriti najlepšo trofejo-prvenstvo države.

V njenem moštvu igra 6 reprezentativnih igralcev-internacijonalcev, med katerimi so splošno znani Ivković (levi branilec), Petković (leva zveza) in Jovanović (desna zveza), katera poslednja dva sta najboljša šuterja v naši državi. Vodja napadalne vrste Luburić je igralec izrednih sposobnosti ter zna izborno voditi svojo navalo. Krilska vrsta je vzdržljiva, požrtvovalna, a obramba na višku. Tu dominira predvsemi znani Ivković, ki je za časa svojih študij tudi igral pri dunajskem Slovanu v prvem moštvu.

Tekma brezdvomno vzbuja veliko zanimanja ter se odigra v četrtek dne 20 t. m. na igrišču ASK Primorja s pričetkom ob 18. uri.

Vienna Cricket F. C. (Dunaj) : Ilirija

Za binkoštne praznike si je zasigurala Ilirija za dve tekmi Vienna Cricket and Football-Club, najstarejši dunajski klub in najboljše amatersko moštvo Dunaja, s čigar nastopom se še dalje stopnjuje dosedaj jako zanimiva nogometna sezona v Ljubljani. Vienna CFC. tekmuje stalno s prvimi dunajskimi profesijonalnimi klubi in dosega popolnoma njihovo kvaliteto. — Njegovi novejši rezultati: s Slovanom 1:1, Amateure 1 : 2, Rudolfshügel 3 : 2, WAC 4 : 2, Rapid 2 : 2, Bratislava 4 : 1, DFC. Praga 3 : 2, BEAC (budimp. univerza) 3 : 2.

Iz Sekcije ZNS. (Službeno.) Temeljem sklepa u. o. SZNS. se vrši redna glavna skupščina v nedeljo dne 6. junija 1926 ob 10.30 v kavarni «Evropa» z nastopnim dnevnim redom: 1. Poročilo tajnika ter podelitev absolutorija u. o. 2. Volitev novega upravnega ter odbora za delegiranje. 3. Predlogi u. o. ter predlogi članov (§ 10. c.). Vsled incidenta, nastalega pri prijateljski tekmi Hašk : Primorje se ugotovi, da je postopal tajnik pravilno ter da je bil gospod Deržaj pravoveljavno delegiran Svoječasno odgodeni savezni sodniški izpiti se vrše v nedeljo dne 23. t. m. (po potrebi tudi v pondeljek 24. t. m.). Teoretski izpiti se vrše že dopoldan, na kar opozarjamo posebno zunanje kandidate. Natančen razpored izpitov objavimo pravočasno. Seje za delegiranje sodnikov se vrše posihmal redno vsak četrtek ob 20. uri v kavarni Evropa. Za prijateljsko tekmo Jugoslavija : Primorje se delegira g. Planinšek.

Gospodarstvo

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (18. t. m.). Pšenica: baška, 5 vagonov 304—305. Turščica: baška, glavna proga, 2 vagona 132.50; baška, zlati zuban, 1 vagon 135; sremska, pariteta Vukovar, 3 vagoni 140. Otrobi: banatski, v novih jutastih vrečah, 3 vagoni 115.

Dunajski goveji sejem (17. t. m.). Dogon 3099 komadov. Od tega iz Jugoslavije 36 glav. Spričo povečanega dogona so cene oslabile za 5 grošev pri kg. Notirajo za kilogram žive teže: voli I. 1.30—1.60 (izjemno 1.65—1.80), II. 1—1.25, III. 0.95—1, biki 1—1.40, krave 0.95—1.30, klobasarice 0.60—0.80 šilinga.

Dunajska borza za kmetijske produkte (17. t. m.). Chicaški trg je bil koncem minulega tedna zopet čvrstejši, kar pa je bilo brez utisa na dunajsko tržišče. Kupčija slaba. Cene nespremenjene. Notirajo vključno blagovnoprometni davek brez carine za 100 kg v šilingih: pšenica: domača (Wiener Boden) 42.75—43.25, madžarska potiska 46.25—48.50; rž: marchfeldska 27.50—28; turščica: 21—22; oves: domači 29—30.

= **Konferenca bank o znižanju obrestne mere.** Iz Beograda poročajo: V soboto se je vršila seja širšega upravnega odbora Narodne banke. Obravnavalo se je predvsem vprašanje obrestne mere, ki je po mišljenju predstavnikov Narodne banke pretirana in nevzdržljiva. Na seji se je prečital tudi dopis Udruženja bank, v katerem so zavzele banke svoje stališče. Končno se je sklenilo na seji, da se bo sklicala konferenca samo onih bank, ki uživajo kredite pri Narodni banki. Dan konference bo določil generalni ravnatelj Narodne banke. Vršila se bo konferenca najbrže 10. junija t. l.

= **Konkurz Beogradske hipotekarne banke.** V soboto je priglasila pri trgovinskem sodišču v Beogradu konkurz Beogradska hipotekarna banka (ne zamenjati z Državno hipotekarno banko ali s Hipotekarno banko trgovačkega fonda). Po direktorjevi izjavi znašajo aktiva zavoda 4.75 milijona, pasiva pa 6.10 milijona Din. Rok za prijavo upnikov je do 12. avgusta t. l.

= **Položaj na žateškem hmeljskem tržišču.** Iz Žatca poročajo: V minulem tednu je vladalo na hmeljskem tržišču mirno razpoloženje. Cene so se gibale med 3700 do 3900 Kč brez prometnega davka (med 120 do 130 Din za 1 kg) in so za malenkost osla bele. — Vreme v minulem tednu je bilo za hmeljsko rastlino neugodno. Močno so se razširili tudi bolhači.

= **Avstrijsko - madžarska trgovinska pogodba** je bila predvčerajšnjim v madžarski narodni skupščini sprejeta tudi v tretjem čitanju. Sedaj potrebuje pogodba še ratifikacije v Avstriji. Sodi se, da bo pogodba mogla stopiti v veljavo že v prvih tednih junija t. l.

= **Zboljšanje madžarske trgovinske bilance.** V prvem četrtletju t. l. je znašala vrednost madžarskega uvoza 186.6 milijona, izvoza pa 153.9 milijona zlatih kron. Primanjkljaj dosega torej 32.7 milijona zlatih kron proti primanjkljaju 52.6 milijona zlatih kron v enakem času prošlega leta.

Borze

18. maja.

LJUBLJANA. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupčijski zaključki.) Vrednote: investicijsko 77.50—78.50, Vojna škoda 305—309, zastavni in komunalne Kranjske 20—22, Celjska posojilnica 193—196, Ljubljanska kreditna 175—0, Merkantilna 102—102 (102), Praštediona 865—868, Slavenska 50—0, Kreditni 165—175, Strojne 0—85, Trbovlje 340 do 346, Vevče 100—0, Nihag 0—30, Stavbna 55—65, Šešir 104—104 (104). — Blago: Zaključek samo eden: jamborniki, od 12 m dolžine naprej, od 16 cm debeline na gornjem koncu, fco vagon nakladalna postaja, 2 vagona po 175. Povpraševalo se je po brzojavnih drogih in hrastovih železniških pragih brez ponudbe. Drugače same ponudbe brez povpraševanja.

ZAGREB. Bančne in industrijske vrednote niso zabeležile nikakih sprememb. Tendenca za Vojno škodo je nespremenjena. Tudi njeni tečaji so brez posebnih sprememb. Promptno blago se je trgovalo po 307—308. — Dinar malce slabši. Majhen porast na mednarodnem tržišču sta zabeležili Praga in Italija. Na zagrebškem deviznem tržišču je bila tendenca malo čvrstejša ter so tečaji malo poskočili. Narodna banka je intervenirala. Skupni promet 11.5 milijona Din. Notirale so devize: Dunaj 800.75—804.75, ček 800.65—804.65, Berlin 1353—1357, Italija izplačilo 208.53 do 209.73, London ček 276.04—277.24, New York ček 56.5775—56.8775, Pariz 168.38 do 170.38, Praga 167.925—168.925, ček 167.925 do 168.925, Švica ček 1096.05—1100.05; efekti: bančni: Eskomptna 103—104, Hipo 58.5—59.5, Jugo 96—97, Ljubljanska kreditna 175—0, Praštediona 865—867.5; industrijski: Isis 50—56, Drava 195—200, Slavonija 37—38, Trbovlje 340—350, Vevče 100—0; državni: investicijsko 77.5—78, agrarne 43—44, Vojna škoda 308—308.5, za junij 311.5—312.

BEOGRAD. Devize: Dunaj 802.5 do 802.75, Berlin 1352—1353, Bukarešta 20.5 do 20.9, Italija 206—208.5, London 276.25 do 276.5, New York 56.7—56.71, Praga 168.3 do 168.35, Pariz 167—169, Švica 1097.5 do 1097.75.

ČURIH. Beograd 9.1125, Berlin 123.075, New York 517, London 25.16, Pariz 15.175, Milan 18.70, Budimpešta 0.007225, Bukarešta 1.89, Sofija 3.7375, Dunaj 72.95.

TRST. Devize: Beograd 48—48.50, Dunaj 375—395, Praga 80.25—81, Pariz 79.75—80.50, London 132.75—133.75, New York 27.20—27.40, Curih 525—532, Budimpešta 0.0365—0.0385, Bukarešta 10—11. Valute: dinarji 47.50—48.25, dolarji 27 do 27.30, 20 zlatih frankov 100—103, zlata lira 535.41.

DUNAJ. Devize: Beograd 12.4450 do 12.4850, Berlin 168.25—168.75, Budimpešta 98.83—99.13, Bukarešta 2.5750—2.5950, Milan 25.60—25.70, New York 706.75—709.25, Pariz 20.53—20.63, Praga 20.9250—21.0050, Sofija 5.12—5.16, Varšava 65.75—66.25, Curih 136.63—137.13. Valute: dinarji 12.43 do 12.49, dolarji 710.50—714.50.

PRAGA. Beograd 59.425.

BERLIN. Beograd 7.40

Deviza Beograd na ostalih borzah: v Pragi 59.425, v Berlinu 7.40, v Londonu (popoldne) 276, v New Yorku (17. t. m. po borzi) 1.76 in pol.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani: 18 maja 1926 — Višina barometra 308.6 m

Kraj opazovanja	Čas	Barom.	Temper.	Rel. vlaga v %	Smer vetra in brzina v m	Oblačnost 0—10	Vrsta padavine: opazovana	Vrsta padavine: mm / o / ure
Ljubljana (dvorec)	7	758.3	10.2	74	NE 1	0		0
	8.	757.7	14.7	66	SE 1	0		
	14	756.7	18.1	41	SW 4	0		
	21	758.1	13.7	49	SW 3	0		
Zagreb	8.	757.6	14.0	75	W 4	0		0
Beograd	8.	758.9	15.0	55	SE 3	10		1
Sarajevo	8.	758.4	12.0	65	mirno	9		0
Skoplje	8.	758.7	15.0	75	E 1	9		21
Dubrovnik	7.	758.0	15.0	65	mirno	0		11
Praga	7	000	0.0	—	0	0		0

V Ljubljani je povprečni barometer višji kot včeraj za 1.2 mm.

Solnce vzhaja ob 4.29 zahaja ob 19.25. Luna vzhaja ob 9.4 zahaja ob 00.26

Dunajska vremenska napoved za sredo: Bolj oblačno, najbrže tudi dež. Na jugovzhodu Alp mogoče še jasno vreme

Iz življenja in sveta

Madžarski falzifikatorski proces

Budimpešta, 17. maja.

Višek v falzifikatorskem procesu je prekoračen. Prizori, ki jih je doživela sodna dvorana v soboto in pondeljek, so deloma brez primere in brez para v zgodovini. Sem spadajo posebno izjave škofa Zadravca glede iredentističnega gibanja, njegovi izpadi proti versajski mirovni pogodbi, pričevanje Friedricha, pa intermezzo s patrom Bonisom kakor tudi opazke kneza Windischgrätza k zasliševanju vseh teh oseb. Zelo zanimivo je bilo zasliševanje škofa grofa Mikesa in konfrontacija Mikesa z Zadravcem ter tudi pojav mejnega grofa Pallaviccinija pred sodiščem. Pred stolom pravice so se pojavile velike osebnosti, ki so izpovedale stvari, ki sploh niso zabeležene v protokolih sodnega dvora.

Škof **Zadravec** se je v soboto tako razvnel pri svojem izpovedovanju, da je očitno dokumentiral svoj patrijotizem in postavil iredentistično gibanje nad vse Ko je posegel v stvar zastopnik Francozov, je brizgnil iz Zadravca strup jezuitizma. Njegov izpad je bil tako nebrzdan in vehementen, da ga je moral predsednik obravnave pozvati k redu, kar se je zgodilo sicer v zelo rahlem in prizanesljivem tonu šele na koncu fulminantnih izjav, ki so bile naravnost žaljive za francosko državo. Zadravec se je ob tej priložnosti pokazal kot prepričan iredentist, ki je služil nacijonalni ekspanziji Madžarske včeraj, danes in ji bo pokoren tudi jutri, ne glede na njegovo cerkveno dostojanstvo in ne glede na dolžnosti, ki mu jih nalaga njegov poklic duhovnega pastirja. Zopet se je enkrat pokazalo, kaj je zagrizenost in kako malo zaležejo načela cerkve pri tistih služabnikih, ki bi se morali v prvi vrsti samo podrediti njenim naukom ter dajati zgled drugim.

Pokazalo pa se je tudi, da je bil princ **Windischgrätz** glavna oseba v zapadnomadžarskem uporu in da je baš on bil tisti, ki je dal pozneje pobudo za nacijonalistično gibanje. Ponarejanje francoskega denarja je bila njegova ideja, na katero je ponosen. Dobro se zaveda tudi, da je z vsemi silami služil ponarejanju, ki se po nobeni pravici ne more braniti pred svetom, a se kljub vsemu ne kesa radi storjenih dejanj, čeprav so kriminalnega značaja. Njegova nadvse značilna izjava v tej zadevi se glasi: «Integriteti Madžarske služim najboljše s tem, da o stvari molčim, zakaj dele Madžarske je mogoče pridobiti nazaj samo z molčanjem.»

Pri Zadravcu se je izkazalo, da je zaprisegel Windischgrätzove agente kar na debelo. Zelo značilno je dalje to, da je policijski šef **Nadossy** vedel za početje Windischgrätza in da je celo stvar na tihem sam vodil. Zadravec pa taji, da je za falzifikatorsko akcijo stala madžarska vlada. Nasprotno izhaja iz izjav ostalih prič v procesu, da je vlada vedela, kaj počenjajo ponarejevalci in da je ministrski predsednik grof **Bethlen** celo izdal dovoljenje za izdelovanje tiskovin, ki so potrebne za iredentistično gibanje. Priča Friedrich se sicer sedaj ne spominja natančno, če je bil ta dokument pisan na stroj ali če je bila pisava ročna, zdi pa se mu, da je bil pod dokumentom podpisan grof Bethlen in da je ta dokument v prvi vrsti ščitil Meszarosa, vseučiliškega docenta, ki živi sedaj na turškem ozemlju in katerega ne mara Turčija izročiti.

Pater Bonis, ki je o nem znano, da je zapravil premoženje škofa Zadravca, ni hotel nastopiti kot priča. Odtegnil se je pozivu z izgovorom, da bi pričevanje imelo zanj usodne moralične posledice. Pri tem se je posebno skliceval na neki moment v sobotni razpravi, kjer je baje padla izjava, da sploh ne spada pod kuto, ker se ukvarja s stvarmi, ki niso s svečeništvom v zvezi. Ko je hotel pater Bonis princu Windischgrätzu ponuditi roko v pozdrav, ga je obtoženec zavrnil z opazko, da ne pozna družabnih manir pred sodno inštanco. Bonis je opazko požrl in se odstranil očividno dirnjen.

Nadvse dramatična pa je bila konfrontacija med dvema cerkvenima dostojanstvenikoma, škofoma Zadravcem in Mikesom. Sodnik je vprašal najprej Zadravca o stvari, Zadravec je odvrnil, da ne ve ničesar. Mikes pa je izjavil baš nasprotno in je potrdil to, kar je že prej povedal Friedrich, namreč, da obstoja dokument, ki je podpisan od Bethlena ter nudi zaščito Meszarosu. S tem bi bil doprinešen dokaz, da je madžarska vlada vedela za početje falzifikatorjev in da ga je podpirala in ščitila. Ko je sodni dvor čul to izjavo, se je predsednik sodišča še enkrat obrnil z vprašanjem na Zadravca, če mu je o stvari kaj znano. Toda Zadravec je ostal zakrknjen in je ponovil, da ne ve nič. Mikes pa je nasprotno ostal pri svoji izjavi, da je stvar taka in taka. Kdo izmed obeh cerkvenih dostojanstvenikov torej laže in kateri ne bo prišel radi laži v nebesa?

Razprava je s temi zaslišanji prekoračila vse, kar se je moglo od nje pričakovati Zaslišan bo še min. predsednik Bethlen, potem pa pojde obravnava h koncu.

Belgijski kralj kot sportnik

Albert I. je znan kot velik prijatelj avijatike. Manj znano pa je, da je belgijski vladar tudi strasten turist.

Ameriški general Hitchcock Sherrill je pred kratkim izdal knjigo, ki jo je posvetil Albertu I.-turistu.

»Med nevarnostmi alpskih tur« piše Sherril, »bi štel kot največjo nenadno

spremembo vremena v visokih legah. Taka nepričakovana vremenska sprememba utegne postati opasna pri sicer povsem nedolžnih, lahkih turah. Albert I. je v najhujšem viharju in snežnem metežu prišel na vrh Monte Rosa; istotako je ob neugodnem vremenu splezal na Fünffingerspitze, kar je vsekakor lep uspeh. Razen na omenjenih dveh vrhuncih je bil belgijski kralj na Colrosi (pogorje Ampezzo) in na Ortlerju ter na neštetih drugih višjih in nižjih alpskih vzpetinah.

Turistika je Albertu I. najpriljubljenejši sport. Kadar hodi na planine, pozabi suveren na svoj visoki stan; kakor njegovi spremljevalci, prenočuje — par inter pares — v kočah med pastirji in gorjanci. Vodniki hvalijo njegovo vztrajnost in neobčutljivost do naporov — dve lastnosti, ki ga odlikujeta pred marsikaterim navadnim zemljanom.

Veliki knez in dvanajst lepotic

Veliki knez Fedor, nečak umorjenega carja, si je za svoje bivališče izbral Batavijo na Javi, ker mu je Evropa postala preozka. Znašel se je tam kakor princ v deveti deželi. Prebivalstvo je navdušeno zanj in poglavarji tamošnjih plemen se kosajo v tolaženju in čaščenju siromašnega izgnanca.

Veliki knez Fedor je odlikovan že z vsemi tamošnjimi redovi, nad katerimi ima posebno dopadanje, ker so res izdelani v zlatu in garnirani z žlahtnim kamenjem. To pa še ni vse. Eden izmed teh eksotičnih redov dovoljuje odlikovancu pravico, da si med tamošnjimi domačinkami izbere štiri lepotice za zakonske družice. Fedor je velikodušno odklonil to pravico, ker mu pač manjka sredstev za vzdrževanje številne obitelji. Toda plemenski glavarji niso popustili v ustrežljivosti. Najbolj navdušeni izmed njih je poslal k Fedorju kar dvanajst lepotic na ogled in je obenem pripravljen, da mu za bivališče odstopi eno izmed svojih lesenih palač

Ni še poročila, ali je veliki knez Fedor že volil in izbral. Vsekakor pa se vé, da ima Fedor na Batavij obsežno suito samih veselih ruskih kavalirjev, ki že znajo skrbeti, da zabave ne zmanjka. In vse, kar počenjajo, je prebivalstvu všeč, ker je pač tako ginjeno od tragične usode ruske carske obitelji, da pregnanemu princu in njegovim prijateljem ne more oporekati nobene življenjske radosti.

Huda zakonska zmešnjava

Ta-le pravda daje že nekaj tednov opravka vsem sodnim instancam na Dunaju:

Alojzij, bančni uradnik po poklicu in katolik po veri, se je seznanil z lepo Židinjo Rahelo. Združila pa bi se v zakon lahko samo, če eden izmed njiju žrtvuje vero svojih očetov. Rahela se ni upognila; torej se je Alojzij odločil, da doprinese žrtev svojega prepričanja na oltar ljubezni. Stvar pa ni šla enostavno. Ko se je Alojzij zglasil pri rabinu, mu je bilo razodeto, da se mora prevez med preteklostjo in bodočnostjo izvršiti tudi fizično. To je precej poparilo zakonskega kandidata, ki je krščen z imenom najbolj sramežljivega katoliškega svetnika. In že je hotel nevesti pobegniti iz rok. Toda ženska zvijača premaga vse ovire. Rahela je premišljala to in ono, čez par dni pa predočila rabinu zdravniško spričevalo, da je treba Alojzija poštediti pred ritualnim obredom

Zgodilo se je torej, da sta se Alojzij in Rahela zvezala v židovskem templju za vse življenje. No, jedva so minili medeni tedni, se je Alojzij kratkomalo naveličal židovskih nebes na zemlji. Zapustil je Rahelo in naklonil svojo ljubezen neki Rozaliji. Sledila je tožba radi zakonolomstva. Nezvesti Alojzij in Rozalija sta morala za dva dni v zapor. To je Alojzija tako užalilo, da je židovstvu obrnil hrbet in se magistratu izjavil za brezverca in dosegel ločitev zakona. Tudi Roza je med tem postala brezverka in s tem na videz ni bilo več zapreke za sklenitev novega zakona. Pa je zopet vmes treščila Rahela, ker ve, da je po avstrijskih paragrafih zakon med zakonolomcema zabranjen. No, Alojziju je hitro padlo v glavo, da za prav ni nikak ritualen Žid in je torej s tega oporišča skušal ovreči svoj židovski zakon z Rahelo

Za sodišče je glavno vprašanje v tem, ali je Rahela predložila zdravniško spričevalo sama ali pa po Alojzijevem naročilu. Alojzij trdi prvo, Rahela drugo, rabin pa oboje. Razprava postaja vedno bolj zamotana in se bo menda dala rešiti le s salomonsko razsodbo.

× *Volga.* Moskovski listi od 28. aprila pišejo o nenavadno visokem razlivu Volge, ki je poplavila več vasi in mest. Število človeških žrtev znaša več sto. Reka je odnesla mnogo mlinov, mostov in hiš. Nižji Novgorod je odrezan od Vladimira in Moskve, ker je pod vodo več kilometrov železnice. V Saratovu sedijo ljudje že tri dni na strehah in trpijo vsled mraza. 5 — 6 stopinjam toplote po dnevu sledi ravno toliko stopinj mraza po noči. Največ trpi mesto Ribinsk na zgornji Volgi, kjer sega voda v drugo nadstropje hiš. Iz Tvera so odšli parniki, ki rešujejo po drevesih sedeče kmete. Uničena je tudi železniška zveza Moskva - Kazanj, ker je poplavila voda pri Muromu vso progo.

× *Zvesti sluga.* V Klinu, 35 km daleč od Moskve, je umrl A. Safronov, ki je bil 20 let sluga znanega komponista Čajkovskega. Po smrti komponista je pokupil sluga za lastne mnogoletne prihranke njegovo pohištvo in zapuščino, da bi prepričil dražbo. Pozneje je prevzel «Dom Čajkovskega» komponistov brat Modest, ki je ustvaril velike zbirke. A brez Safronova tega muzeja ne bi bilo in njemu gre največja zasluga, da je rešil dragoceni arhiv rajnega gospodarja.

Samo še danes!

Vedno večji uspeh pri vseh dosedanjih predstavah izvanredno uspele salonske veseloigre

FLIRT (Ljubimec lastne žene)

Sijajni so v svojih vlogah: Šarmantna

HENNY PORTEN

originalni Ferdinand v. Alten in Ida Wüsst, elegantni simpatični L. C Pavanelli ter srčkani mali Parsifal. — Komični zapletljaji — Smehapolne scene. — Bogata oprema. — Lepi igralci.

Prednaznanilo: Senzacijonalni velefilm: «FILM BREZ NASLOVA».

ELITNI KINO MATICA

Učiteljska premeščenja pred sodiščem

Bivši šef prosvetne uprave g. dr. Pestotnik proti odgovornemu uredniku g. A. Železnikarju.

Včeraj se je pred ljubljanskim deželnim sodiščem vršila razprava o tožbi g. dr. Pavla Pestotnika, bivšega šefa prosvetne uprave v Ljubljani, proti g. Aleksandru Železnikarju, uredniku «Narodnega Dnevnika». Tiskovnemu senatu predseduje g. višjesodni svetnik dr. Mladič, votanti so višjesodni svetnik dr. Mohorič, dr. Gradnik in s. Avsec Tožbo zastopa odvetnik g. dr. Knaflič, toženca branita odvetnika gg. dr Ravnihar in dr. Marušič. Avditorij številen.

Obtožnica navaja, da je toženi objavil v avgustu 1925 članek «O bivši prosvetni upravi v Ljubljani», v katerem je tožitelju očitano, da je pod pretvezo državotvornosti uganjal največje krivice, učna mesta da so oddajala tajništva SDS, katera so tudi postavljala učitelje in profesorje, ki se niso slepo vklonili, kakor se je ljubilo. V Ljubljani da je imel vso oblast dr. Pestotnik, referenti in velfki župan niso imeli besede niti vpliva, tožitelj je delal po mili volji svoji in svojih par ožjih pristašev.» Ko je bila tožba vložena, je toženi nastopil dokaz resnice in je najpreje v svojem listu pozval prizadete, naj se javijo in mu pomagajo Po preteku osemdnevnega roka je vložil obširen dokazni predlog, iz čegar vsebine pa z ozirom na tozadevno določbo tiskovnega zakona ne smemo še nič objaviti, dokler ne bo celotni dokazni predlog prebran na javni razpravi.

Obramba obtoženca.

Po prečitanju obtožnice se obtoženec zagovarja s tihim glasom in nekoliko nerodno ter v odlomkih. Izvaja, češ, da so persekucije uradništva notorične in da je kot novinar moral nastopiti v interesu javnosti. Sklicuje se na izpovedbe prič, ki so bile zaslišane v preiskovalnem postopanju, navaja, da izmed premeščenih učiteljev ni noben bil v kazenski ali disciplinarni preiskavi, navaja, da je tožitelj premestil i pristaše SLS i NRS i SKS, se sklicuje na izjavo poslanca Puclja, češ, da mu je tožitelj v razgovoru povedal, da ima nalog preganjati protidržavne elemente, sklicuje se na neki članek dr. Žerjava v našem listu in na vrsto drugih člankov, predlaga njih prečitanje v dokazne svrhe, in trdi, da pri premestitvah, izvršenih iz službene potrebe, te službene potrebe ni bilo. Radi teh premestitev da je nastalo med naprednim učiteljstvom gibanje, katero še traja, ter zaključuje, da je tožitelj povzročitelj znane Dimnikove «deklaracije»!

Razprava o dokazilih.

Predsednik senata izjavlja, da ne smatra za potrebno, da bi se čitale izpovedbe vseh v preiskovalnem postopanju zaslišanih prič, ker se mnoge izpovedbe sploh ne nanašajo na tožitelja in ne pridejo v poštev, ker sploh nimajo dokazilne moči. To velja zlasti za vprašanje štipendij, kakor tudi za slučaje službe izven ljubljanske oblasti. Tudi glede predloga, naj bi se čitali razni članki, bo senat sklepal, če se stranki ne bosta sporazumeli na opustitev teh nepotrebnih dokazov. Obtoženec vztraja pri predlogu, naj bi se čital neki novinski članek, ki govori o dijaških štipendijah. Senatni predsednik ponovno pojasnjuje, da vprašanje štipendij ni v zvezi s tožiteljem in da toženec sam doslej v dokaznem predlogu v tem pogledu tožitelju sploh ni mogel nič očitati.

Mesto obtoženca se oglasi branitelj dr. Ravnihar, ki ponovi predlog, naj bi se prečitali razni v odgovoru na tožbo navedeni članki drugih dnevnikov, ker je v teh člankih opisano delovanje prosvetne uprave Prečitali naj bi se tudi članki, ki obravnavajo štipendije in neko okrožnico radi sprejema v učiteljišče. Provedbo tega dokaza smatra za potrebno «da se spozna režim». Senatni predsednik izjavlja, da bo o predlogu sklepal senat, ter naznani, da je sodišče pozvalo za danes kot priče gg. Gangla, dr. Bevka, Macarola in Zimo.

Tožitelj zastopnik dr Knaflič predlaga, naj se pred zaslišanjem prič g. dvor. svet. Gangla prebero pismene izpovedbe prič, zaslišanih v preiskovalnem postopanju. Potem bo gosp. Gangl kot takratni referent za vsak konkretni slučaj mogel izpovedati, ali je bila dana službena potreba namestitve ali premestitve in v čem je ta potreba obstojala v vsakem konkretnem slučaju. S povdarkom izjavlja: Tožitelj se lahko poslužil določb čl. 71. in 242. uradniškega zakona, kajti brez dvoma drži, da v smislu tega zakona kakor tudi veljavnega kranjskega deželnega šolskega zakona, kateri v tem pogledu ni derogiran, le prosvetna uprava sama določa, ali je služ. bena potreba dana in v čem obstoji. To pravno stališče, katero je pravilno, za tožitelja zadostuje. Vendar se pa tožitelj ne želi postaviti le na to sicer pravilno stališče, marveč v vseh konkretnih slučajih, v katerih je na toženčev predlog bila zaslišana katera priča, hoče tožitelj sam prevzeti dokazno breme in dokazati, da je službena potreba res obstojala in v čem da je v vsakem konkretnem slučaju obstojala. Zato pa naj bi se za pričo predlagani referent zaslišal šele, ko izve za izpovedbe vsake posamezne priče, da se s tem načinom razpravljanja prihrani čas in dvojno razpravno delo. Z ozirom na nekatere drugo dokazne predloge toženčeve stavi nasprotne predloge.

Kontroverze med zastopniki.

Vname se nato kontroverza obeh zastopnikov. Tožiteljev zastopnik naglaša, da toženec dosedaj ni navedel nobene činjenice, katero bi mogel očitati tožitelju. Toženčev branitelj ponovi vsebino pismenega dokaznega predloga, ponavlja, naj bi se čitali neki novinski članki, ter tolmači prvi del inkriminiranega članka, češ, da je v njem le splošna kritika prosvetne uprave, ki ni naperjena proti tožitelju, in da bi tožitelj zaradi uvodnega dela tega članka niti ne smel tožiti Predlaga vrsto prič, katere so že pismeno navedene in tudi že zaslišane, ter želi, naj bi se zaslišale še osebno. Polemizira proti izpovedbam nekaterih tožiteljevih prič, ter predlaga še neke nove priče. Tožiteljev zastopnik konstatira, da se toženi v pogledu na del članka umika z izjavo, češ, da bi tožitelj radi tega dela ne smel tožiti, polemizira proti branitelju in se zlasti zavaruje proti temu, da bi se pred sodiščem z govori «skozi okno» razpravljala politična stran zadeve in da bi se napadal režim. Zato so članki in shodi itd., ne pa sodna dvorana. Tožitelj toži, ker mu je toženec očital zlorabo uradne oblasti in pristranost, ne pa radi katerega koli režima. To je predmet razpravljanja, to mora toženec dokazati s konkretnimi dokazi. Nič druzega ni predmet razprave. Zato tožitelj soglaša s toženčevo željo, naj bi se že zaslišane priče še enkrat osebno zaslišale pred senatom, saj itak nič ne vedo, niti ne morejo potrditi inkriminiranih očitkov, v ostalem pa vztraja tožiteljev zastopnik na svojem predlogu glede tožiteljevih prič ter predlaga, da se zavrne nepotrebno čitanje raznih člankov, ki ne spadajo k tej stvari.

Razprava preložena.

Po posvetovanju senata se razglasi sklep, da se razprava preloži, da izposluje sodišče glede nekaterih prič odvezo dolžnosti službene molčečnosti, ter da zaprosi za izročitev aktov, nanašajočih se na učiteljske premestitve. Pričevanja se bodo prečitala, nekatere priče se bodo tudi osebno zaslišale, ostali dokazni predlogi se zavrnejo, razprava pa preloži na nedoločen čas.

Vzdržujemo se vsake opombe ter se omejujemo zgolj na to poročilo. Obširneje bomo poročali o končni razpravi.

Dr. R. Marn:

Po ovinkih v Afriko

10. Barcelona. Mistral.

Barcelona nam je drugo jutro pri lepem vremenu mnogo bolj ugajala kakor po noči. Zasedli smo kakih dvajset avtomobilov in krenili iz pristanišča v mesto. Aranžma našega ogledovanja je bil izborno organiziran, storila je to neka ameriška družba. Peljali so nas najprej v palačo katalonskega guvernerja, kjer smo si ogledali umetnine in razkošno bogastvo v zbornicah. Dalje smo si ogledali magistrat, in sicer sejne dvorane v razkošju zlasti stropov in sten. Prišla je na vrsto katedrala, ki je tajinstveno temna, prostorna, grajena v slogu cerkve Sv. Štefana na Dunaju. Po krasnem, čistem parku z jako obsežnimi nasadi smo prišli do monumentalne arene za bikoborbe. Gledali smo vse te naprave, kjer je prostora za 40.000 gledalcev. Sedeži in stojišča so iz samega kamna in naš general Takič je umestno pripomnil, da so sedeži zato iz kamna, da bi jih Španci, ko pridejo pri bikoborbi v ogenj, ne zmetali v areno.

Za tem cirkusom so nam pokazali umetniško zgrajen portal in del desne strani z visokima zvonikoma nove katedrale, ki jo gradijo že 60 let, ki pa ne bo nikoli zgrajena, ker je stavba preveč monumentalna in bi preveč stala. Tako mislijo tudi Barcelonci. Vsa Barcelona, ki šteje čez milijon prebivalcev, nam je napravila najprijetnejši vtis s svojimi širokimi, asfaltiranimi ulicami, krasnimi palačami, razkošnimi ulicami, krasnim palačami, razkošmi prodajalnami in javnimi lokali. Prometa je silno veliko in omenim le, da ima Barcelona 20.800 osebnih avtomobilov, dočim jih ima cela naša kraljevina okrog 6000. Za zadnjo številko pa ne garantiram.

Ko smo si ogledali znamenitejše stvari v mestu, so zdirjali avtomobili navkreber po položni asfaltirani cesti, kjer se na širokem pobočju razprostira velikanski park z vzornimi nasadi, paviljoni in krasnim razgledom na vso Barcelono. V parku je polno vsakovrstnega eksotičnega drevja, pestrih cvetlic, kaskad, marmornih kipov itd. Imponiral nam je na glavnem kraju napis: Kdor ima ljubezen do parka, ima ljubezen do mesta.

V idiličnem kotu parka, ki ga poprej nismo opazili, dokler nismo prišli do njega, leži lepa nova restavracija, kjer so nam nudili okrepčila. Radi lepote parka in nasadov smo bili vsi najugodneje razpoloženi. Park se je uredil šele zadnja leta in na nekaterih krajih še ni dovršen. Zdaj še nima imena, toda dobil ga bo leta 1928, ko se bo vršila v Barceloni svetovna razstava, po kateri se bo park tudi imenoval. Mestno občino stane naprava parka že dosedaj 10 milijonov pezet, to je našega denarja 240 milijonov Din.

Žarko špansko vino je rodilo tudi različne dobre in slabe dovtipe. G. Rumarčič, odgovorni urednik «Morskih kopriv», je stavil vprašanje: Kakšen razloček je med Barcelono in Baremono? Seveda je sam odgovoril, da je Barcelona večja kakor bar Emona v Ljubljani. Natepli ga nismo, ker je ušel. Zakaj stoji cirkus za bikoborbe sredi Barcelone? Ker ne more sedeti! Med splošnim veseljem smo zdrčali po mestu spet v pristanišče, kjer smo na parniku dobili prvo pošto, med njo toliko zaželjeno «Jutro», po katerem smo kar planili, hrepeneč po novicah iz domovine.

Popoldne se je pridno nakupovalo. Opazili smo pa, da je bilo v primeri z Afriko skoro vse za 50 odst. dražje. kajti ena pezeta je imela tečaj 8 dinarjev, dočim je francoski frank notiral le 1.85 dinarja. Zvečer smo šli v španska zabavišča in okrog polnoči je Karadžorže dvignil sidro.

*

Pozabiti ne smem, da smo Slovenci v Barceloni dobili jako prijeten obisk. Gospodična Jadviga *Poženel*, iz Ljubljane, ki študira na konservatoriju v Barceloni je čitala v novinah naš prihod in prišla obiskat svoje rojake. Zelo smo se je razveselili; ona najbrž nas še bolj, ker je po dolgem času zopet videla rojake in se v materinščini lahko razgovarjala z njimi. Do odhoda parnika je ostala ljubeznjiva dama v naši družbi in nam dolgo dolgo z robcem mahala z obrežja v slovo. Zapeli smo ji v slovo «Slovensko dekle», da je naša pesem morda prvič donela na Barcelonskem obrežju. Prvega, ki ga je spoznala, ko je stopila med nas, je bil naš Živili. «O gospod Živili, Vas pa poznam!» je vzkliknila. Vsak Slovenec, ki je nas prišel obiskat na potovanju, je najprej stopil k g. Živili in ga pozdravil kot starega znanca. Živili se lahko pobaha, da ga ne pozna le Slovenija, ampak da ima znance po vsem svetu — in kar je redko: vsak ga pozna le od dobre strani!

Že zgodaj zjutraj nas je prebudil običajni ples v kabini. Vse premakljive stvari so dobile peroti in noge in so letele s polic na tla, dostikrat tudi na glavo. Pričel je običajni ples, ki smo ga bili po dveh nevihtah že navajeni. Tokrat je imel to prednost, da se je vršil podnevi Jojmine, zdaj smo šele doživljali pravo guganje in gibanje. Za 40 odst. se je včasih naš parnik nagnil zato ni bilo nikomur razen mornarjem mogoče vzdržati ravnotežje. Sedeli smo v zgornjem salonu, kjer stoli niso bili pritrjeni. Kako se je to prekopicalo sempatja in če je kdo vstal, je šel kot brzotekač po salonu ter se zopet sesedel v mehki naslonjač. Naš starosta gospod Kušlej je stoično mirno sedel na enem koncu, na drugem pa naš Živili, ki je kljub temu, da se je vedno zibal kakor nihalo pri uri, sempatja zakinkal. Enkrat so mu gramofonske plošče zdrčale na glavo, da mu je vse brenčalo v nji. Revež v kabini skoro ni nič spal, ker mu je bilo premalo zraka in ker ga je že večkrat vrglo s postelje na tla, zato je šel zadnji s krova in se zjutraj vedno prvi pokazal na njem.

Delovanje Savinjske podružnice SPD

V torek, dne 11. t. m. se je vršil v napol-jeni restavracijski dvorani celjskega Narodnega doma 32 občni zbor Savinjske podružince SPD. Dolgoletni predsednik podružnice g. nadučitelj Kocbek je z veseljem konštatiral izredno lep obisk ter iskreno pozdravil vse navzoče planince in ljubitelje narave. V svojem predsedniškem poročilu je ugotovil več lepih uspehov v poslovnem letu 1925, na katere je lahko podružnica ponosna. Otvorila se je na novo zgrajena Tillerjeva koča, prevzela v oskrbo prenovljena Celjska koča ter s pomočjo politične oblasti, predvsem pa s pomnim razumevanjem in z denarnimi prispevki velikega župana mariborske oblasti dogradila in tudi iz pravnega stališča uredila cesta v Logarjevo dolino.

Nato je podal izcrpno in izredno ugodno poročilo o poslovnem letu 1925 marljivi društveni tajnik g. učitelj Zdolšek. Savinjska podružnica je imela v pretečenem letu 602 člana, in sicer 1 častnega, 71 ustanovnih in 530 rednih članov, torej 16 več kakor v letu 1924. Kruta smrt je vzela dva ustanovnika in sicer dr. Serneca in trgovca Franca Kramerja, oba v Celju. V žalcu je umrl gostilničar Franc Hodnik in Ernest Janič, na Vranskem notar Franc Presečnik, v Celju pa ravnatelj g. Anton Jeršinovič. Delovanje podružnice izkazuje v pretečenem poslovnem letu velikanski napredek. Slavnostno se je otvorila dne 28. junija v Logarski dolini Tillerjeva koča, pod Tovstom pa dne 6. septembra Celjska koča.

Planinstvo v Savinjski dolini in v celjskem okraju se razveseljivo dviguje. Krdelo domačih in tujih planincev je vedno večje in zaradi tega je tudi delo, ki ga mora vršiti podružnica, vedno obširneje. Sedanje pičlo število odbornikov ima polne roke samo gospodarskih zadev, turistika kot taka pa pri tem trpi dosti škode. Treba bo ljudi, ki se specijalizirajo zopet samo za turistično nalogo. Bližnja bodočnost nalaga odboru še veliko neizbežnih nalog. Zgradba nove koče na Korošici ni več samo ponižna želja, temveč odločen sklep, ki ima tudi že realno podlago. To izvršiti bo pa morala Savinjska podružnica.

Drugi delokrog podružnice v pretečenem letu je obsegal vzdrževanje in oskrbo ostalih planinskih koč, razširjenje ceste iz Solčave v Logarsko dolino, napravo novih in popravo starih poti, obnovo markacij in napravo kažipotnih tablic na vseh križiščih. Frischaufov dom na Okrešlju je bil oskrbovan od binkošti do 20. septembra. Obiskalo ga je 1216 turistov (1090 Slovencev, 37 Hrvatov, 10 Srbov, 43 Nemcev, 19 Čehov in 17 drugih.) Koča je bila oskrbovana v splošno zadovoljstvo. Inventar se je dopolnil z nekaterimi stvarmi. Meseca novembra je nekdo pokradel v koči vino ter pokuril vsa drva.

Piskernikovo zavetišče v Logarski dolini je bilo oskrbovano celo leto. Kočo je obiskalo 1307 oseb (1188 Slovencev, 40 Hrvatov, 23 Srbov, 41 Nemcev in 15 drugih. Inventar se je izdatno pomnožil. Notranjost se je preuredila s tem, da se je v damski sobi uredila jedilna shramba, v skupni spalnici pa druga obednica. V veliko zadovoljnost izletnikov se je bližnjo kopališče popravilo in globina vode zvišala s cementno steno.

Kočo na Korošici je obiskalo 517 turistov 462 Slovencev, 20 Hrvatov, 12 Srbov, 12 Čehov, 8 Nemcev in 3 drugi. Koča je bila v seziji oskrbovana, ustreči pa vsled svoje skromnosti ni mogla. Nje lega je sicer najlepša v naših alpah, ker tvori važno križišče med štajersko in kranjsko stranjo, ima pa to napako, da je mnogo premajhna. Nič redkega ni, da prenoči na 9 žimnicah celo do 30 turistov. Zaradi tega se je turisti izogibljejo. Treba jo bo povečati.

Kocbekova koča na Molički planini je zasilno zavetišče s 4 pripravljenimi slamnicami. Planinci se je redko poslužujejo, ker jim je ljubša topla in oskrbovana koča.

Mozirska koča na Golteh je bila oskrbovana vsaj od sobote čez nedeljo. Mozirska planina tvori priljubljeno točko Celjanov in drugih. Kočo oskrbuje prav hvalevredno mozirski odsek Savinjske podružnice. Na novo so jo uredili vrli Mozirjani. Obiska je imela 468 (193 Slovencev, 43 Hrvatov, 1 Srb in 231 Nemcev). Koča je posebno dobrodošla zimskim sportnikom.

Kočo na Raduhi in Lučko kočo je podružnica prodala gornjegrajski grajščini, ker sta bili obe koči popolnoma izropani in sta izgubili za turistiko svoj pomen. Žalostna slika človeške posirovelosti je tudi Hausenbichlerjeva koča na Mrzlici, ki je izstotako oropana in neporabna. Cesta iz Solčave v Logarsko dolino se je izdatno razširila, mostovi so popravljeni in s tem je Logarski dolini zasiguran živahen promet. Popravili so se na raznih straneh poti, ki so jih poškodovali plazovi. Nova pot se je zgradila od Piskernikovega zavetišča čez Strelove v Robanov kot in od razpotja »Za Enkrat« pred Črnim vrhom proti koči na Korošici. Društveni tajnik Anton Zdolšek je na novo premarkiral dobri dve tretjini potov podružničnega teritorija ter napravil 50 novih kažipotov za vsa razpotja. Markiranje ostalih potov se bo v letošnjem poletju nadaljevalo.

Velezanimivo je bilo poročilo, ki ga je podal g. svetnik Tiller o Tillerjevi koči v Logarski dolini. Piskernikova koča je postala za velik turistovski promet premajhna, zato je bilo treba nadomestila. Nova koča se je začela zidati meseca maja 1924 in se je zgradila tekom enega leta za izredno nizko vsoto 98.000 Din. Poskrbeti je treba še nekaj notranje opreme, sicer je koča popolnoma dograjena in so stroški tudi že kriti. Obsega 8 sob z 22 posteljami. S slamnicami pa bosta šteli Piskernikova in Tillerjeva koča okrog 60 ležišč. Verando si je uredil Ferijalni savez. 7 sob pa so opremili, odnosno podarili podružnici pohištvo zasebniki.

Za celjski odsek je podal poročilo g. Vrtovec. Celjski odsek je priredil leta 1925 tri veselice, ki so prinesle čistega dobička nad 40.000 Din. Leta 1925 je naraslo število članov na 486, med temi je bilo 88 novih članov. Na skupni članarini se je nabralo 12.150 Din.

Celjska koča je postala najpriljubljenejša turistovska postojanka v celjskem okraju. V spominsko knjigo se je vpisalo 1558 oseb, (1501 Slovenec, 29 Hrvatov, 4 Srbi, 1 Čeh, 4 Nemci, 17 Avstrijcev in 2 Italijana) je pa to komaj tretjina obiskovalcev. Izdatki za kočo znašajo 41.419 Din, dohodki pa 41.370 Din.

Poročilo o denarnem prometu izven Celja je podal predsednik Kocbek. Korošica je vrgla čistega dobička 1409 Din. Frischaufov dom kosmatih dohodkov 41.981 Din in Piskernikova koča 29.000 Din. Skupnih dohodkov je bilo torej 72.390 Din, izdatkov za oskrbo koč 57.042 Din. čista imovina je cenjena na 199.100 Din. Žalski odsek ne deluje več, pač pa pobira pristojbine od avtomobilov in vozov. Mozirski odsek je odplačal že lep del svojega dolga pri mozirski posojilnici.

Vsa poročila podružničnih in odsekovih funkcijonarjev so bila sprejeta z odobravanjem na znanje ter je bil izrečen odboru absolutorij.

Nato je poročal g. svetnik Tiller obširneje o zgradbi nove koče na Korošici. Sklenilo se je, da uravna podružnica s centralo vprašanje glede lastninske pravice, da se zida koča najpozneje po dveh letih, da pa odbor za enkrat izvrši vse predpriprave, zlasti v finančijelnem oziru. Določi se tudi za to zgradbo najvišja vsota do 150.000 Din. Celjski odsek je bil izpopolnjen na ta način, da sta bila izvoljena vanj gg. Čuk in Kopinšek.

Pri slučajnostih je opozarjal g. Krajnc na razne nedostatke. Posebno se je pritoževal da neznani slikovci ne pustijo markacij in orijentacijskih tabel pri miru, novinar g. Gaberc pa je ostro bičal razne razvade »takozvanih« turistov po naših planinah, ki s svojim pijančevanjem in vpitjem ne delajo baš za procvit slovenske turistike. G. dr. Kunst je predlagal, naj bi se po vseh kočah strogo gledalo na to, da se ne kali nočni mir in da bi se po 23. uri ne točile več alkoholne pijače. G. podžupan Gobec je opozarjal še članstvo na pisarno Tujsko prometnega društva v Celju, ki je v poslopju Praštedione vsakemu turistu brezplačno na razpolago.

Okrog pol 23. uri je zaključil predsednik Kocbek lepo uspeli občni zbor.

Podpirajte Društvo slepih!

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5·—.

Ženitve, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1·—. Najmanjši znesek Din 10·—.

Obrt

ŠTAMPILJE * T. RABIČ * Ljubljana KOLODVORSKA UL. 26

Šivilja
sprejema popravila in novo perilo na dom. Delo točno in ceno. Naslov v upravi «Jutra». 13427

Vsa tapetniška dela
sprejema Anton Koleša, Sv. Petra nasip 45. 13434

Najlepši spomin
je za birmanko in birmanca **fotografija**
Priporoča se najtopleje velecenj. botrcam in botrom foto-ateljé D. Rovšek, Ljubljana, Kolodvorska 34. Cene zmerne. 12917

Službe dobe

Korespondentinja
perfektna v slov. in nemščini, se sprejme takoj. — Vpoštevajo se le ponudbe samostojnih moči, z navedbo službovanja in zahteve. Na upr. «Jutra» pod šifro «Samostojna 22». 13422

Trg. pomočnika
dobro verziranega, sprejme takoj Ant. Elsbacher, trgovina z meš. blagom, Laško. 13412

Denarni zavod
išče za takojšen vstop **absolventa trg. šole** ali začetnika. Ponudbe pod značko «Velebanka» na upr. «Jutra». 13336

Zastopnika
za Slovenijo išče največja nemška tvornica pletilnih strojev. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Pletači stroji». 13277

Fotograf. pomočnika
sprejme takoj foto «Helios» v Idriji. 13003

Izurjena šivilja
se sprejme za fino delo na dom. Naslov pove uprava «Jutra». 13505

Plačilna natakarica
mlajša moč, se takoj sprejme. — Pismene ponudbe s sliko na kavarno «Evropo» v Ptuju. 13551

Vajenca
za mizarsko obrt, s hrano in stanovanjem, sprejme takoj Franc Švajger, Stanetiče, p. Št. Vid pri Ljubljani. 13461

Pletilje
popolnoma izurjene, se sprejmejo za stalno v pletarni Ciril Ahlin in drug, Šp. Šiška. 13479

Šivilja-pomočnica
se sprejme. Ozira se samo na prvovrstno moč. Naslov pove uprava «Jutra». 13481

Kuharica
30—40 let stara gospa, ki je v vseh panogah izvrstne kuhinje vajena, se išče za takojšnji nastop. Obenem bi ji bilo na razpolago dnevno obiskovanje zdravilne kopeli. Plača po dogovoru. Naslov pove upr. «Jutra». 13468

Služkinja
dobi takoj službo pri boljši rodbini na deželi, če je pridno, močno in urno dekle, ki zna tudi dobro kuhati in opravljati vsa druga hišna dela. Naslov v upravi «Jutra». 12876

Več mladih krojaških pomočnikov
za priprosto konfekcijo se sprejme takoj. — Hrana in stanovanje v hiši. Ponudbe na upr. «Jutra» pod št. 43. 13529/a

Službe (iščejo)

Fakturistinja
z večletno prakso ter zmožna vseh pisarniških poslov, išče službe, najraje v Ljubljani. Ponudbe pod značko «Marijiva 384» na upravo «Jutra». 13384

Trgovec
30 let star, ki je že več let vodil svojo trgovino, želi nastopiti mesto skladiščnika v kaki trgovini železnine. Ponudbe na upr. «Jutra» pod šifro «Trgovec železnine 96». 13278

Potnik
po vsej Sloveniji dobro vpeljan, prevzame zastopstvo od le prvovrstnih tvrdk. Cenjene ponudbe pod šifro «Agilen in zanesljiv 926» na upravo «Jutra». 13524

Postrežnica
pridna in dobra kuharica, išče celodnevnega zaposlenja. Naslov pove uprava «Jutra». 13518

Službo točilca
sluge ali kaj sličnega, išče mlad fant. Naslov poslati na upr. «Jutra» pod šifro «Pošten 336». 13536

Samostojen uradnik
administrativno-tehn. stavbne stroke, išče primerne službe. Ponudbe na podružnico «Jutra» v Mariboru pod «Agilen 25». 13534

Natakarski vajenec
ki se že uči 1 leto in 9 mesecev, želi premeniti dosedanje mesto v kako restavracijo ali hotel. Servira že vsa jedila. Naslov pove podružnica «Jutra» v Mariboru. 13533

Maturantinja
išče službo v pisarni kot začetnica, gre tudi za blagajničarko. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Maturantinja». 13488

Šofer
samski, 30 let star, trezen, išče službe. Nastopi lahko takoj. V prostem času prime tudi za drugo delo. — Ponudbe na upravo «Jutra» v Celju pod šifro «Šofer». 13476

Absolvent trg. šole
z nekoliko prakse, sprejme vsako pisarniško delo. — Cenj. ponudbe na upravo «Jutra» pod «Pridna 467». 13467

300 Din nagrade
tistemu, ki mi preskrbi kakršnokoli službo sluge v mestu ali na deželi — če mogoče v Kranju. Cenjene ponudbe na upravo «Jutra» pod «300». 13439

Pošteno dekle
iz boljše hiše, išče mesta kot natakarica, ozir. hišna v boljši gostilni ali hotelu. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Vestna 98». 13426

Boljše dekle
išče mesta pri boljši rodbini kot varuhinja otrok ali v pomoč gospodinji. Zna šivati in kuhati. Ponudbe na upr. «Jutra» pod šifro «Poštena in marljiva 99». 13499

17letno dekle
vajeno v kuhinji in nekoliko šivanja, išče službe k boljšim ljudem. — Naslov: Pepica K., Sl. Javornik 54. 13511

Služoo slikarja
dobro veščo slikanja, ker je v posesti tozadevnih navodil in knjig, išče trezen in zanesljiv samec. Ponudbe na upr. «Jutra» pod šifro «Slikar». 13512

Prodam

PREMOG—ČEBIN
Wolfova 1/II. — Telefon 56 I/18

Kredenčni žrebljički
iznajdba Mariborčana, jako lepi, še bolj pa trpežni, ker ne rjave in se ne zlomijo, v raznih barvah, rabijo se v vsaki pisarni, vsaki kuhinji, se dobivajo v veletrgovini s papirjem V. Wetzel in pri iznajditelju F. Planki, Maribor, Tattenbachova 16. — Na debelo in drobno. 13406

Mlinarji, pozor!
Proda se skoraj nova mlinska oprava. — Kje, pove uprava «Jutra». 13401

Pohištvo
novo, ne rabljeno, iz trdega lesa (kompl. spalnica), se po nizki ceni proda. — D. Brečko, trg., Rajhenburg 13162

Radio - apparat
trocevni, kompleten, nov, se proda za 2600 Din. — Dopise na upravo «Jutra» pod «Radio». 13347

Bencin-motor
6 hp, še malo rabljen, v dobrem stanju, prodam ali zamenjam za **Švassaparat** ki ga event. tudi kupim. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Motor 6». 13329

Motor Cycles
Sunbeam, s priklopnim vozom, malo rabljen, se proda na Rimski cesti št. 11. 13307

Sedežno banjo
skoraj novo, ugodno proda Prešern, Bethovnova ulica št. 16/V. 13285

Nov fotoaparat
9 × 12, se poceni proda. Naslov pove uprava «Jutra» v Celju. 13525

Spalno opravo
kompletno, dobro ohranjeno prodam. Naslov pove upr. «Jutra». 13520

Slama - škopa
Iščem stalnega odjemalca za rženo in pšenično škopo. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Slama 9.000.691». 13510

Vreče iz jute
močnate, à 85, prodam. — Naslov pove uprava «Jutra» 13537

6 stolov
črno politiranih, dobro ohranjenih, s finim plišom prevlečenih, se proda za 600 Din. Naslov v upr. «Jutra» 13509

Male oglase
za binkoštno številko
sprejema oglasni oddelek
do sobote opoldne.

Gig
močan in v dobrem stanju, se proda. Naslov v upravi «Jutra». 13462

Šivalni stroj
proda Juvan, Ulica na grad št. 5. 13492

Spalnica
dobro ohranjena, s tropredalno omaro, se poceni proda na Dolenjski cesti št. 10, pritličje. 13460

Kolo
se radi odpotovanja po zelo ugodni ceni proda. Naslov pove upr. «Jutra». 13501

Moško kolo
novo, enkrat rabljeno, z lahkim tekom, se proda za samo 2500 Din kakor tudi **fotoaparat** 13 × 18, z dobro optiko za 1200 Din. Naslov v upravi «Jutra». 13506

Prodam knjige:
Langenscheidt: English. Besednjake: angl., italijan., Sachs - Villatte — francoš.-deutsch — leposlovne nemške: Twain, Zola, Gorki, Ewers in razne druge. — Naslov pove uprava «Jutra» 13514

Pridelki

Sadjevec
prvovrsten iz mešanek jabolk proda
A. Oset, Maribor. 13279

Peso ali korenje
za živino kupim. Ponudbe na hotel «Slon» v Ljubljani 13519

Kupim

Plačam najbolje
stare moške in ženske obleke, perilo, čevlje, odeje, koce, blazine, preproge, zavese itd. Dopisnica zadošča, da pridem na dom. Golob, Ljubljana, Gallusovo nabrežje 29. 13430

Kupim partijo različnih **ostankov**
za ženske in moške poletne obleke. Ponudbe prosim na upravo «Jutra» pod značko «Solidno blago». 13278

Pozor!
Plačam najvišje cene za stare moške obleke in drugo. Dopisnica zadostuje, da pridem na dom. — Drame, Ljubljana, Gallusovo nabrežje 29. 13485

Pisalni stroj
dobro ohranjen, kupim. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Stroj 468». 13463

Štirisedežen avto
dobro ohranjen, kupim na obroke. Cenjene ponudbe na upr. «Jutra» pod št. 43. 13529/b

Srebrne krone
goldinarje in zlatnike kupuje Urbanc, Narodni dom, Maribor. 13280

Opravo za špec. trg.
malo rabljeno, iz trdega lesa, kupim. — Ponudbe s opisom in ceno na upravo «Jutra» pod «Koloniale 474». 13474

Posest

Enodružinska hiša
obstoječa iz 2 sob, kuhinje, kleti, gospodarsko poslopje s sobo in kuhinjo, pralno kuhinjo, 2 zidana svinjaka, hlev, velik vrt za zelenjavo in vinograd, se proda. Naslov: Kralja Matjaža ul. št. 24, Studenci pri Mariboru. 13456

Hišo z vrtom
kupim v Ljubljani. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Resen kupec». 13329

„Posest"
Realitetna pisarna
družba z o. z.
Sv. Petra cesta št. 24
odda:
STANOVANJE 2 sob, kopalnice in pritiklin, 15 minut od centra, za mesečnih 1200 Din;
STANOVANJE 2 sob, pritiklin, za tri leta — Din 20.000;
GOSTILNO, izvrstno vpeljano, center Maribora, 4 gostilniške, 3 stanovanjske sobe, velika dvorana, kleti, z osemletno pogodbo, nizka najemnina. — Odkupnina 80.000 Din;
TRGOVSKI LOKAL, skladišče, **stanovanje 2 sob**, blizu Dunajske ceste. — Krasna prilika za špecerijo. — Potreben kapital 45.000 Din. 13515

Posestvo
3 orale zemlje in lepa poslopja, četrt ure od Celja, se poceni proda. Ponudbe na posestno posredovalnico Lovro Cremošnik, Celje, Kralja Petra cesta 28/II. 13536

Malino hišico
v Vinji gori, prodam po prav nizki ceni ali pa tudi oddam v najem. Naslov v upravi «Jutra». 13490

Enodružinska hiša
majhna, v dobrem stanju, nahajajoča se nad Kranjem, sredi vasi Primskovo št. 29 se proda najvišjemu ponudniku. Natančneje se izve istotam. 13477

Majhno posestvo
na hribu ležeče, se proda za 18.000 Din. Hišica je lesena, zemlje je 3 orale. Posebno veliko je sadnega drevja. Pol ure od Petrovč pri Celju, v Grabnah Megojnice št. 40. — Goričan Marija. Ogleda se na binkoštni ponedeljek, ko bo lastnica sama na posestvu. — Do nedelje se poizve v Škofji ulici 17. 13464

Enodružinska hiša
z lepim vrtom, v bližini mesta, se proda. Naslov v upravi «Jutra». 13498

Lokali

Majhna trgovina
z mešanim blagom, dobro idoča, v prometnem in delavskem kraju na Gorenjskem, se odda z blagom in inventarjem vred. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Mala trgovina». 13197

Skladišče
za približno 4 vagone blaga, event., s pisarniškim prostorom, v bližini glavnega, ozir. gorenjskega kolodvora, se išče v najem. Ponudbe na poštni predal 127, Ljubljana. 13246

Iščem lokal
v Ljubljani za špecerijo in delikatese. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Ljubljana 465». 13465

Lokal za delavnico
približno 10 × 10 m, v enem ali deljenem prostoru, iščem — ako mogoče v dvorskem okraju. Ponudbe na naslov: P. Škafar, Ljubljana, Rimska cesta 11. 13484

Soba za pisarno
modistovski salon ali kaj sličnega, se takoj odda v Bethovnovi ulici št. 9/II. 13495

Lokal
z inventarjem, na prometni točki, oddam, ozir. prodam. Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Eksistenca zasiguranа». 13508

Stanovanja

Gospod išče sobo
z električno razsvetljavo in separatnim vhodom. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Čista». 13450

Stanovanje
ene ali dveh sob s kuhinjo iščem za takoj. Ponudbe na upr. «Jutra» pod šifro «Stanovanje 449». 13449

Soba
lepo opremljena, z električno in posebnim vhodom, se odda v Gradišču solidnemu in mirnemu gospodu. — Naslov pove uprava «Jutra» 13157

Mesečna soba
lepo opremljena, z elektr. razsvetljavo in posebnim vhodom, se odda solidnemu gospodu s 1. junijem. — Naslov pove uprava «Jutra» 13530

Opremljena soba
z 2 posteljama, se odda 2 gospodoma ali gdč., ev. s hrano — ali zakoncema brez otrok — v sredini mesta. Naslov v upr. «Jutra». 13535

Stanovanje
v novi vili, obstoječe iz 2 sob in kuhinje, se s 1. junijem odda. — Naslov pove uprava «Jutra». 13493

Gospod išče sobo
moderno opremljeno, s 1. junijem, v bližini Poljanske ceste. Ponudbe z navedbo cene na upr. «Jutra» pod «Jurist». 13482

Stanovanje
3 sob. kuhinje in pritiklin, z elektr. razsvetljavo, se odda. Ponudbe do petka na upravo «Jutra» pod značko «Solnčnato». 13516

Oddam sobo
z elektr. razsvetljavo dvema gospodoma. Naslov v upravi «Jutra». 13469

Soba
nasproti sodnije, se odda s vso oskrbo. Naslov pove upr. «Jutra». 13351

Kot sostanovalec
se sprejme boljši gospod. Naslov pove uprava «Jutra» 13478

Stanovanje
sobo s kuhinjo, išče stranka brez otrok. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «444». 13494

Dva gospoda
se takoj sprejmeta na stanovanje in hrano na Mestnem trgu 25/I, levo (nasproti magistrata). 13480

Gdč. išče sobo
s posebnim vhodom takoj ali pozneje. Natančne ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Mirna uradnica». 13483

Prazno sobo iščem
Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Takoj 466». 13466

Soba
s prostim vhodom, se takoj odda. Naslov pove uprava «Jutra». 13300

Snažno sobico
v središči mesta, event. z vso oskrbo, iščeta uradnici. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Mirni 7622». 13502

Soba
lepo opremljena, se odda samo boljšemu, solidnemu gospodu. Naslov v upravi «Jutra». 13503

Sobo
s posebnim vhodom, z dvema posteljama, se odda. Naslov pove uprava «Jutra» 13517

Vpisi

Ugledna!
Pričakujem vesti. 13521

Gospod
samostojen, neodvisen, želi znanja z enako damo. Dopise na podružnico «Jutra» v Celju pod šifro «Celje ali okolica». 13472

Mladenič
ki poseduje 6000 Din premoženja, želi znanja z dekletom ali vdovo s posestvom. Ponudbe na upr. «Jutra» pod značko «Poštenjak 470». 13470

Ženitve

Trgovec
v starem trgu, 28 let star, želi poročiti gospodično ali vdovo od 18—35 let. — Dopise, ako mogoče s sliko na upr. «Jutra» pod šifro «Ugodnost 272». 13272

Gospodična
v stalni službi, izobražena, značajna, z gotovino in opravo, se želi seznaniti — ker osamljena — z značajnim gospodom višje izobrazbe ali slično od 40 let dalje. Vdovci niso izključeni. — Resne dopise s polnim naslovom na upravo «Jutra» pod «Srečno življenje 2». 13528

Glasba

Harmonij
zavaden, primeren za pevske vaje, kupimo takoj. — Ponudbe z navedbo zadnje cene na upravo «Jutra» pod «Harmonij». 13475

Klavir
jako dobro ohranjen, se zelo poceni proda. Priložnostni nakup. Naslov pove uprava «Jutra». 13504

Oglasite se gotovo „pri Jerici"!
Staroznan senčnat vrt z verando in renovirano kegljišče v gostilni
pri Perlesu, Prešernova ul. 9
je
zopet otvorjeno
Vsi prostori so prenovljeni; točijo se pristna štajerska in dolenjska vina, prvovrstno pivo, vsak čas sveže nastavljeno. Priznano dobra kuhinja z gorkimi in mrzlimi jedili. Sprejmejo se tudi abonenti.
Torej ne pozabite se oglasiti v gostilni „PRI JERICI"
na dvorišču zraven glavne pošte, Prešernova 9.

Živali

Več mladih psov
volčje pasme, proda po primerni ceni Anton Kapus, Jesenice 21. 13473

Izgubljeno

Na kandelabru
v Sodni ulici se je našel širokokrajen boemski klobuk (barva svetla, kvaliteta «dritte», znamka «Campek») Zadostno legitimiran individuj ga dobi pri g. Rolfu, zasebniku v Kolodvorski ul. št. 22. 13507

Razno

Dobra hrana
opoldanska in večerna, se dobi v Tavčarjevi ulici 4, II. nadstr. desno. 13230

Odeje
se sprejemajo v delo v Rožni ulici 19. 13344

Ne shranjujte doma
svoje dragocene
KOŽUHOVINE
ker se Vam ista lahko pokvari vsled mrčesa (molov) Nudi se Vam prilika, da jo varno proti požaru, vlomu in mrčesom shranite čez poletje pri staroznani in solidni tvrdki I. Wanek, Sv. Petra cesta štev. 19. 13532

Fantka
3 mesece starega, zdravega, se odda za svojega zanesljivim ljudem. — Naslov pri podružnici «Jutra» v Mariboru. 13533

Trgovina
Odon Koutny
specijalna zaloga orodja in tehničnih potrebščin v Ljubljani je vsled sklepa konkurznega sodišča v Ljubljani z dne 7. maja 1926, S 18/25/108 — zopet otvorjena ter se v konkursno maso spadajoča blagovna zaloga zopet po dnevnih cenah prodaja. — Ljubljana, dne 17. maja. 1926. Uprava konkursne mase 13497

Gospodična
išče osebo, ki bi ji hotela priskočiti na pomoč, ker je brez službe in brez sredstev. Bila bi zelo hvaležna. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Slaba situacija». 13513

Priznano nedosegljivi
WECK - ovi
kozarci za ukuhavanje sadja, sočivja in mesnin.
Tovarniška zaloga
Fructus, Ljubljana
Krekov trg 10.
Tudi na obroke! 1 82-2

OBLEKE
za gospode in dečke nudi v krasni izberi in po najnižjih cenah
samo
J. MAČEK
LJUBLJANA

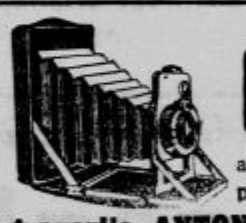

Foto
aparate in potrebščine po nizkih cenah v zalogi
drogerija ANTON KANC sinova,
Ljubljana, Židovska ulica štev. 1.
Aparati v trgovini na ogled! — Zahtevajte cenik za ostale potrebščine. 33-a

Din
78·-
Najboljši ženski platneni vseh velikosti

Samo pri „VOIKA" Ljubljana.
Razpošilja se tudi po poštnem povzetju 39 4-a

Ljubiteljem potopisov in opisov tujih dežel toplo priporočamo
Hearn — Baukart
Knjiga o Japonski.
Poleg opisa japonske in dežele mične povesti, ki razkrivajo japonsko dušo.
Izdana knjiga velja Din 28·—, v celo platno vezana Din 38·—.
Izdala jo je
Knjigarna Tiskovne zadruge v Ljubljani.
Prešernova ul. nasp. glavne pošte

Gaston Leroux: 44

Prikazen v Operi

Prav v tistem hipu je vstopila Carlotta v svojo ložo nasproti odra. Njen prihod je vzbudil splošno pozornost. Uboga Kristina je dvignila oči k temu novemu povodu razburjenja. Spoznala je svojo nasprotnico. Zazdelo se ji je, da se ji ta posmehuje. To jo je rešilo. Pozabila je na vse, samo da bi še enkrat zmagala.

Od tistega trenutka je pela z vso svojo dušo. Skušala je nadkriliti vse dotedanje uspehe in posrečilo se ji je. V zadnjem dejanju, ko je začela klicati angele in dvigati se z zemlje, je potegnila v svoj polet celo drhtečo dvorano in vsakdo si je lahko mislil, da so mu zrastle peroti.

Pri tem nadčloveškem klicu je sredi amfiteatra nekdo planil kvišku in obstal ravno nasproti pevki, kakor da v istem pokretu z njo zapušča zemljo... Bil je Raoul.

Angelov rajskih ti zbor!
Angelov rajskih ti zbor!

In Kristina je z razprostrtimi rokami, z ognjem v grlu, zavita v sijaj po golih ramenih razpuščenih las kriknila božanstveni krik:

Vzemite mi dušo v nebo!...

V tistem hipu so nakrat ugasnile vse luči in popolna tema je zavladala v gledališču. To se je zgodilo tako hitro, da so gledalci jedva utegnili zakričati od osuplosti, zakaj luč je znova razsvetlila pozornico.

.... Toda Kristine Daaé ni bilo več!... Kaj se je zgodilo z njo?... Kakšen čudež je bil to?... Ljudje so se spogledovali in niso razumeli ničesar. Razburjenje je narastlo do viška. Izza kulis je vse drvelo tja, kjer je še pravkar pela Kristina. Predstava je bila pretrgana sredi najhujše zmešnjave.

Kam? Kam vendar je izginila Kristina? Katera čarovnija jo je ugrabila izpred tisočev navdušenih gledalcev, takorekoč iz rok Carola Fonte? V resnici se je vsakdo smel vprašati, če angeli niso zares uslišali njene goreče prošnje in jo odnesli »v nebo« z dušo in telesom?...

Raoul, ki je še vedno stal v amfiteatru, je zakričal. Grof Filip je skočil pokoncu v loži. Ljudje so gledali na oder, gledali grofa, gledali Raoula in se spraševali, če ni ta čudni dogodek v zvezi s poročilom, ki je tisto jutro izšlo v časopisu. Raoul pa je naglo zapustil svoj prostor in grof se je izgubil iz lože. Medtem ko je padalo zagrinjalo, so se vsuli abonenti k vhodu za kulise. Občinstvo je med nepopisnim nemirom in hruščem čakalo naznanila. Govorili so vsi hkrati. Vsakdo je hotel razložiti dogodek po svoje. Eni so dejali: »Padla je v kako propalo«; drugi so menili, da jo je dvignilo kvišku med kulise oblakov, nesrečnica je morda postala žrtev kake nove priprave za menjanje dekoracij, ki jo je vpeljalo sedanje ravnateljstvo. Tretji so zatrjevali: »To je napad iz zasede. Zadosten dokaz je, da je zginila natančno v trenutku, ko je nastala tema.«

Končno se je zastor počasi dvignil in Carolus Fonta je stopil prav pred kapelnikov pult in sporočil z resnim in žalostnim glasom: »Gospe in gospodje! Pripetil se je nezaslišan dogodek, ki nas vse globoko vznemirja. Naša tovarišica Kristina Daaé nam je izgnila izpred oči, ne da bi si mogli razložiti kako!«

XV.
Čudna zgodba z zaponko.

Na pozornici nepopisna gneča. Umetniki, strojniki, plesalke, statisti, koristi, abonenti, vse sprašuje, vpije in se preriva. — «Kaj je z njo?« — Ugrabili so jo!« — »Vikont de Chagny jo je odpeljal!« — »Ne ne! Grof jo je spravil s poti!« — »Aha! Glejte Charlotto! Ta ima prste vmes!« — »Ne! To je fantomovo delo!«

Nekateri se smejejo, zlasti ko se je po natančnem pregledu propal in poda izkazalo, da ne more biti govora o nezgodi.

V tej hrupni množici se opaža skupina treh oseb, ki se razgovarjajo tiho in z obupnimi kretnjami. To so: pevski mojster Gabriel, upravnik Mercier in tajnik Rémy. Umaknili so se v kot hodnika, ki veže oder s plesno dvorano.

»Potrkal sem! Nobenega odgovora! Morda nista več v pisarni. Vsekakor je nemogoče vedeti, ker sta odnesla ključe.«

Tako se izraža tajnik Rémy. Ni dvoma, da misli s temi besedami na gg. ravnatelja. Ta dva sta pri zadnjem odmoru prepovedala, da bi ju kdo hodil motit pod katerosibodi pretvezo. »Za nikogar ju ni tu!«

»Saj se ne zgodi kadarsibodi,« vzklikne Gabriel, »da bi s srede odra zginjale pevke kakor duhovi!...«

»Ali ste jima zavpili to skozi ključavnico?« vpraša Mercier.

»Takoj grem!« de Rémy in zbeži.

Medtem pride oskrbnik.

»No kaj je? Ali greste, gospod Mercier? Kaj počneta tukaj oba? Rabijo vas, gospod upravnik!«

»Ničesar nočem storiti in ničesar slišati pred komisarjevim prihodom!« izjavi Mercier. »Poslal sem po Mifroida. Bomo že videli, kadar pride ta!«

»Pravim vam, da je treba takoj pogledati doli pri razsvetilni centrali!«

»Ne prej, dokler ne pride komisar...«

»Jaz pa sem že šel doli k centrali!«

»Tako? In kaj ste videli?«

»Nikogar nisem videl! Razumete, prav nikogar!«

»In kaj naj to mene briga?«

»Seveda!« odgovarja oskrbnik, ki si je vtaknil roke v puntarske lase. »Seveda! Če pa bi bil kdo pri razsvetilni centrali, bi mogel raztolmačiti, kako je nakrat nastala tema na odru. Manclairja pa ni nikjer, razumete?«

Manclair je bil vodja razsvetljave, ki je poljubno obdarjal oder z dnevom in nočjo.

»Manclairja ni nikjer?« je ponovil Mercier omajan. »Kaj pa njegovi pomočniki?«

»Ni ne Manclairja ne pomočnikov! Nikogar ni pri razsvetljavi, pravim vam! Veste, da se dekle ni samo odneslo proč! Tu gre za skrbno pripravljen atentat, ki ga je treba izslediti... Ravnateljev ni nikjer?... Prepovedal sem vsakomur dohod do razsvetljave, postavil sem gasilca pred centralo! Ali nisem prav storil?«

Za starše in botre birmancev.

Najlepšo, največjo in najcenejšo izbiro vsakovrstnega oblačila Vam zamore nuditi le naša detajlna trgovina **na Erjavčevi cesti štev. 2.**

Konfekcijska tovarna **Fran Derenda & Cie. Ljubljana**

Hotel Jugoslavija Krk (otok Krk)

Vsa oskrba s posteljo in postrežbo Din 50·— dnevno za osebo. Prvorazredna dunajska kuhinja, 4 obilne porcije dnevno. Sobe z razgledom na morje. Krasno peščeno kopališče. Podrobnejše informacije daje, ter se priporoča za čim številnejši poset **Vid Festini.**

Veletvrdke, ki so v stanu dobavljati velike množine

LESNEGA OGLJA

naj javijo svoje naslove na upravo „Jutra" pod šifro: „VAGONSKE DOBAVE".

Večja tovarna v bližini Ljubljane išče

kontoristinjo

s perfektnim znanjem slovenščine, nemščine, po možnosti tudi italijanščine ali francoščine. Začetnice izključene.

Ponudbe pod **„Kontoristinja"** na upravo „Jutra". 3897 a

Pozor! 103 a

Ako hočeš zopet imeti veselje s svojo obleko, dasiravno ni nova, potem jo daj nemudoma kemično čistiti in likati pri tvrdki

JOSIP REICH,

Ljubljana, tovarna Poljanski nasip 4-6.

Postrežba točna. Cene solidne.

Kadar nujno rabite poslovno knjigo, načrtano in vezano po Vaši osebni želji

bodete najbolje postreženi

V KNJIGOVEZNICI K. T. D. V LJUBLJANI,

44-5 Kopitarjeva ulica 6 II.

„OPEL" prvi!

pri dirki v Somboru.

I. „OPEL" vozač Ferkovič s 112 min.
II. „OPEL" vozač Tršan s 112 min. 18 sek.

8·6 a Daljni tekmovalci te kategorije odstopili!

V novinarskih poročilih o tej dirki so bili naši mali vozovi od 4 PS uvrščeni med velike vozove do 60 PS, s 6 cilindri. Ne moremo drugače kot ugotoviti, da je to protipravilno in opomnimo, da so gori navedeni velik. vozovi samo za 5 minut 100 km prej prevozili nego naš mali „Opel".

Gen. zastopstvo „OPEL" automob lov Zagreb. II ca 73

Najnoveiše knjige

Tiskovne zadruge v Ljubljani:

Boccaccio: **Dekameron.** Druga knjiga.
Strani 250 in 39 celostranskih slik.
Broš. Din 56·— v celo platno vezana Din 72·—, boljša izdaja v poltranjski vezavi Din 100·—, poštnina Din 3·—.
(Prva knjiga Dekamerona ima v istih izdajah enake cene).

Mirko Pretnar **V pristanu.**
Broš. Din 24·—, v celo platno vezana Din 32·—, poštnina Din 1·50 več

Ivan Lah: **Pepelnh.**
Narodna pravljica v šestih dejanjih. Zbirke „Oder" 14. zvezek.
Broš. Din 18·— poštnina 75 para

H. Sienkiewicz: **Potop.** I del
Zgodovinski roman
Iz poljščine prevel dr. R. Mole 1926. Stran 598.
Broš. Din 110·—, v pol platno vezana Din 124·—, v celo platno Din 134·—, poštnina Din 6·— več

Kmetova M.: **Večerna pisma.**
Broš. Din 16·—, celo platno Din 24·—

Thoma L.: **Lotkin rojstni dan.**
Broš. Din 12·—

Br. Nušić: **Naša deca.** (Oder 15. zv.)

Naročila sprejema Knjigarna Tiskovne zadruge v Ljubljani.

Preselitev.

Alojzij Strupi, prodaja premoga in drv, se je preselil z Vidovdanske ceste 3869 a

v Pokopališko ulico (Dovozno ulico) 4 nasproti g. Pircu.

Valjčni mlin

Iv. Kuralt, Domžale

nudi po najnižjih dnevnih cenah:

pšenično krušno moko, koruzni zdrob, koruzno moko za polento, pšenične srednje in debele otrobe ter druge mlevske izdelke.

Zahtevajte cenik! 3765 **Zahtevajte cenik!**

Naznanilo preselitve mesnice!

V soboto, 22. t. m. preselim svojo mesnico iz Wolfove ulice

na Pogačarjev trg

v dobro znano prejšnjo mesnico g. Kozaka. — Zahvaljujem se za naklonjenost svojim cenjenim odjemalcem in se v nadalje priporočam.

3903 **Franc Lovše,** mesar.

«Jutrov» roman

LUCIFER

katerega skoznekor napeta vsebina prepletena s fantastičnimi zapletljaji od začetka do konca ki prinaša navdušenemu čitatelju s interesantnim razmotrivanjem vsak hip presenečenja, k ma še sledi razočaranje in konsternacija in zopet presenečenje tako da so čitatelji neštrpno pričakovali vsako nadaljevanje romana, je izšel in se dobiva pri upravi «Jutra» v Ljubljani.

Vsi ki so ga čitali in oni, ki niso imeli te prilike, naj si ga takoj naroče za domače knjižnice

Šolj zabavati Vas ne more nobena knjiga!

Vezano platno 65 Din
Broširano 45 Din

ČOPIČE ŠČETKE HINKO ŠIMENC LJUBLJANA KONGRESNI TRG 8

Fino moderno pohištvo

Za pisarne, klube in spre,emnice

nudi vam po zmernih cenah tvrdka

Peter Robal, Ljubljana-Kolizej,

zaloga pohištva, žime, morske trave itd. - Lastno tapetništvo.

IZREDNA PRILIKA Modroci po Din 200·—

1814

Išče se

za vstop s 1. junijem perfektna stenografinja in strojepiska slovenskega in nemškega jezika, po možnosti samostojna korespodentinja. Prošnje z referencami in zahtevami na upravo lista pod šifro „KTV".

Fotografični atelje VIKTOR seda' Knaflieva ulica štev. 4

se priporoča za slikanje družinskih in društvenih skupin v novo moderno urejenem ateljeju.

Zahvala.

Za izraženo sočutje povodom prebridke izgube naše nadvse ljubljene mame, stare mame, tete, gospe

Genovefe Razboršek

posestnice

ter nam toliko izkazano naklonjenost, smo dolžni zahvaliti se vsem.

Posebno zahvalo smo dolžni čč. duhovščini, sorodnikom, znancem in vsem vaščanom, ki so spremili pokojno na njeni zadnji poti tako polnoštevilno za polne izraze sočutja v Mariboru kakor v Arjavasi in vsem darovalcem cvetja. Še enkrat prisrčna zahvala vsem. 3911 a

Arjavas, dne 17. maja 1926.

Žalujoči otroci.

Tužnim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naša iskreno ljubljena mati, stara mati, tašča, gospa

Ana Svenšek roj. Holz

vdova

dne 16. maja t. l. ob ¾6., v 56. letu svoje starosti, po dolgi mučni bolezni, previdena s tolažili sv. vere mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb se je vršil dne 18. maja t. l. ob pol 4. pop. iz mestnega pokopališča na Pobrežju.

Maša zadušnica se bo brala v frančiškanski cerkvi 19. maja ob 8. uri zjutraj.

Maribor, dne 18. maja 1926. 3912 a

Ernest, Jan, Bruno, Ludvik, Rudolf, sinovi — **Mimi Polanec** in **Otilija,** hčeri, **Ivan Polanec,** zet — **Ivan Polanec,** vnuk.

†

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem javljamo tužno vest, da je naš najboljši skrbni soprog, oče, stari oče, gospod

FRANC MEDVED

posestnik

po kratki mučni bolezni, v 78. letu starosti boguvdano preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v četrtek, 20. t. m. ob 9. uri dopoldne iz hiše žalosti na domače pokopališče.

Blagemu pokojniku ohranimo trajen spomin.

Vir-Stična, 18. maja 1626.

Žalujoči ostali.

Urejuje in izdaja za Konzorcij «Jutra» Adolf Ribnikar. Za Narodno tiskarno dd. kot tiskarnarja Fran Jezeršek. Za inseratni del je odgovoren Alojzij Novak. Vsi v Ljubljani.